

ΣΧΟΛΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ηγεσία και Στρατηγικός Σχεδιασμός για την αντιμετώπιση της Σχολικής Αποτυχίας στο πλαίσιο λειτουργίας του Δημοκρατικού Σχολείου – Διερεύνηση των απόψεων των Διευθυντών των ΕΠΑ.Λ..

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΒΑΣΙΛΙΚΗ Κ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΟΥ

A.M.:3032201601619

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ

ΤΡΙΜΕΛΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΜΑΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΓΑΚΗΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ

ΚΟΡΙΝΘΟΣ 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	5
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ.....	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ABSTRACT.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	10
1.1. Προβληματισμός της παρούσας Έρευνας-Επιλογή του Ερευνητικού Θέματος.....	10
1.2. Στόχοι της παρούσας Έρευνας.....	11
1.3. Χρησιμότητα και Ενδιαφέρον της παρούσας Έρευνας	12
1.4. Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας.....	12
1.5. Ερευνητικά Ερωτήματα και Υποθέσεις.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ.....	22
2.1. Αποτελεσματικός Διευθυντής.....	22
2.2. Το Έργο του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.....	24
2.3 Καθήκοντα του Διευθυντή Σχολικής Μονάδας, σε σχέση με το Σύλλογο Διδασκόντων.....	26
2.4. Αρμοδιότητες και Συνεργασίες του Διευθυντή Σχολικής Μονάδας με όλα τα μέλη της Εκπαιδευτικής Κοινότητας.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΗΓΕΣΙΑ -ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	31
3.1. Ηγεσία.....	31
3.2 Παιδαγωγική Ηγεσία (Instructional Leadership).....	32
3.3 Ο Διευθυντής – Ηγέτης.....	34
3.4. Στρατηγικός Προγραμματισμός σε Επίπεδο Σχολικής Μονάδας.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	37
4.1.Συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Εκπαίδευση.....	37
4.2. Toolkit for School Leadership(Εργαλεία για τη Σχολική Ηγεσία).....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ & ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑ.....	41
5.1 Η Εκπαίδευση γενικά.....	41
5.2 Κοινωνική Αναπαραγωγή.....	42
5.3 Δημοκρατία – Δημοκρατικότητα – Δημοκρατική Παιδεία στο Σχολείο.....	44
5.3.α Δημοκρατία.....	44
5.3.β.Δημοκρατικότητα και Χαρακτηριστικά Δημοκρατίας.....	45
5.3.γ. Δημοκρατική Παιδεία.....	46
5.4. Μάθηση.....	47
5.5. Σχέση Σχολείου – Οικογένειας.....	48
5.6. Θεωρητική Προσέγγιση της Σχολικής Αποτυχίας.....	49
5.6.α. Το Σχολείο.....	49
5.6.β. Σχολική Αποτυχία.....	51
5.6.γ. Παράγοντες που επηρεάζουν την Επιτυχία- Αποτυχία των Μαθητών.....	52
5.6.δ. Επιδράσεις της Αποτυχίας στο Μαθητή.....	53
<u>ΜΕΡΟΣ Β: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....</u>	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	54
6 .1. Μεθοδολογική Προσέγγιση της Ποιοτικής Έρευνας.....	54
6.2 Η Επιλογή της Μεθόδου.....	55
6.3 Το Πεδίο της Έρευνας	56
6.4 Οι Συμμετέχοντες της Έρευνας-Προφίλ Διευθυντών.....	57
6.5. Τρόπος δειγματοληψίας. Καταλληλότητα και Επάρκεια του δείγματος.....	57
6.6. Η Διαδικασία Διενέργειας της Έρευνας	58

6.7. Τεχνική Συγκέντρωσης Δεδομένων και Συλλογής Πληροφοριών.....	59
6.8. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία της Ερευνητικής Διαδικασίας	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ.....	60
7.1 Τεχνική Ανάλυσης των Δεδομένων.....	60
7.2 Παρουσίαση και Ανάδειξη των Ευρημάτων των Συνεντεύξεων.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ.....	83
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Ποσοστά Μαθητικής διαρροής στην ελληνική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σελ.:20

Σχήμα 2: Παράγοντες που συντελούν στη σχολική αποτυχία, σελ.:48

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΓΕΛ	Γενικά Λύκεια
(Δ1), (Δ2), (Δ3), (Δ4), (Δ5)	Διευθυντής σε ΕΠΑ.Λ.
(Δ6), (Δ7), (Δ8), (Δ9), (Δ10)	Διευθυντής σε ΕΠΑ.Λ.
(Δ11), (Δ12), (Δ13), (Δ14), (Δ15)	Διευθυντής σε ΕΠΑ.Λ.
ΕΠΑ.Λ.	Επαγγελματικά Λύκεια
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΖΕΠ	Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΙΕΠ	Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ΙΤΥΕ Διόφαντος Διόφαντος	Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων
Κ.λ.π.	και τα λοιπά
Κα	και άλλα
Ν.	Νόμος
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης
ΠΕΣ	Πρόωρη Σχολική Εγκατάλειψη
Σελ.	Σελίδα
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ - ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου εργασίας και στους καθηγητές της σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος: «Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η διπλωματική μου διατριβή αφιερώνεται στα παιδιά μου: στην Ιωάννα, στη Βαΐα, στη Χριστίνα και στον Κωνσταντίνο!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία είναι μία εμπειρική έρευνα που αφορά στις στάσεις και στις αντιλήψεις των διευθυντών σε 15 επαγγελματικά λύκεια (ΕΠΑ.Λ.), αναφορικά με τις δράσεις τους για την μείωση της σχολικής αποτυχίας. Η έρευνα διεξήχθη με την μορφή των ημι-δομημένων συνεντεύξεων τον Οκτώβριο του 2017, σε 13 ημερήσια και 2 εσπερινά ΕΠΑ.Λ., στην περιοχή της Δυτικής Ελλάδας, των Ιονίων Νήσων και της Ηπείρου. Μελετήθηκε το ενδεικνυόμενο στυλ ηγεσίας, η εκπαιδευτική πολιτική καθώς και οι στρατηγικές που μπορούν να υλοποιηθούν για το θέμα αυτό. Παράλληλα προτάθηκαν λύσεις για την αντιμετώπισή της, ούτως ώστε να βελτιστοποιηθούν οι επιδόσεις των μαθητών και να μειωθεί κατά συνέπεια η σχολική εγκατάλειψη και η μαθητική διαρροή.

ABSTRACT

The following dissertation constitutes an experiential research concerning the principals' attitudes and perceptions of 15 technical high schools(EPA.L.), as far as their actions for the issue of school failure are concerned. The research was conducted taking the form of semi-structured interviews in October 2017, at 13 dailytechnical schools as well as 2 postmeridian, in the loose area of West Greece, the Ionian Islands and the Ipirus region. What was meticulously studied was the evidential leadership style, the educational policy and the strategies that can be practically applied for this particular issue. There have also been suggestive solutions for the confrontation of them so that the students' performance could be optimized and as a result help school abandonment and students' defection be reduced and thus eliminated.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη: στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η θεωρητική επεξεργασία και αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια και στο δεύτερο μέρος ακολουθεί η εμπειρική έρευνα και αποτελείται από πέντε κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο γενικότερος προβληματισμός της παρούσας έρευνας, η επιλογή του ερευνητικού αντικειμένου, τα ερευνητικά ερωτήματα και υποθέσεις, η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναδύεται ο ρόλος και τα καθήκοντα του διευθυντή της σχολικής μονάδας σε σχέση με όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, καθώς και η διοίκηση στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Στο τρίτο κεφάλαιο εκδιπλώνεται η ενδεδειγμένη μορφή ηγεσίας και ο απαραίτητος στρατηγικός σχεδιασμός σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ηγεσία και στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική. Σημειώνονται τα συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Εκπαίδευση και αναφέρονται τα Εργαλεία για τη Σχολική Ηγεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται οι έννοιες της κοινωνικής αναπαραγωγής, της δημοκρατίας, της δημοκρατικότητας, των σχέσεων σχολείου – οικογένειας, της σχολικής αποτυχίας-επιτυχίας και της σχολικής αποτελεσματικότητας.

Στο έκτο κεφάλαιο προσεγγίζεται μεθοδολογικά η ποιοτική έρευνα, οι συμμετέχοντες στην έρευνα, η τεχνική συγκέντρωσης πληροφοριών, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της ερευνητικής διαδικασίας.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση και η παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας.

Στο όγδοο κεφάλαιο γίνεται καταγράφονται τα συμπεράσματα-συζήτηση.

Στο ένατο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στα γενικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την εμπειρική έρευνα.

Στο δέκατο κεφάλαιο γράφουμε τα γενικά συμπεράσματα από όλο το πόνημα.

Στο ενδέκατο κεφάλαιο καταθέτουμε τις δικές μας προτάσεις για το μέλλον.

ΜΕΡΟΣ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1. Προβληματισμός της παρούσας Έρευνας. Επιλογή του Ερευνητικού Θέματος.

Το σύγχρονο ελληνικό σχολείο βρίσκεται αντιμέτωπο με πολλαπλά και ολοένα αυξανόμενα προβλήματα που απορρέουν από την οικονομική κρίση, την είσοδο μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας, την αυξανόμενη ανεργία, την μείωση των δαπανών για την παιδεία και τη συσσώρευση δισεπίλυτων εκπαιδευτικών ζητημάτων. «Το Σύνταγμα της Ελλάδας (αρθ.16, παρ.2) ανάγει στους πρωταρχικούς σκοπούς της παιδείας, την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. Το Συμβούλιο της Ευρώπης (Σύσταση Κοινοβουλευτικής Ολομέλειας 1849, 2008) αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προώθηση της δημοκρατικής διοίκησης του σχολείου, ως στοιχείο μείζονος σημασίας για την εφαρμογή και εμπέδωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου» (Καρακατσάνη, Παπαλόη, 2017). Όπως τονίζει ο Πασιαρδής, (2015): «η σημασία της ηγεσίας είναι πολύ μεγάλη για ένα σχολείο. Ο εκπαιδευτικός ηγέτης είναι η αρχή και το τέλος, το Α και το Ω σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας θα πρέπει να παρουσιάζει συνάμα ηγετικές και στρατηγικές αρετές αλλά να υπηρετεί και ως αποτελεσματικός manager , καθώς η έμφαση της διοίκησης δίνεται κυρίως στα θέματα ημερήσιας διάταξης, στα χρονοδιαγράμματα, στην αναζήτηση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων, ενώ η έμφαση της ηγεσίας δίνεται στο να τεθούν κατευθύνσεις, στο χτίσιμο οραμάτων, στη θέσπιση στρατηγικών, στην υλοποίηση αλλαγών». Το «καθηκοντολόγιο» ,μεταξύ άλλων, εστιάζοντας στα καθήκοντα του διευθυντή της σχολικής μονάδας αναφέρει ότι ο διευθυντής θα πρέπει: «να καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα, ώστε να θέτει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους, ώστε το σχολείο να είναι δημοκρατικό και ανοικτό στην κοινωνία».

Κάνοντας μια προσπάθεια να συνδέσω τα όσα διδάχτηκα στα δύο εξάμηνα στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα: «Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, έχοντας στο νου βασικές έννοιες, όπως: «διοίκηση», «ηγεσία», «δημοκρατικότητα» «δημοκρατικό σχολείο» και έχοντας ένα τεράστιο απόθεμα εμπειριών ως εκπαιδευτικός υπηρετώντας σχεδόν σε όλα τα ΕΠΑ.Λ. του Ν. Αιτωλοακαρνανίας, από το 1998 έως το 2015, και ως διευθύντρια στο ΕΠΑ.Λ. Αμφιλοχίας για τέσσερα συνεχόμενα σχολικά έτη (2011-2015), επέλεξα να διερευνήσω το θέμα της σχολικής αποτυχίας από πλευράς ηγεσίας και να δώσω στην ακαδημαϊκή κοινότητα χρήσιμα συμπεράσματα που θα βοηθήσουν θετικά όσους ασχολούνται ή πρόκειται να ασχοληθούν με την διοίκηση και την ηγεσία.

Οι ανωτέρω προβληματισμοί για την επίδραση και το ρόλο της ηγεσίας στο σχολικό γίνεσθαι καθώς και το προσωπικό μου ενδιαφέρον για την διεξαγωγή της έρευνας, με οδήγησαν να ερευνήσω εμπειρικά το ζήτημα της σχολικής αποτυχίας καθώς και τις στρατηγικές αντιμετώπισής του, από την σκοπιά των διευθυντών στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.). Αυτό το θέμα αποτελεί πρωτοτυπία, μιας και μέχρι τώρα δεν υπάρχουν δημοσιευμένες έρευνες, από τη μεριά της διοίκησης στο συγκεκριμένο τύπου σχολείο (ΕΠΑ.Λ.) και είναι σημαντικό εύρημα το να μην υπάρχουν προηγούμενες έρευνες (Κιτρίνου,2016). Το θέμα της μελέτης είναι ιθύνουσας σημασία, επειδή το διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό - οικονομικό πλαίσιο, οι ανακατατάξεις και η πολυπλοκότητα στην επαγγελματική ζωή και κοινωνική ζωή, επηρεάζουν τους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση και, επειδή σε τελική ανάλυση, ο μαθητής είναι εκείνος που είναι ο άμεσα ωφελημένος από τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η εργασία αυτή φιλοδοξεί να συμβάλλει θετικά στην διοικητική και ηγετική διαδικασία και να αποτελέσει έναν προβληματισμό για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και επιτευγμάτων στο σχολικό συγκείμενο.

1.2. Στόχοι της παρούσας Έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ως βασικό στόχο να διερευνήσει την αποστολή του σημερινού επαγγελματικού σχολείου (ΕΠΑ.Λ.) ως δημοκρατικού σχολείου, μέσω της επίδρασης της ηγεσίας και της στρατηγικής των διευθυντών στο σχολικό γίνεσθαι. Ξεκινούμε από τη βασική υπόθεση, η οποία είναι κυρίαρχη και στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, ότι η εκπαίδευση και το σχολείο γενικότερα αποτελούν το βασικό μηχανισμό κοινωνικής αναπαραγωγής, μέσα στο πλαίσιο *«ίσο σχολείο για παιδιά άνισα»*. Θα προσπαθήσουμε στα επόμενα κεφάλαια να αναλύσουμε το θεωρητικό/ εννοιολογικό πλαίσιο, να αποκρυσταλλώσουμε τους βασικούς όρους της εργασίας μας που απορρέουν από τη βιβλιογραφική επισκόπηση, ήτοι: *«κοινωνική αναπαραγωγή»*, *«εκπαίδευση»*, *«σχολείο»*, *«σχολική αποτυχία»*, *«μάθηση»*, *«σχολική αποτελεσματικότητα»*, *«παιδεία»*, *«μάθηση»*, *«δημοκρατία»*, *«δημοκρατικότητα»*, *«ηγεσία»*, *«στρατηγικός σχεδιασμός»*. Θα επεκτείνουμε, όμως, τη βασική μας υπόθεση με μια παρέμβαση –πρόταση- στρατηγική για την επίλυση του υπό εξέταση προβλήματος (της σχολικής αποτυχίας), με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία. Θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντική η επίδραση του διευθυντή - ηγέτη στο μετασχηματισμό του σχολείου σε παιδαγωγική ομάδα και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την καταπολέμηση του φαινομένου της σχολικής αποτυχίας και της μαθητικής διαρροής γενικότερα.

Συνοψίζοντας τις παραπάνω σκέψεις αναφέρουμε ότι ο απώτερος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι:

- Να ερευνήσει τις απόψεις των διευθυντικών στελεχών σχετικά με την αποστολή του σημερινού επαγγελματικού λυκείου (ΕΠΑ.Λ.)
- Να αναδείξει τις σχέσεις σχολείου – οικογένειας και το ρόλο των γονέων στο σχολικό συγκείμενο

- Να ανιχνεύσει τις πρακτικές, τις αντιλήψεις και τις στρατηγικές σε ένα «φλέγον» θέμα όπως είναι το θέμα της σχολικής αποτυχίας
- Να αναδιπλωθεί το ενδεδειγμένο μοντέλο της ηγεσίας για την επίλυση του θέματος που προβλημάτισε την ερευνήτρια
- Να αποτυπώσει τις λυσιτελείς δράσεις που μπορούν να υλοποιηθούν για τη μείωση της σχολικής αποτυχίας στα Τεχνικά - Επαγγελματικά Λύκεια αλλά και στα σχολεία της Γενικής Παιδείας.

1.3.Χρησιμότητα και Ενδιαφέρον της παρούσας Έρευνας

Τα συμπεράσματα της παρούσας έρευνας αναμένεται να φέρουν στο φως τις πρακτικές 15 διευθυντών των ΕΠΑ.Λ που υπηρετούν σε θέσεις ευθύνης σε σχολεία της Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Λευκάδας και Ιωαννίνων, αναφορικά με τις ενέργειες που εφαρμόζουν οι ίδιοι για να καταπολεμήσουν την σχολική αποτυχία αλλά και κατ' επέκταση να ενθαρρύνονται όσοι μελετήσουν το σχετικό πόνημα της διπλωματικής εργασίας, με απώτερο στόχο:

- να αναστοχαστούν πάνω στις πρακτικές τις οποίες χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο άσκησης των ενεργειών των διευθυντών και να σταθμίσουν τις επιδράσεις τους στη σχολική μονάδα.
- να αναπτύξουν εναλλακτικές οπτικές σε σχέση με τη θέση που κατέχουν γενικότερα μέσα στο πεδίο της εκπαίδευσης.
- να συνειδητοποιήσουν τις βασικές αρχές και τη νοοτροπία που διέπουν τη δράση τους ως εκπαιδευτικών ηγετών μέσα στο σχολικό συγκείμενο.
- να αναζητήσουν μεθόδους και λύσεις, με τρόπο τέτοιο που να ωφελείται το σύνολο των παραγόντων που εμπλέκονται στη σχολική κοινότητα.

Επιπλέον, το απαύγασμα της παρούσας έρευνας θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη και να αξιοποιηθεί, σε πρακτικό επίπεδο, σε επιμορφώσεις και σεμινάρια διευθυντών σχολικών μονάδων με σκοπό τη βελτιστοποίηση των πρακτικών που συνδέονται με εκείνη την πτυχή της εκπαιδευτικής ηγεσίας (instructional leadership) που αφορά στην ανάπτυξη και την πρόοδο των μαθητών που εμφανίζουν χαμηλές μαθησιακές και γνωστικές επιδόσεις, αλλά και στη βελτίωση της αρνητικής εικόνας της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης γενικότερα.

1.4.Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας.

Κάνοντας ένας ερευνητής την βιβλιογραφική επισκόπηση προσπαθεί να εντυπώσει στην σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία για να στηρίξει τους δικούς του προβληματισμούς γύρω από το θέμα που εξετάζει. Η βιβλιογραφική επισκόπηση *«μπορεί να περιλαμβάνεται είτε μια ιστορική αναδρομή όσον αφορά στους τρόπους προσέγγισης του συγκεκριμένου θέματος είτε μια κριτική ανάλυση των δυνατών σημείων και των αδυναμιών που υπάρχουν σε προγενέστερες προσπάθειες για το υπό διερεύνηση ζήτημα. Η ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας αποτελεί αναπόσπαστο*

κομμάτι της ερευνητικής διαδικασίας» (Ίσαρη, Φ., και άλλοι, 2015). Σύμφωνα με την Κιτρίνου, Ε. (2016), ο σημαντικός ρόλος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης έγκειται στα ακόλουθα:

- Αποτελεί τη θεωρητική βάση της έρευνας (πάνω στην οποία θα αναπτυχθεί το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας, το οποίο θα αποτελέσει τη βάση του ερευνητικού σχεδίου: διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων, επιλογή και εφαρμογή της κατάλληλης μεθόδου
- Αποτελεί πηγή εννοιών, ιδεών, μεθοδολογίας κ.λ.π. πάνω στα θέματα της έρευνας
- Αποτελεί σημαντική πηγή γνώσης σχετικά με τη δουλειά που έχει γίνει από άλλους
- Είναι η βάση για οποιαδήποτε μορφής συγκριτική ανάλυση.

«Η βιβλιογραφική αναζήτηση στην ποιοτική έρευνα ξεκινά στο αρχικό στάδιο της μελέτης συνεχίζεται, συνήθως και κατά τη διάρκεια της παραγωγής και ανάλυσης του ερευνητικού υλικού καθώς προκύπτουν νέα δεδομένα» (Ίσαρη, Φ., και άλλοι, 2015). « Η επισκόπηση της βιβλιογραφίας καλείται να δημιουργήσει το κατάλληλο υπόβαθρο για την διατύπωση των στόχων ερευνητικών ερωτημάτων (συνήθως καταλαμβάνει τη τελευταία παράγραφο της ενότητας) καθώς και το σκεπτικό που υπάρχει πίσω από την επιλογή του συγκεκριμένου ερευνητικού εγχειρήματος» (Ίσαρη, Φ., και άλλοι, 2015).

Παρόλο που δεν υπάρχουν δημοσιευμένες έρευνες που να περιλαμβάνουν στο σύνολό τους την Ηγεσία, τη Σχολική Αποτυχία, το Δημοκρατικό Σχολείο, το Στρατηγική Σχεδιασμό σε τεχνικές - επαγγελματικές εκπαιδευτικές μονάδες, όπως είναι τα ΕΠΑ.Λ., εν τούτοις η παρούσα εργασία στηρίχτηκε στις ακόλουθες έρευνες που εστιάζουν κυρίως στο πώς:

- ο πραγματικός εκπαιδευτικός ηγέτης - διευθυντής μπορεί να μεταδώσει την αποστολή του σχολείου στο προσωπικό και τους γονείς, καλλιεργώντας ένα θετικό περιβάλλον
- επιδρά η παιδαγωγική – εκπαιδευτική ηγεσία στην ενίσχυση των εκπαιδευτικών για την διαμόρφωση ενός ευνοϊκού μαθησιακού κλίματος , ενάντια στην πρόωρη σχολική εγκατάλειψη
- τα σχολεία θα μπορούσαν να αναπτύξουν αποτελεσματικότερα τα δικά τους στρατηγικά σχέδια βελτίωσης, για την οικοδόμηση οράματος και τον επαναπροσδιορισμό στόχων που συνδέονται με ευρύτερες αλλαγές στο εσωτερικό του οργανισμού
- μπορούν να βελτιωθούν οι επιδόσεις των μαθητών αν αντικατασταθεί ένας «μέτριος» διευθυντής από έναν «ικανό» διευθυντή
- οι αποτελεσματικοί ηγέτες, μέσω της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και της παρέμβασης στη διδακτέα ύλη βελτιώνουν τα μαθησιακά αποτελέσματα, στο πώς το ενδεδειγμένο μοντέλο εκπαιδευτικής - παιδαγωγικής ηγεσίας, καταδεικνύοντας ένα φάσμα καλών πρακτικών σε

πολλαπλά επίπεδα, αξιολογώντας τις ανάγκες, διαμορφώνοντας μια διαφορετική σχολική κουλτούρα

- οι κοινωνικά μειονεκτούντες μαθητές προσεγγίζουν την εκπαιδευτική επιτυχία, επιδεικνύοντας τη σημασία των θεσμικών ρυθμίσεων και την αλληλεπίδρασή τους με άλλους ατομικούς παράγοντες
- η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των χωρών με χαμηλότερη επίδοση από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ
- οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές καθηγητικών σχολών διαφοροποιούν τους κοινωνιολογικούς και ψυχολογικούς παράγοντες, που σχετίζονται με τη σχολική επίδοση και τη σχολική αποτυχία
- το κοινωνικό, οικογενειακό και οικονομικό περιβάλλον του μαθητή στην δευτεροβάθμια τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει μια ικανή συνθήκη, η οποία θα είναι καθοριστική για την σχολική του πορεία
- το ποσοστό μαθητικής διαρροής από τα ΕΠΑ.Λ, είναι το μεγαλύτερο σε σχέση με τους άλλους τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια παραθέτουμε «εν περιλήψει» τις παρακάτω έρευνες που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε και να αναλύσουμε βασικές έννοιες στην θεωρητική και εννοιολογική μας ανάλυση, που θα γίνει στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας μας.

Ξεκινώντας την βιβλιογραφική μας αναδίφηση μελετούμε την έρευνα του Πασιαρδή,(2000), που θέλοντας να προσδώσει τα χαρακτηριστικά του ηγέτη – διευθυντή, ισχυρίζεται ότι ο πραγματικός εκπαιδευτικός ηγέτης είναι εκείνος ο διευθυντής που μπορεί να «μεταδώσει την αποστολή του σχολείου στο προσωπικό και στους γονείς». Για να το πετύχει αυτό ο διευθυντής θα πρέπει να καλλιεργήσει ένα θετικό περιβάλλον εργασίας, να αξιοποιήσει όλη την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, να δημιουργήσει ένα ζεστό κλίμα μάθησης έχοντας ο ίδιος ενεργό και καταλυτικό ρόλο στη ζωή του σχολείου. Ο ίδιος θα πρέπει να είναι φορέας αλλαγών και καινοτομιών, να είναι ουραγός στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών, να δημιουργεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης στους εκπαιδευτικούς έχοντας υψηλές προσδοκίες απ' όλους. Η έρευνα εστιάζει στο γεγονός ότι για να πετύχει ο πραγματικός ηγέτης την αποστολή του σχολείου θα πρέπει να συγκεντρώνει στο πρόσωπό του όλες εκείνες τις φυσικές αρετές αλλά και τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις.

Ακολουθώντας στο βιβλίο τους οι: Marzano, R, et al (2005) : «*School Leadership that Works: From Research to Results*», κατάφεραν να προσδιορίσουν με σαφήνεια-μετά από εμπειριστατωμένες μακροχρόνιες έρευνες πάνω στην ηγεσία του σχολείου-τις επιπτώσεις, τις επιδράσεις και τα αποτελέσματα της σχολικής ηγεσίας στα επιτεύγματα των μαθητών. Οι συγγραφείς στο βιβλίο τους, δίνοντας πρακτικές συμβουλές στους αναγνώστες, αναφέρουν ότι τα συμπεράσματά τους βασίστηκαν σε 69 μελέτες που πραγματοποιήθηκαν από το 1970 και μετά και με βάση την ανάλυσή τους «έχτισαν» έναν κατάλογο με 21 τύπους ηγετικών συμπεριφορών που ο καθένας από αυτούς έχει μια σημαντική επίδραση στα επιτεύγματα και στην πρόοδο των

μαθητών. Αυτοί οι τύποι συμπεριφοράς των σχολικών ηγετών κρίθηκαν απαραίτητοι, από τους συγγραφείς, για την υποστήριξη της καθημερινής σχολικής διαχείρισης. Ρίχνοντας μια γρήγορη ματιά σε μερικούς τύπους αυτών των συμπεριφορών, βλέπουμε ότι η επίδραση της εκπαιδευτικής ηγεσίας των διευθυντών είναι αποτελεσματική, όταν εκείνοι έχουν συμπεριφορές «παρακολούθησης και αξιολόγησης» και όταν ο διευθυντής ενεργεί ως «πράκτορας της αλλαγής». Οι συγγραφείς στο βιβλίο τους επιδεικνύουν λυσιτελείς ηγετικές συμπεριφορές «παρακολούθησης – αξιολόγησης» της μαθησιακής διδασκαλίας, όταν οι διευθυντές – ηγέτες παρακολουθούν με διακριτικό τρόπο την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση των σχολικών αναλυτικών προγραμμάτων, την καθημερινότητα του σχολείου, τη διδασκαλία και τη μάθηση, τις συμπεριφορές των μαθητών, την αξιολόγηση του σχολείου και τις επιπτώσεις των πρακτικών για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων.

Ένα προεξέχον συμπέρασμα μας κοινοποιεί ο Barber, (2009) που μας δίνει τα αποτελέσματα μιας επίπονης ανάλυσης που έκανε σε 69 έρευνες που είχαν διεξαχθεί στο διάστημα 1978 – 2001, ότι *«αν αντικατασταθεί ένας μέτριος διευθυντής με έναν εξαιρετικό διευθυντή, δύναται να βελτιστοποιηθούν οι επιδόσεις των μαθητών κατά 20%»*

Σε ασφαλή συμπεράσματα, η έρευνα των Jacobson, Brooks, Giles, Johnson, & Ylimaki, (2007) καταδεικνύει ότι για να χτιστεί το όραμα σ' έναν εκπαιδευτικό οργανισμό και για να γίνει ο επαναπροσδιορισμός του σκοπού και του στόχου του οργανισμού, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ο ολοκληρωτικός μετασχηματισμός του εκπαιδευτικού προσωπικού αλλά και των δομών οργάνωσής του. Αυτό μπορεί να πάρει υπόσταση μέσω των στοχευμένων πρακτικών μιας δυναμικής εκπαιδευτικής ηγεσίας, μέσω της κινητροποίησης των εκπαιδευτικών για την ανάδειξη των αναγκών των μαθητών, μέσω της ανάδειξης του επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών, μέσω της δημιουργίας ενός κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής μονάδας, μέσω της δημιουργίας μίας σχολικής κουλτούρας εκπαίδευσης, μέσω των διαδικασιών συμμετοχικής διοίκησης, μέσω της ολιστικής συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους της σχολικής μονάδας (γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικούς).

Σε ένα πρόσφατο άρθρο τους οι Day_et_al (2016), επεξηγούν πώς οι επιτυχείς ηγέτες συνδυάζουν τις πάρα πολύ συχνά ριζοσπαστικές πρακτικές της εκπαιδευτικής ηγεσίας με διαφορετικούς τρόπους στις διαφορετικές φάσεις ανάπτυξης των σχολείων τους, προκειμένου να διαμορφώσουν σταδιακά και να βελτιώσουν την ποιότητα της επίδοσης των μαθητών του σχολείου τους. Στην εμπειρική έρευνα που η διάρκειά της ήταν τρία χρόνια σε σχολεία της Αγγλίας, ερευνήσε τις ενέργειες και τις στρατηγικές σχολικής βελτίωσης των διευθυντών, που έκαναν προκειμένου να βελτιωθεί καθοριστικά η μάθηση και τα επιτεύγματα των μαθητών. Η έρευνα αυτή κατέδειξε τα νέα εμπειρικά στοιχεία για το πώς οι πετυχημένοι διευθυντές, άμεσα και έμμεσα, επιτυγχάνουν τη σχολική βελτίωση μέσω του συνδυασμού των μετασχηματιστικών και εκπαιδευτικών στρατηγικών ηγεσίας. Τα συμπεράσματα δείχνουν ότι οι σχολικές δυνατότητες μπορούν να βελτιωθούν ως αποτέλεσμα του ύφους της ηγεσίας των διευθυντών, των εκπαιδευτικών αξιών αλλά και της στρατηγικής διάγνωσης και επίλυσης των σχολικών αναγκών.

Συνεχίζοντας την ερευνητική μας διαδρομή για την επίδραση της ηγεσίας των διευθυντών στην εκπαιδευτική διαδικασία στην διεθνή βιβλιογραφία, αναζητήσαμε τα συμπεράσματα των Hulria, H., & Devos, G.,(2010), που στην έρευνά τους κατέδειξαν ότι τα σχολεία που παρουσίαζαν υψηλότερες αποδόσεις, συγκριτικά με άλλα, είχαν διευθυντή – ηγέτη που είχε όραμα, αξίες, υψηλές προσδοκίες, που καθιέρωνε στόχους και που παρείχε στήριξη σε όλους τους εκπαιδευτικούς.

Ανιχνεύσαμε το σκοπό της ποιοτικής έρευνας του Malugeta, Wende, Geleta,(2015) που επικεντρώθηκε στο να αναδείξει το ρόλο του διευθυντή στο σχολείο του Shambu ως παιδαγωγικού ηγέτη. Τα ερευνητικά ερωτήματα εστίαζαν στο ρόλο του παιδαγωγικού ηγέτη και στις δράσεις που κάνει ο διευθυντής για να βελτιώσει τις παιδαγωγικές δραστηριότητες στο σχολείο. Τα ευρήματα της έρευνας: έδειξαν ότι τα διοικητικά καθήκοντα του διευθυντή έπαιρναν περισσότερο χρόνο από τα παιδαγωγικά. Επίσης, ο διευθυντής έδινε λιγότερη έμφαση στην παιδαγωγική εποπτεία, στις εξωσχολικές δραστηριότητες, στην εκπαίδευση και στην αυτοβελτίωση των καθηγητών, στην παροχή παιδαγωγικού υλικού και στην προστασία του χρόνου διδασκαλίας των μαθημάτων. Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι: α) για να είναι επιτυχημένο το σχολείο, ο διευθυντής πρέπει να βρει τρόπους να ισορροπήσει την παιδαγωγική ηγεσία με τα διοικητικά του καθήκοντα. β) Οι μελλοντικοί διευθυντές θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι στη σχολική διαχείριση και στην ηγεσία ώστε να καταφέρουν να είναι ικανοί σαν παιδαγωγικοί ηγέτες. γ) Ο διευθυντής θα πρέπει να προσδιορίσει το όραμά του, την αποστολή του σχολείου και τους στόχους μαζί με το προσωπικό του σχολείου και να επιβεβαιώσει ότι όλοι θα συνεργάζονται αρμονικά για τον ίδιο στόχο. δ) Ο διευθυντής θα πρέπει να οργανώνει σεμινάρια για την μετεκπαίδευση του προσωπικού του σχολείου, ούτως ώστε να δημιουργεί ένα θετικό κλίμα για διδασκαλία και για τη μάθηση και να διαβεβαιώνει ο ίδιος ότι αυτή η εκπαίδευση θα είναι αποτελεσματική. ε) Για να ενισχύσει την ποιότητα της εκπαίδευσης, ο διευθυντής θα πρέπει να έχει επαγγελματικές δεξιότητες στη σχολική διαχείριση και στην ηγεσία.

Σε αξιοσημείωτα πορίσματα κατέληξαν και οι Gurr, Drysdale & Mulford (2006), που επιβεβαίωσαν στην έρευνά τους ότι οι διευθυντές των σχολικών μονάδων επιδρούν θετικά με τις ενέργειές τους στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι ο διευθυντής είναι ο βασικότερος συντελεστής στην δημιουργία ενός αποτελεσματικού σχολείου και ότι ο διευθυντής έχει τη δυνατότητα να ασκήσει θετική επίδραση στους ομοίους του για την επίτευξη των απώτερων στόχων του σχολείου, εφόσον συγκεντρώνει στο πρόσωπό του τα χαρακτηριστικά του μετασχηματιστικού ηγέτη και εφόσον διαπνέεται από συγκεκριμένες αξίες και πεποιθήσεις. Συγκεκριμένα τα ενδιαφέροντα στοιχεία που προέκυψαν από τη συμβολή του ηγέτη – διευθυντή στη δημιουργία του αποτελεσματικού σχολείου δίνονται ως ακολούθως:

Ο κάθε διευθυντής κατανοούσε το συγκεκριμένο μέσα στο οποίο λειτουργούσε και αποφάσιζε ποιος είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος να το αξιοποιήσει. Οι αρετές που τον χαρακτήριζαν ήταν η ενσυναίσθηση, η καλοσύνη, είχε συγκεκριμένες αξίες και πεποιθήσεις. Όπου υπήρχε πρόβλημα παρείχε εξατομικευμένη στήριξη και βοήθουσε το κάθε μέλος του διδακτικού προσωπικού να αναπτύξει τις ικανότητές του.

Βοηθούσε το σχολείο να αναπτυχθεί στο σύνολό του μέσα από αποτελεσματική επικοινωνία, επιτυχημένη διαχείριση της αλλαγής και εστίαζε στη δημιουργία συγκεκριμένης κουλτούρας. Ενεργούσε για τη δημιουργία οράματος και κατεύθυνσης για το σχολείο του ως σύνολο. Μεριμνούσε να τη βελτιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Παρακολουθούσε την πορεία των εργασιών που γίνονταν στο σχολείο του και μελετούσε τα αποτελέσματά της αξιολόγησης, εφαρμόζοντας αναστοχαστικές και μετασχηματιστικές στρατηγικές. Ασπάζονταν συγκεκριμένες αξίες και πεποιθήσεις (κάθε μαθητής άξιζε προσοχής, κάθε μαθητής είχε τη δική του δυνατότητα και όλοι μπορούσαν να μάθουν. Κάθε μέλος του διδακτικού προσωπικού τύγχανε προσοχής και στήριξης για να μπορεί να μπορεί το εκπαιδευτικό προσωπικό να ικανοποιεί τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε διευθυντή της έρευνας ήταν συγκεκριμένα και ενδεικτικά αναφέρονται σε: συμπάθεια προς τους άλλους, υψηλή παρώθηση να βοηθήσουν τον κάθε μαθητή να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητές του, αποτελεσματική επικοινωνία, επιδίωξη της επιτυχίας, υψηλές προσδοκίες. Ήταν δυναμικοί ηγέτες (ενεργούσαν δυναμικά, εφάρμοζαν κατανεμημένη στρατηγική, δημιουργούσαν όραμα και συνέβαλλαν στην πραγμάτωσή του. Κατανοούσαν το συγκείμενο μέσα στο οποίο λειτουργούσαν και όπου εκείνοι έκριναν σωστό πραγματοποιούσαν κρίσιμες και θετικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση της διδασκαλίας, της μάθησης, τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και τη βελτίωση της σχολικής τους μονάδας γενικότερα.

Θέλοντας να κάνουμε μια αναδίφηση στα ελληνικά ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τη σχολική αποτυχία, ξεχωρίσαμε την έρευνα των Παπάνη, Ε., & Γαβρίμης, Π.,(2007)¹, η οποία διεξήχθη σε 377 εκπαιδευτικούς όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, διαφάνηκε ότι: «οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές καθηγητικών σχολών διαφοροποιούν τους κοινωνιολογικούς και ψυχολογικούς παράγοντες, που σχετίζονται με τη σχολική επίδοση, τους κατατάσσουν δε σε μια ιεραρχική σειρά και δηλώνουν ότι η σχολική αποτυχία σχετίζεται περισσότερο με την προσωπικότητα του μαθητή, την ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος, που μειώνει την πιθανότητα επιτυχίας στη ζωή και λιγότερο με τις μονογονεϊκές οικογένειες, τις δεξιότητες που απαιτεί η σύγχρονη αγορά εργασίας και τις κακές επαγγελματικές προοπτικές. Τα παραπάνω φανερώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές καθηγητικών σχολών αναγνωρίζουν ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να αναπροσαρμοστεί, έτσι ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό και να προσφέρει ισότιμες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές. Οι ίδιοι δηλώνουν ότι όσο νεότερα είναι τα άτομα, τα οποία εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο περισσότερο πιστεύουν ότι θα πρέπει να υπάρξουν αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα και γενικότερα σε αυτά που παρέχονται μέσα από αυτό.

Τα άτομα μέχρι 41 ετών πιστεύουν περισσότερο από τα άλλα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ότι η σχολική επίδοση σήμερα δεν αντανakλά τις δεξιότητες, που απαιτεί η σύγχρονη αγορά εργασίας. Η πολλαπλότητα των απόψεων των εκπαιδευτικών για τα αίτια και τις συνέπειες της σχολικής αποτυχίας αντανakλά τη σύγχυση που επικρατεί στους φορείς της εκπαίδευσης, στην ηγεσία της και στους επιστημονικούς κύκλους σχετικά με το οξύ αυτό κοινωνικό και παιδαγωγικό πρόβλημα.

1 http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_2612. Παπάνης, Ε., & Γαβρίμης, Π. (2007),Σχολική Αποτυχία: Ένα Βήμα προς τον Κοινωνικό Αποκλεισμό.

Η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, η εμπειρία και κατάρτισή του διαμορφώνουν και τη στάση του απέναντι σε μαθητές με χαμηλή επίδοση και κακή σχολική προσαρμογή. Φαίνεται ότι στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί εντάσσονται σε δύο κατηγορίες: σε αυτούς που αποδίδουν την αποτυχία σε κοινωνιολογικούς παράγοντες και σε αυτούς που ασπάζονται τις αιτιάσεις, που αναφέρονται στην προσωπικότητα του μαθητή και τα ψυχολογικά του χαρακτηριστικά».

Στη συνέχεια της βιβλιογραφικής αναδίφησης, παραθέτουμε αποσπάσματα από τη διδακτορική διατριβή του Παύλου, Χ., (2016) ο οποίος ασχολήθηκε ερευνητικά για να αναδείξει αν οι μαθητές της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης αποκτούν τη γνώση, το τι μαθαίνουν και τους λόγους που συμβαίνει αυτό. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από το δείγμα των ερωτηθέντων και οι αναγωγές τις οποίες έκανε, ανέδειξε *«την απουσία ευθύνης του υποκειμένου (μαθητή), σε σημαντικό βαθμό».*

Ο Παύλου, Χ.,(2016) κατέδειξε ότι: *«το κοινωνικό, οικογενειακό και οικονομικό περιβάλλον του μαθητή μπορεί να αποτελεί μια ικανή συνθήκη, η οποία είναι καθοριστική για την σχολική του πορεία αλλά δεν είναι και αναγκαία».*

Με απλά λόγια δηλαδή, τα περιβάλλοντα αυτά *«μπορούν δυναμικά αλλά όχι υποχρεωτικά να επηρεάσουν την όλη πορεία του μαθητή».* Θεώρησε, ότι *«αυτή η επιρροή θα είναι ανάλογης βαρύτητας η οποία εξαρτάται από το πόσο ο ίδιος ο μαθητής, αντιπαραθέτοντας την ατομική του θέληση και ευθύνη, επιτρέψει να τον επηρεάσει .* Σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της κατάστασης αυτής, εκτός από την συμπεριφορά των ιδίων όπως είπαν, ότι παίζει η γενικότερη στάση των καθηγητών, οι οποίοι κατά την γνώμη τους πρέπει να επιβάλλουν τους κανόνες στα σχολεία, ώστε να υπάρχει ηρεμία, γεγονός το οποίο θα *ωφελήσει σε μεγάλο βαθμό την εμπέδωση της σχολικής γνώσης, την οποία αυτά προσφέρουν. Άλλωστε, δεν θεωρούν ότι η ποιότητα συμμαθητών και καθηγητών, είναι ουσιαστικά διαφορετική από ότι στα άλλα σχολεία, καθώς πιστεύουν, ότι σε όλες τις σχολικές μονάδες υπάρχουν καλοί και κακοί μαθητές, καλά ή κακά παιδιά και καλοί ή κακοί δάσκαλοι».*

Όταν ρώτησε ο ερευνητής τους μαθητές, *«πώς θεωρούν το ιδανικό σχολείο»*, εκείνοι το περιέγραψαν, *«ως το σχολείο το οποίο θα ήταν ευχάριστο, ενδιαφέρον και το οποίο θα τους προκαλούσε μέσα από την κινητοποίηση την οποία θα τους δημιουργούσε, να συμμετέχουν».* Επιπλέον, επιθυμούν όπως είπαν, *«αυτό το σχολείο να είχε αυστηρότερα όρια και κανόνες, ώστε μέσα από αυτά, να υποχρεώνονταν να ασχοληθούν περισσότερο με αυτό και για αυτό, γεγονός το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκτήσουν περισσότερη γνώση».* Καταλήγοντας ο Παύλου, Χ.,(2016) διαπίστωσε ότι: *«αν ο μαθητής πιστεύει ότι δεν μαθαίνει ή θεωρεί ότι δεν αποκτά ουσιαστικές γνώσεις, θα αναπτύξει αρνητική διάθεση για το σχολείο, γεγονός που θα τον απομακρύνει σταδιακά από αυτό. Οι μαθητές θεωρούν, όπως προκύπτει από αυτά που απάντησαν, ότι οι καθηγητές στην πλειοψηφία τους είναι αρωγοί στην όποια προσπάθεια γίνεται να κατακτηθεί η γνώση, αλλά τονίζουν ότι υπάρχουν κάποιοι οι*

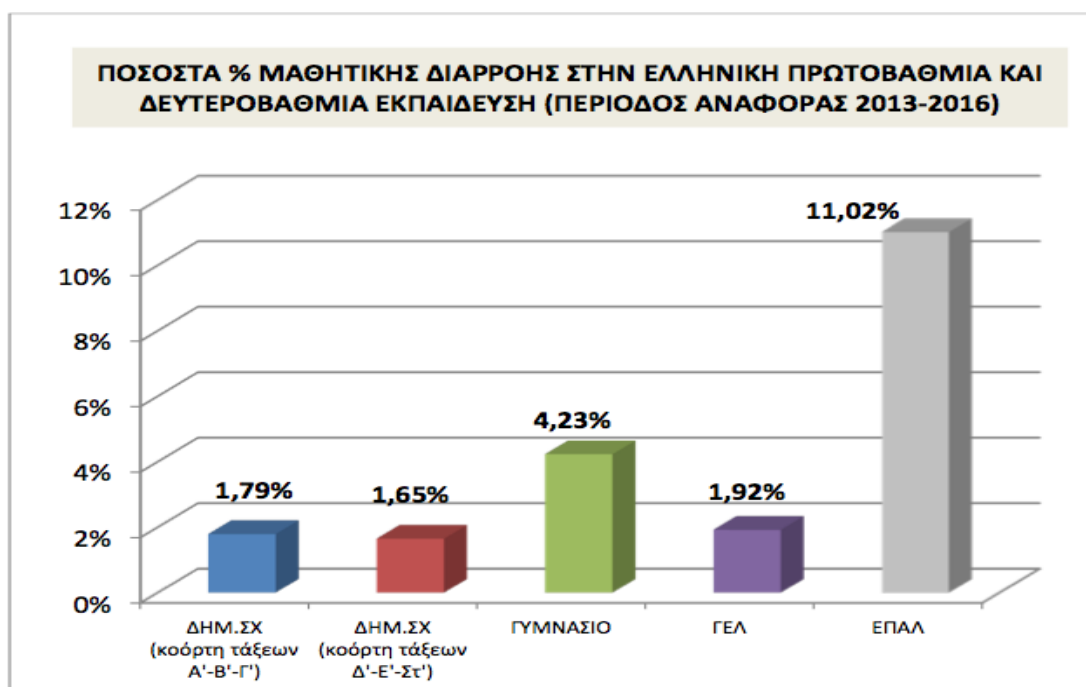
οποίοι χρειάζεται να μην αντιμετωπίζουν την δουλειά τους απλά και μόνο διεκπαιρευτικά. Υποστηρίζουν ακόμη, ότι πρέπει οι καθηγητές να επιμορφώνονται, ώστε να μπορούν να ανταπεξέρχονται με επιτυχία στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις της σύγχρονης γνώσης, την οποία πρέπει να μπορούν να μεταδώσουν με νέες καινοτόμους και πρωτότυπες μεθόδους στους μαθητές, ώστε να τους δημιουργούν κίνητρο και ενδιαφέρον. Αναφέρθηκαν επίσης, στον αρνητικό ρόλο τον οποίο παίζει για την προαγωγή της σχολικής γνώσης, η έλλειψη ενδιαφέροντος και πειθαρχίας μιας μερίδας μαθητών των ΕΠΑΛ, και τόνισαν ότι το σχολικό περιβάλλον θα πρέπει να θέτει όρια στους μαθητές, ενώ παράλληλα οι δάσκαλοι να σχεδιάζουν τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων με τρόπο ο οποίος να γίνεται ελκυστικός στους μαθητές, ώστε να δημιουργείται κίνητρο για την απόκτηση περαιτέρω γνώσης. Χαρακτήρισαν επίσης, ικανοποιητική την υποδομή των σχολείων και ότι βοηθά πολύ στην ανάπτυξη των γνώσεων στους μαθητές, κυρίως η εργαστηριακή, παρόλο που υποστήριξαν, ότι θα μπορούσε η όλη υποδομή να βελτιωθεί. Ακόμη, ζήτησαν οι καθηγητές να δημιουργούν κατά την διάρκεια των διδασκαλιών τους, τις προϋποθέσεις ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών, διδάσκοντας τα μαθήματα με καινοτόμους μεθόδους, ώστε αυτά να γίνονται πιο ελκυστικά και ευχάριστα για τους μαθητές, γεγονός το οποίο θα δημιουργήσει επιπλέον ευκαιρίες ανάπτυξης της γνώσης. Ακόμη εξέφρασαν την άποψη, ότι οι ίδιοι οι καθηγητές πρέπει να απαιτούν από τους μαθητές να έχουν όρια και κανόνες συμπεριφοράς στο σχολικό περιβάλλον, ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια για κακό κλίμα στις σχολικές τάξεις, γεγονός το οποίο δημιουργεί πρόβλημα στην όλη διαδικασία της προσπάθειας που κάνουν κάποιοι μαθητές να μάθουν..Ο ερευνητής πιστεύει, ότι σαφώς είναι ο μαθητής αυτός ο οποίος έχει την κύρια ευθύνη για την σχολική του επιτυχία ή αποτυχία, η οποία συναρτάται σε σχέση με το βαθμό ή όχι που αυτός έχει κατακτήσει τη σχολική γνώση, αλλά υποστηρίζει συγχρόνως, ότι το οποιοδήποτε εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να κάνει το καλύτερο δυνατό, ώστε αυτή η γνώση να είναι ευκολοπροσέγγιστη για όλους τους μαθητές, χωρίς να υπάρχουν φραγμοί και αποκλεισμοί, τους οποίους ο ίδιος ο μαθητής να χρειάζεται να ξεπεράσει».

Ακολούθως, μελετήσαμε τα αποτελέσματα από το πρόγραμμα PISA, (2015) (*Programme for International Student Assessment*)² που αξιολογεί «την ικανότητα των 15χρονων μαθητών να εφαρμόζουν γνώσεις και κυρίως δεξιότητες στις Φυσικές Επιστήμες, τα Μαθηματικά και την Κατανόηση Κειμένου ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στη σύγχρονη κοινωνία, δείχνει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των χωρών με χαμηλότερη επίδοση από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Η έρευνα έγινε το 2015 και συμμετείχαν περίπου 5.500 15χρονοι μαθητές και μαθήτριες από 212 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία. Τα παιδιά που συμμετείχαν πέρασαν από την υποχρεωτική εκπαίδευση κατά την περίοδο 2006-2015. Πέρα από τα ζητήματα που αφορούν το γνωσιακό κομμάτι, ένα άλλο θέμα προβληματισμού έχει να κάνει με τη μεγάλη διαφορά στα αποτελέσματα των Ελλήνων μαθητών και μαθητριών ανάμεσα στις υψηλές και τις χαμηλές σχολικές επιδόσεις.

2 <http://www.iep.edu.gr>, ανάκτηση στο: <http://www.iep.edu.gr/pisa/--pisa/pisa-2015/> στις 30/09/2017

Η ίδια έρευνα έδειξε ότι θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να μελετηθεί η κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των παιδιών με χαμηλές επιδόσεις. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία, σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, οι μαθητές που προέρχονται από μη ευνοϊκό κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον έχουν σχεδόν τριπλάσιες πιθανότητες να μην ενταχθούν ούτε στο βασικό Επίπεδο 2 σε σχέση με τους συμμαθητές τους από ευνοϊκό κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον. Ενώ οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών έχουν δύο φορές μεγαλύτερες πιθανότητες από τους γηγενείς συμμαθητές τους να μην ενταχθούν στο βασικό Επίπεδο 2 (το Επίπεδο 2 αναφέρεται στην κλίμακα των Φυσικών Επιστημών στην συγκεκριμένη έρευνα), και αυτό γίνεται αφού συνυπολογιστεί η επίδραση του κοινωνικο - οικονομικού περιβάλλοντος. Το ενδιαφέρον όμως είναι ότι περίπου το 29% των μαθητών, που συμμετείχαν στην έρευνα, από μη ευνοϊκό κοινωνικο - οικονομικό περιβάλλον, παρ' όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, έχουν υψηλές επιδόσεις και χαρακτηρίζονται ως «ανθεκτικοί». Επίσης ανθεκτικό είναι το 24% των μαθητών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και από μη ευνοϊκό κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον».

Ολοκληρώνοντας την βιβλιογραφική μας αναδρομή παραθέτουμε την έρευνα του Ι.Ε.Π.³(2017), που αφορά στην μαθητική διαρροή στα ελληνικά σχολεία για το 2017: «Η μαθητική διαρροή στην ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Αθήνα 2017» η οποία καταδुकνύεται ότι «**ένας στους δέκα μαθητές εγκαταλείπει τα ΕΠΑΛ**».

Σχήμα 1: Ποσοστά μαθητικής διαρροής στην ελληνική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

3. <http://www.iep.edu.gr>, ανάκτηση στο: <http://www.iep.edu.gr/pisa/--pisa/pisa-2015/> στις 30/09/2017

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανωτέρω έρευνας, διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό των μαθητών που αποφοιτούν από τα Γενικά Λύκεια (ΓΕΛ) είναι πάρα πολύ υψηλό, ενώ το ποσοστό διαρροής των μαθητών που επιλέγουν να φοιτήσουν σε ΕΠΑ.Λ. ανέρχεται στο 11,02%. Παρατηρούμε ότι παρόλο που οι μαθητές που επιλέγουν την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση είναι λιγότεροι σε σχέση με τους μαθητές που επιλέγουν την γενική εκπαίδευση, εν τούτοις η σχολική εγκατάλειψη είναι μεγαλύτερη.

Συγκεφαλαιώνοντας την βιβλιογραφική ανασκόπηση, συμπεραίνουμε ότι η σχολική αποτυχία είναι ένας σημαντικός παράγοντας που οδηγεί τους μαθητές της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην σχολική εγκατάλειψη και τη μαθητική διαρροή, ενώ η ηγεσία και ο στρατηγικός σχεδιασμός σε επίπεδο σχολικής μονάδας είναι από τις βασικότερες και δυναμικότερες λειτουργίες της διοίκησης, που μπορούν να κινητοποιήσουν και να ενεργοποιήσουν δημιουργικά πανανθρώπινες αξίες των εκπαιδευτικών και των γονέων. Ο σχολικός ηγέτης θα πρέπει να αποτελεί πηγή έμπνευσης για τους ομοίους του, να τους κινητροδοτεί, να προάγει την πρόοδο και την δημιουργικότητα και να διευκολύνει τον εκπαιδευτικό να εφαρμόζει καινοτομίες και να κάνει ελκυστική την διδασκαλία του. Η ηγεσία που συνδυάζει τα προσωπικά και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ηγέτη, είναι ένας «μηχανισμός» που μπορεί να οδηγήσει τους άλλους να ακολουθήσουν. Για να γίνει αντιληπτό ότι πραγματικά το άτομο – ηγέτης διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά, διαφαίνεται από πόσο και αν υλοποιεί με επιτυχία τους στόχους του οργανισμού. Τονίζεται δε, ότι η παρούσα έρευνα είναι πρωτότυπη, επειδή μέχρι στιγμής το θέμα της σχολικής αποτυχίας σε συνδυασμό με την ηγεσία και τη στρατηγική δεν έχει ερευνηθεί από την σκοπιά των διευθυντών στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, ενώ έχει ερευνηθεί από την πλευρά των μαθητών σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή της Αττικής. Έχοντας η ερευνήτρια υπόψη ότι η βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι ένας «μπούσουλας» για να καθοδηγήσει τον ερευνητή να προσεγγίσει τόσο θεωρητικά όσο και εμπειρικά τα ερευνητικά του ερωτήματα, δεν είναι από μόνη της ικανή να τεκμηριώσει επιστημονικά το ζητούμενο θέμα. Ως εκ τούτου, η εμπειρική προσέγγιση του θέματός μας θα γίνει μέσω των συνεντεύξεων σε 15 διευθυντές ΕΠΑ.Λ. και θα αποτελέσει πηγή γνώσης, προβληματισμού, ανατροφοδότησης και εξαγωγής χρήσιμων συμπερασμάτων.

1.5. Ερευνητικά Ερωτήματα και Υποθέσεις.

Με βάση όσα αναφέρθηκαν στην βιβλιογραφική ανασκόπηση τα ερευνητικά μας ερωτήματα εστιάζουν στο: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ. ως δημοκρατικού σχολείου, ποιο είναι το προφίλ των μαθητών που αποτυγχάνουν, ποιο είναι το είδος της ηγεσίας που ασκείται από την πλευρά των διευθυντών και ποιες οι στρατηγικές τους. Υποθέτουμε ότι στα ΕΠΑ.Λ. το θέμα της σχολικής αποτυχίας επιλύεται με παιδαγωγικές δράσεις και δραστηριότητες από πλευράς ηγεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα δούμε το έργο του αποτελεσματικού διευθυντή της σχολικής μονάδας, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές του με όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

2.1. Αποτελεσματικός Διευθυντής

Ο διευθυντής στο σχολείο ενεργώντας με αποφασιστικό και δίκαιο τρόπο χρησιμοποιώντας τις αρχές της καλής και χρηστής διοίκησης – τις αρχές του management – μπορεί να καθοδηγήσει την εκπαιδευτική μονάδα να εκπληρώσει τους στόχους της και να φέρει αποτελεσματικό έργο. Με απλά λόγια για να είναι ο διευθυντής αποτελεσματικός θα πρέπει να λειτουργεί με βάση τις εξής αρχές (Καμπουρίδης, 2002:184-185):

- **Η αρχή της αρμονίας των στόχων:** Η αποτελεσματικότητα της διεύθυνσης εξαρτάται από το βαθμό της αρμονίας μεταξύ των στόχων του ανθρώπινου δυναμικού και των στόχων της εκπαιδευτικής μονάδας. Κατά συνέπεια θα πρέπει να εξασφαλιστεί η αρμονία μεταξύ των στόχων των ατόμων και των στόχων της εκπαιδευτικής μονάδας. Η τελική επιδίωξη είναι η πραγματοποίηση των στόχων της εκπαιδευτικής μονάδας των οποίων θα πρέπει να επιτυγχάνεται συνάμα και η υλοποίηση των ατομικών στόχων των εκπαιδευτικών.
- **Η αρχή της ενότητας της εντολής.** Η αρχή αυτή αναφέρεται στην αρχή της οργάνωσης που σημαίνει ότι κάθε υφιστάμενος είναι υπεύθυνος απέναντι σ' ένα μόνο προϊστάμενο.
- **Η αρχή της άμεσης εποπτείας.** Για να διευθύνει κανείς αποτελεσματικά θα πρέπει να έχει άμεση εποπτεία του έργου που επιτελείται από το ανθρώπινο δυναμικό.
- **Η αρχή της ποικιλίας των μεθόδων εποπτείας.** Στο πλαίσιο λειτουργίας της εκπαιδευτικής μονάδας οι εργασίες που αναθέτει ο Σύλλογος Διδασκόντων (Ν. 1566/1986) ποικίλλουν και αφορούν στα διδακτικά και εξωδιδακτικά καθήκοντα. Κατά συνέπεια οι μέθοδοι εποπτείας θα είναι περισσότερο αποτελεσματικές ανάλογα με το άτομο και το έργο που έχει επιτελέσει. Άλλη εποπτεία επιτελείται στο διοικητικό έργο και άλλη στο εκπαιδευτικό έργο.

Επιπλέον, η εκπαιδευτική διοίκηση χαρακτηρίζεται και από τις παρακάτω αρχές, σύμφωνα πάντα με τον Καμπουρίδη (2002):

- **Η δημοκρατική αρχή διοίκησης.** Ο διευθυντής του σχολείου κατά τη λήψη των αποφάσεων πρέπει να επιδιώκει τη συμμετοχική διοίκηση, δηλαδή ουσιαστική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη λήψη αποφάσεων.

- **Η αρχή της προσωπικής εποπτείας.** Είναι η προσωπική επαφή του διευθυντή με τους προσωπικούς.
- **Η αρχή της δικαιοσύνης.** Οι αποφάσεις του διευθυντή πρέπει να είναι σύννομες και δίκαιες για όλους.
- **Η αρχή της ορθολογικής λήψης αποφάσεων.** Η λήψη κάθε απόφασης του διευθυντή θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα εφαρμογής των επιστημονικών αρχών του management.
- **Η αρχή της προσαρμοστικότητας στο περιβάλλον.** Ο διευθυντής θα πρέπει να ενεργεί ανάλογα με τα περιβαλλοντικά δεδομένα της εκπαιδευτικής μονάδας και να προσαρμόζεται σ' αυτά.

Σύμφωνα πάντα με τις αρχές του management, οι ενέργειες του διευθυντή θα πρέπει να είναι τέτοιες που θα συγκλίνουν στην αποτελεσματική επίτευξη των στόχων του εκπαιδευτικού οργανισμού. Θα πρέπει, όμως, ο ίδιος να διαθέτει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του και κάποιες ικανότητες. Ρίχνοντας μια γρήγορη ματιά στις ικανότητες του διευθυντή που αναφέρει ο Σαΐτης, Χ.,(2005), μπορούμε να πούμε τα εξής:

- Να είναι επαρκής και αποτελεσματικός στην άσκηση του έργου του
- Να κατανέμει τα διδακτικά και τα εξωδιδακτικά καθήκοντα σύμφωνα με τα προσόντα των εκπαιδευτικών, τις ισχύουσες διατάξεις και μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες.
- Να παρακινεί τους εκπαιδευτικούς του σχολείου του να αναλάβουν πρωτοβουλίες.
- Να έχει ανοικτότητα στις διαπροσωπικές του σχέσεις
- Να μπορεί να επιλύσει συγκρούσεις και να εξομαλύνει τις όποιες αντιπαραθέσεις
- Να ενημερώνει και να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στον τρόπο που θα εκτελούν τα καθήκοντά τους και στον τρόπο εκτέλεσης των διοικητικών εργασιών.
- Να είναι εξωστρεφής για να μπορεί να χειρίζεται κατάλληλα τις επιδράσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος και να συνεργάζεται αρμονικά με τους εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων και δομών.
- Να έχει διορατικότητα για να μπορεί να αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα και για να αντιμετωπίζει τα καθημερινά προβλήματα.

Σε όλες τις εκτελεστικές αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του διευθυντή συμπεριλαμβάνεται η διαχείριση του ανθρώπινου παράγοντα, που κατά την γνώμη μας είναι ο σπουδαιότερος και ο δυσκολότερος. Πέρα από τις επιτελικές λειτουργίες του management που αφορούν: στον σχεδιασμό, στην οργάνωση, στην ορθολογική διαχείριση των οικονομικών πόρων, στο συντονισμό του εκπαιδευτικού έργου, στην καθοδήγηση, στο mentoring, στην αυτοαξιολόγηση του παραγόμενου έργου, στις αναφορές στο ανώτερο ιεραρχικά επίπεδο, στις λειτουργίες της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, στην ανάλυση των εκπαιδευτικών στόχων, στην οργάνωση,

στον συντονισμό, στην καθοδήγηση του εκπαιδευτικού έργου, στην παρακίνηση – κινητροδότηση των εκπαιδευτικών, στην επίλυση των συγκρούσεων και των διαφορών, στην εξομάλυνση των αντιπαραθέσεων, στην πειθαρχία των μαθητών και στην φροντίδα για την διασφάλιση καλού εργασιακού κλίματος, ο διευθυντής – ως διαχειριστής του ανθρώπινου παράγοντα- θα πρέπει να έχει:

- Ηγετικές ικανότητες
- Επικοινωνιακές ικανότητες
- Ικανότητες συναισθηματικής νοημοσύνης
- Γνώση του νομοθετικού πλαισίου και του αντικειμένου εργασίας
- Προσωπικά χαρίσματα, όπως: ευθύτητα, ακεραιότητα, αποφασιστικότητα, ειλικρίνεια, εργατικότητα, σταθερότητα, ενσυναίσθηση.

Συγκεντρώνοντας όλα τα παραπάνω, ο διευθυντής του σχολείου για να είναι αποτελεσματικός, θα πρέπει να διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του και όλες τις ικανότητες και να ενεργεί με αποφασιστικό και δίκαιο τρόπο χρησιμοποιώντας τις αρχές της καλής και χρηστής διοίκησης.

2.2. Το Έργο του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.

Το έργο του διευθυντή σε μία σχολική μονάδα είναι πολύπλοκο και απορρέει από την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν. 1566/1986 και καθηκοντολόγιο⁴). Συγκεκριμένα, τα γενικά καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των διευθυντών των σχολικών μονάδων είναι τα παρακάτω:

1. Ο Διευθυντής του σχολείου συνεργάζεται με τα στελέχη της διοίκησης, τους σχολικούς συμβούλους, τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς για την από κοινού επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Ενθαρρύνει το διδακτικό προσωπικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, οι οποίες συμβάλλουν στην διαπαιδαγώγηση ελεύθερων, υπεύθυνων, δημοκρατικών και ευαισθητοποιημένων πολιτών.
2. Εκπροσωπεί το σχολείο σε όλες τις σχέσεις του με τους τρίτους.
3. Παραμένει στο σχολείο όλες τις εργάσιμες ημέρες και ώρες και είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και για το συντονισμό της σχολικής ζωής.

4.«καθηκοντολόγιο» με βάση την Υπουργική Απόφαση: 353/1/324/105657/Δ1/ 16-10-2002

4.Εφαρμόζει τους νόμους, τα προεδρικά διατάγματα, τις κανονιστικές αποφάσεις, τις εγκυκλίους και τις υπηρεσιακές εντολές των ανωτέρων στελεχών διοίκησης, είναι υπεύθυνος για την τήρηση τους και υλοποιεί τις αποφάσεις του συλλόγου διδασκόντων.

5.Προωθεί, σε συνεργασία με το σύλλογο διδασκόντων, το Διευθυντή Εκπαίδευσης και τους σχολικούς συμβούλους, τη λειτουργία τμημάτων Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης, Ενισχυτικής Διδασκαλίας, τάξεων υποδοχής, φροντιστηριακών τμημάτων, τμημάτων διευρυμένου ωραρίου, και λοιπών εκπαιδευτικών καινοτομιών και έχει την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία αυτών.

6.Συγκροτεί με πράξη του (η οποία καταγράφεται στο βιβλίο πράξεων του διευθυντή) τις επιτροπές για τις εξετάσεις, για τη συγκέντρωση δικαιολογητικών και την έκδοση των αποτελεσμάτων και όσες άλλες πράξεις προβλέπονται για την λειτουργία του σχολείου.

7.Συντάσσει τις αξιολογικές εκθέσεις για το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό.

8.Ενημερώνει το διδακτικό προσωπικό, τους γονείς και τους μαθητές, για την εκπαιδευτική πολιτική, τους στόχους και το έργο του σχολείου.

9.Ενημερώνει και φυλάσσει το αρχείο, τους φακέλους των υπηρεσιακών μεταβολών των εκπαιδευτικών του σχολείου και σε περίπτωση μετάθεσης, τους διαβιβάζει στα νέα τους σχολεία.

10.Είναι υπεύθυνος για την μισθοδοσία του προσωπικού.

11. Έχει την παιδαγωγική ευθύνη για τη διαμόρφωση θετικού κλίματος στο σχολείο και για την ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας.

12. Ενημερώνει τους νεοδιόριστους, τους αναπληρωτές και τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις και τους χορηγεί αντίγραφα των βασικών νόμων, αποφάσεων και εγκυκλίων σχετικών με την εκπαίδευση.

13. Στην περίπτωση που υπηρετούν στο σχολείο του περισσότεροι του ενός υποδιευθυντές, ορίζει με πράξη του έναν υποδιευθυντή ως νόμιμο αναπληρωτή του και καταμερίζει τις εργασίες και τις αρμοδιότητες σ' αυτούς.

14. Είναι υπεύθυνος, σε συνεργασία με τον υποδιευθυντή, το γραμματέα του σχολείου και τον αρμόδιο εκπαιδευτικό για την τήρηση της αλληλογραφίας του σχολείου και των πάσης φύσεως βιβλίων και εντύπων που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις.

15. Φροντίζει για τη λήψη κάθε μέτρου το οποίο συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία του σχολείου.

Θεωρείται μείζονος σημασίας ο διευθυντής **να ενεργεί ως επαγγελματίας** της διοίκησης με στόχο τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης. Ο διευθυντής θα πρέπει να έχει όραμα για την εκπαίδευση, να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στο διδακτικό τους έργο, να ασκεί απρόσκοπτα τα διοικητικά του καθήκοντα, να ασκεί συμβουλευτικό έργο, να συμβάλλει στην ολιστική ενδυνάμωση της κοινότητας, να επικοινωνεί διεξοδικά με τα μέλη της, να διαχειρίζεται ορθολογικά τα οικονομικά, να συμβάλλει στην προώθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των καινοτομιών και να συνεργάζεται με τους ανωτέρους του.

2.3. Καθήκοντα του Διευθυντή Σχολικής Μονάδας σε σχέση με το Σύλλογο Διδασκόντων

Τα καθήκοντα του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας (ενός ΕΠΑ.Λ.) σε σχέση με το Σύλλογο Διδασκόντων κατηγοριοποιούνται ως εξής: Επιπροσθέτως, **τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των Διευθυντών σε σχέση με το Σύλλογο Διδασκόντων** είναι οι εξής:

1. Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας προσκαλεί τα μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων στις συνεδριάσεις στις οποίες προεδρεύει. Καταρτίζει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και εισηγείται ο ίδιος ή αναθέτει την εισήγηση θεμάτων σε άλλον εκπαιδευτικό.
2. Σε συνεδρίαση του Συλλόγου των Διδασκόντων εισηγείται την κατανομή των πρόσθετων εξωδιδακτικών εργασιών. Αξιοποιεί δημιουργικά τις δυνατότητες όλου του προσωπικού μέσα στο πλαίσιο των διακριτών ρόλων και αρμοδιοτήτων του.
3. Σε συνεργασία με τους διδάσκοντες έχει την ευθύνη της σύνταξης του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου με γνώμονα την αποδοτική λειτουργία του.
4. Ενημερώνει το Σύλλογο των Διδασκόντων για το έργο της Σχολικής Επιτροπής. Μεριμνά μαζί με το Σύλλογο των Διδασκόντων για τη συντήρηση και λειτουργία των σχολικών εγκαταστάσεων καθώς και την προμήθεια των απαραίτητων εποπτικών μέσων διδασκαλίας.
5. Είναι υπεύθυνος μαζί με τους εκπαιδευτικούς για την καθαριότητα και για την αισθητική των χώρων του διδακτηρίου, καθώς και για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των μαθητών.
6. Ενημερώνει το Σύλλογο των Διδασκόντων για την εκπαιδευτική νομοθεσία, τις εγκυκλίους και τις αποφάσεις που αφορούν στη λειτουργία του σχολείου και στην εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης.
7. Συμβάλλει στη δημιουργία κλίματος δημοκρατικής συμπεριφοράς των διδασκόντων και των μαθητών και είναι υπεύθυνος, σε συνεργασία με τους διδάσκοντες, για την τήρηση της νομοθεσίας.

8. Φροντίζει να καλύπτονται οι διδακτικές ώρες σε περίπτωση απουσίας εκπαιδευτικών, τροποποιώντας το ημερήσιο πρόγραμμα διδασκαλίας ή αναθέτοντας την κάλυψη του κενού σε διαθέσιμο εκπαιδευτικό.
9. Είναι υπεύθυνος για την διανομή των διδακτικών βιβλίων, σε συνεργασία με τον Υποδιευθυντή του σχολείου και τον ορισθέντα εκπαιδευτικό.
10. Σε συνεργασία με τους διδάσκοντες καταρτίζει το πρόγραμμα ενημέρωσης των γονέων, το οποίο το κοινοποιεί στο Σύλλογο Γονέων και τον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης.
11. Συνεργάζεται με τους διδάσκοντες για τον ορισμό των θεμάτων των εξετάσεων, ορίζει τους επιτηρητές και είναι υπεύθυνος για την τήρηση των σχετικών με τις εξετάσεις διατάξεων.
12. Παρέχει στους διδάσκοντες συγκεκριμένες οδηγίες, για να ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους.
13. Απευθύνει στους διδάσκοντες, όταν είναι απαραίτητο, συστάσεις με πνεύμα συναδελφικής αλληλεγγύης. Σε περιπτώσεις που διδάσκοντες δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις και στα καθήκοντά τους και οι προσπάθειές του μένουν χωρίς αποτέλεσμα, ενημερώνει σχετικά το Σύλλογο Διδασκόντων, το διοικητικό του Προϊστάμενο και τον αρμόδιο Σχολικό Σύμβουλο. Εφόσον, παρόλο αυτά, δεν υπάρξει αποτέλεσμα, αναφέρεται γραπτά στο Διευθυντή Εκπαίδευσης.
14. Ενημερώνει για τους λόγους απουσίας του διδακτικού προσωπικού από το σχολείο και από τις συνεδριάσεις του Συλλόγου των Διδασκόντων και ενεργεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, όταν συντρέχει λόγος.
15. Είναι υπεύθυνος για την κάλυψη του υποχρεωτικού ωραρίου εβδομαδιαίας διδασκαλίας απ' όλους τους εκπαιδευτικούς. Σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας για τη συμπλήρωση αυτή ενημερώνει άμεσα το Διευθυντή Εκπαίδευσης.

2.4.Αρμοδιότητες και Συνεργασίες του Διευθυντή Σχολικής Μονάδας με όλα τα μέλη της Εκπαιδευτικής Κοινότητας

Σύμφωνα με το γνωστό σε όλους τους εκπαιδευτικούς: «Καθηκοντολόγιο» (Υ.Α.353/1/324/105657/Δ1/ 16-10-2002)⁵ καθορίζονται οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των διευθυντών των σχολικών μονάδων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Με βάση την συγκεκριμένη εγκύκλιο, ο προϊστάμενος σε οποιοδήποτε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ακόμη και σε ένα Επαγγελματικό Λύκειο) είναι ο διευθυντής του σχολείου.

5.«καθηκοντολόγιο» με βάση την Υπουργική Απόφαση: 353/1/324/105657/Δ1/ 16-10-2002

Η λειτουργία ενός ΕΠΑ.Λ.⁶ αναφέρεται ρητά από στον Νόμο 4186 (ΦΕΚ 193, Τεύχος Α΄-17/9/2013, «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»)⁷.

Έτσι ο ρόλος της εκπαιδευτικής μονάδας και ενός ΕΠΑ.Λ. συγκεκριμένα, περιορίζεται και κινείται προς μία κατεύθυνση προκαθορισμένης εκπαιδευτικής πολιτικής. Έργο του είναι να: *«καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα ώστε να θέσει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους για ένα σχολείο δημοκρατικό και ανοιχτό στην κοινωνία»*. Επίσης στον Ν.1566/1986 καθορίζεται με σαφήνεια ότι: *«ο διευθυντής του σχολείου είναι ιδίως υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, το συντονισμό της σχολικής ζωής, την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων και των υπηρεσιακών εντολών και την εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου των διδασκόντων, που εκδίδονται σύμφωνα με την υπουργική απόφαση για τις αρμοδιότητες του συλλόγου των διδασκόντων. Μετέχει επίσης στην αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών του σχολείου του και συνεργάζεται με τους σχολικούς συμβούλους»*.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τις αρμοδιότητες του διευθυντή σε σχέση με τους σχολικούς συμβούλους και το Διευθυντή Εκπαίδευσης:

1. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με το Σύλλογο Διδασκόντων και τους Σχολικούς Συμβούλους προωθεί επιμορφωτικά προγράμματα που γίνονται για το διδακτικό προσωπικό και συμμετέχει σ' αυτά. Ο ίδιος έχει την ευθύνη της οργάνωσής τους.
2. Συνεργάζεται με τους Σχολικούς Συμβούλους ή τον Διευθυντή Εκπαίδευσης ή προσκαλεί συσκέψεις με αυτούς για την αντιμετώπιση προβλημάτων της σχολικής μονάδας.
3. Αναλαμβάνει, σε συνεργασία με τους αρμόδιους Σχολικούς Συμβούλους, πρωτοβουλίες για τη βοήθεια των νέων εκπαιδευτικών στο διδακτικό τους έργο.
4. Ενημερώνει τον αρμόδιο Σχολικό Σύμβουλο και το Διευθυντή Εκπαίδευσης για την πραγματοποίηση μορφωτικών ή άλλων πολιτιστικών επισκέψεων σε χώρους πολιτιστικής, ιστορικής αναφοράς και σε παραγωγικές επιχειρήσεις. Τέλος, τα καθήκοντα του διευθυντή σε σχέση με τα όργανα λαϊκής συμμετοχής και τους άλλους συντελεστές εκπαίδευσης, είναι:
1. Ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας καλεί τα μέλη του **Σχολικού Συμβουλίου** στις συνεδριάσεις του οργάνου με γραπτή πρόσκληση που την απευθύνει τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες νωρίτερα και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, ύστερα από εισηγήσεις των οργάνων που μετέχουν στο Σχολικό Συμβούλιο.

6. www.4sek-thess.thess.gr Όλη η νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία των ΕΠΑ.Λ. Ανάκτηση στις 6 Νοεμβρίου 2017.

7. 4186 (ΦΕΚ 193, Τεύχος Α΄-17/9/2013, «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»)

2. Καλεί τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών για ενημέρωση και συμμετέχει στις συνεδριάσεις τους, όταν προσκαλείται και το θεωρεί αναγκαίο.
3. Παρέχει πληροφορίες σε κάθε πολίτη που έχει έννομο συμφέρον σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και δεν τον παραπέμπει σε άλλες υπηρεσίες για θέματα που εκείνες οφείλει να γνωρίζει.

Είδαμε με όλα όσα παραθέσαμε, τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του διευθυντή σε ένα σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Επειδή η αυτοεικόνα του σχολείου είναι η αυτοεικόνα του διευθυντή (Πασιαρδής, 2004), προκειμένου να ενισχυθεί η φήμη του σχολείου και να προαχθούν οι σχέσεις με την τοπική κοινωνία, να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα των στόχων και να αναδειχθεί ο κοινωνικός ρόλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, απαιτούνται κάποιες πρωτοβουλίες του διευθυντή προς αυτή την κατεύθυνση (Μπρίνια, 2008):

- Δημιουργία ειλικρινών σχέσεων και σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εκπαιδευτικών και του διευθυντή.
- Η επιτυχία των σκοπών του εκπαιδευτικού οργανισμού δεν αποτελεί μέριμνα μόνο του διευθυντή αλλά όλων των εμπλεκομένων. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο στην αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς η σύγκλιση σε συνεδρίαση όλων των εκπαιδευτικών με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων για θέματα που αφορούν την κατάσταση πλάνου εργασιών για το σχολικό έτος και την ανάθεση αρμοδιοτήτων σε καθέναν εκπαιδευτικό. Για τα θέματα που αφορούν την εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας θα πρέπει να εξευρεθούν λύσεις και να καταχωρισθούν στο βιβλίο πράξεων του Συλλόγου Διδασκόντων, έτσι ώστε να μην υπάρχουν διαφωνίες και αρνητικό κλίμα κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Ο διευθυντής θα πρέπει να έχει το ρόλο του ηγέτη, του διαμεσολαβητή και όχι του διαιτητή.
- Απ' την αρχή της χρονιάς απαιτείται στήριξη στους νέους εκπαιδευτικούς, οργάνωση ενδοσχολικής επιμόρφωσης για το διδακτικό προσωπικό, ισότιμη μεταχείριση όλων στη σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος, δημιουργία κανονισμού λειτουργίας του σχολείου, ώστε όλοι να ξέρουν τους κανόνες λειτουργίας με απόλυτη διαφάνεια. Εκείνο που είναι πολυτιμότερο είναι η οικοδόμηση μιας κουλτούρας που θα προάγει την αμοιβαία εμπιστοσύνη, την κατανόηση και την κοινή προσπάθεια.
- Οργάνωση συχνών συναντήσεων με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ώστε να αναπτυχθεί κλίμα επικοινωνίας και εμπιστοσύνης
- Ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών για τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες, ούτως ώστε να επιτευχθεί η ποιοτική βελτίωση του εκπαιδευτικού οργανισμού.

- Συμμετοχή του σχολείου σε Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, καθώς και διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως θεατρικές παραστάσεις, ημέρα εθελοντικής αιμοδοσίας, ημέρα υγιεινής διατροφής, ημέρα αφιερωμένη στην πρόληψη από τις ουσίες, κλπ. Όλες αυτές οι δραστηριότητες ανοίγουν τον εκπαιδευτικό οργανισμό στην τοπική κοινωνία και δημιουργούν προϋποθέσεις επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Οι παραπάνω ενέργειες κινούνται στην κατεύθυνση της κοινωνικότητας της σχολικής μονάδας.
- Οργάνωση εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και διδακτικών επισκέψεων σε μουσεία, πολιτιστικούς και αρχαιολογικούς χώρους αλλά και σε παραγωγικές και βιομηχανικές μονάδες.
- Η διαρκής αισθητική βελτίωση του κτιρίου και οι παρεμβάσεις όπως: ο περιορισμός των τσιμεντένιων χώρων, η δεντροφύτευση, ο καλλωπισμός, η αύξηση των πράσινων χώρων, μπορούν να συνεισφέρουν στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης.
- Η συνεργασία με άλλους φορείς, όπως Δήμος, αστυνομία, πυροσβεστική, τράπεζες, εφημερίδα, ραδιοφωνικούς σταθμούς κλπ, αποτελούν μια πρόκληση για την εκπαιδευτική μονάδα.
- Η δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης προάγει την φιλαναγνωσία των νέων και περιορίζει το οικονομικό κόστος της αγοράς βιβλίων.

Από το θεσμικό πλαίσιο καθίσταται σαφές ότι ο διευθυντής - στο πλαίσιο της ηγεσίας ενός σχολείου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, πρέπει να επικοινωνεί και συνεργάζεται με μια πληθώρα ατόμων και συλλογικών οργάνων **στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων του δημοκρατικού σχολείου**, καθώς και ότι η λειτουργία ενός επαγγελματικού σχολείου στηρίζεται στην αλληλεπίδραση, τη συλλογικότητα και την ομαδική εργασία και στις σχέσεις με τους γονείς, τους φορείς, την τοπική κοινωνία και τους συλλόγους.

Συγκεφαλαιώνοντας το δεύτερο κεφάλαιο διαπιστώνουμε ότι το έργο του διευθυντή της σχολικής μονάδας είναι πολύπλευρο και πολύπλοκο. Αναμφισβήτητα είναι ο επιστημονικός και διοικητικός υπεύθυνος έχοντας πολλά καθήκοντα και αρμοδιότητες. Προκειμένου ο διευθυντής να είναι αποτελεσματικός στο έργο του, πρέπει να επιτυγχάνει αποτελέσματα σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους που έχουν τεθεί από το Σύλλογο Διδασκόντων και το Σχολικό Συμβούλιο στο αρχικό στάδιο λειτουργίας του οργανισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

«Η αειφόρος ηγεσία δεν αμφιταλαντεύεται. Βάζει τη μάθηση στο κέντρο όλων των δράσεων της ηγεσίας. Η μάθηση των παιδιών έρχεται πρώτα και μετά οτιδήποτε άλλο την υποστηρίζει.» (Stoll, Fink & Earl, 2003)

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τις βασικές έννοιες: της ηγεσίας, της εκπαιδευτικής ηγεσίας και του στρατηγικού προγραμματισμού και πώς οι έννοιες αυτές συνδέονται με το ζητούμενο της εργασίας.

3.1. Ηγεσία

«Η ηγεσία είναι μια λέξη που μπορεί να σημαίνει αυτό ακριβώς το οποίο θέλουμε να εννοούμε» Mac Beath, J.,(2003).

«Τι είναι η ηγεσία; Η επίδραση στην κουλτούρα του σχολείου». «Η ηγεσία επιδρά στη μάθηση, στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και στη βελτίωση του σχολείου». «Η ηγεσία υλοποιείται μέσα από το όραμα, την επιρροή και την λήψη αποφάσεων». «Η ηγεσία έχει ολιστική εφαρμογή. Αφορά τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς, τους διευθυντές , ακόμη και το εκπαιδευτικό προσωπικό» Μπαγάκης (2017).

«Ως ηγεσία θα μπορούσε να οριστεί η διαδικασία επηρεασμού της σκέψης, των συναισθημάτων, των στάσεων και των συμπεριφορών μιας μικρής ή μιας μεγάλης, τυπικής ή άτυπης ομάδας ανθρώπων από ένα άτομο (ηγέτη), με τέτοιο τρόπο, ώστε εθελοντικά και πρόθυμα και με την κατάλληλη συνεργασία να δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό για να υλοποιούν αποτελεσματικούς στόχους που απορρέουν από την αποστολή της ομάδας και τη φιλοδοξία της για πρόοδο» (Μπουραντάς, 2005).

«Η ηγεσία αποτελεί μια από τις κεντρικές έννοιες στη θεωρία της Διοικητικής επιστήμης. Θεωρείται ως μια από τις βασικές συνιστώσες στην επιτυχία ή στην αποτυχία των κοινωνικών οργανώσεων. Αποτελεί αξίωμα σε όλες σχεδόν τις θεωρητικές και ερευνητικές τάσεις έκτοτε, είναι ότι τα αποτελεσματικά σχολεία συνδέονται με την ύπαρξη αποτελεσματικών ηγετών. Η θεώρηση της ηγεσίας ως διαδικασίας άσκησης επιρροής, όπου ως επιρροή ορίζεται η ικανότητα επίδρασης πάνω στη συμπεριφορά των άλλων. Η επιρροή αποτελεί τη δυναμική, άτυπη, αμφίδρομη, αλληλεπιδραστική και ακαθόριστη όψη της δύναμης που προκαλεί την εθελοντική συμμόρφωση της συμπεριφοράς και διακρίνεται σαφώς από την εξουσία, που αποτελεί τη δομική και τυπική όψη της δύναμης» Κατσαρός. Ι., (2008).

Σχολιάζοντας τους παραπάνω ορισμούς για την ηγεσία, διαπιστώνουμε ότι η ηγεσία είναι μια δύναμη επιρροής ενός ατόμου στους άλλους. Αυτή η δύναμη επιρροής είναι τέτοια που τα υπόλοιπα άτομα μπορούν να ακολουθούν εθελοντικά και πρόθυμα σε

μια ανοδική πορεία με στόχο την επιβίωση του ίδιου οργανισμού. Για να επιτευχθούν οι στόχοι σ' έναν εκπαιδευτικό οργανισμό τον σπουδαιότερο ρόλο τον διαδραματίζει ο ίδιος ο Ηγέτης και φυσικά το είδος της Ηγεσίας που ασκεί στον οργανισμό που προΐσταται.

3.2 Παιδαγωγική Ηγεσία (Instructional Leadership)

Επειδή δεν μπορούμε να δώσουμε έναν ακριβή ορισμό της «Παιδαγωγικής Ηγεσίας» και επειδή πιστεύουμε ότι είναι η πιο κατάλληλη για να «ταιριάζει» στο θέμα που εξετάζουμε στη διπλωματική μας εργασία, μπορούμε να πούμε ότι είναι μια σειρά από καθημερινές ενέργειες- συμπεριφορές των διευθυντών που στοχεύουν στην προαγωγή της αποτελεσματικής διδασκαλίας, της γνώσης και της μάθησης μέσα στην τάξη, ενισχύοντας την συναδελφικότητα, την συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, την επαγγελματική τους ανάπτυξη, τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και κατά συνέπεια τη μείωση της σχολικής αποτυχίας. Κατά τον Κατσαρό, Ι., (2008) «η εκπαιδευτική ηγεσία αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση ενός ιδιαίτερου τύπου ηγεσίας που εμφανίζεται στον χώρο της εκπαίδευσης, όπου ο ρόλος της διοίκησης και της ηγεσίας θεωρείται ότι είναι να στηρίζουν, να υποβοηθούν και να διευκολύνουν το βασικό έργο των εκπαιδευτικών οργανισμών, που είναι η διδασκαλία και η μάθηση. Αυτός ο τύπος εστιάζει στις συμπεριφορές των εκπαιδευτικών κατά την εμπλοκή τους σε δραστηριότητες που επηρεάζουν άμεσα την ανάπτυξη των μαθητών».

Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να δούμε σε ποιες θεμελιώδεις αρχές ερείδεται η εκπαιδευτική ηγεσία και ποιες είναι οι θεσμικές της παραδοχές. Ο Vaughan, Cruickshank,(2017) στο άρθρο του: «The influence of School Leadership» υποστηρίζει ότι η εκπαιδευτική ηγεσία εστιάζει στην ακαδημαϊκή πρόοδο των σπουδαστών. Αυτές οι εστιάσεις περιλαμβάνουν την αξία της δημιουργίας σαφών εκπαιδευτικών στόχων, εφαρμογή του προγράμματος σπουδών και αξιολόγηση της ποιότητας του έργου των εκπαιδευτικών. Με βάση αυτό το πρόταγμα, οι διευθυντές θα πρέπει να επικεντρωθούν στην προώθηση της καλύτερης έκβασης της διδασκαλίας καθώς επίσης και στην ποιότητα της διδασκαλίας. Ο αρθρογράφος κάνοντας μία αναφορά στον Hallinger για το πώς εκείνος αντιλαμβάνεται την εκπαιδευτική ηγεσία, δίνει τρεις θεσμικές παραδοχές: α) τον καθορισμό των σχολικών στόχων β) την εποπτεία του προγράμματος σπουδών και γ) την ενθάρρυνση δημιουργίας ενός θετικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Επικαλούμενος προηγούμενες έρευνες πάνω στο θέμα αυτό καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εκπαιδευτική ηγεσία μπορεί, πρωτίστως, να επηρεάσει τα επιτεύγματα των μαθητών και το σχολικό πολιτισμό, μέσα από τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας. Αυτό μπορεί να γίνει όταν οι σχολικοί ηγέτες επικοινωνήσουν το σχολικό όραμα στους εκπαιδευτικούς, όταν παρακινήσουν το προσωπικό με τέτοιο τρόπο που οι προσωπικοί τους και οι σχολικοί στόχοι να ταυτίζονται. Τα συμπεράσματα των ερευνών αυτών έδειξαν επίσης ότι στα σχολεία που βελτίωσαν τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών τους, οι διευθυντές είχαν χρησιμοποιήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση ηγεσίας και βελτίωσαν έτσι τη διδασκαλία και την μάθηση. Για να ευθυγραμμιστούν οι εκπαιδευτικοί προς αυτή την

κατεύθυνση και να επιτευχθεί η σχολική επιτυχία, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, θα πρέπει οι διευθυντές να επιδείξουν υποδειγματικές συμπεριφορές έχοντας αξίες όπως η ανεξαρτησία, η δέσμευση και η θετική σκέψη. Πριν, όμως οι διευθυντές αποφασίσουν τί μορφές και τί στρατηγικές ηγεσίας θα χρησιμοποιήσουν, θα πρέπει να έχουν κατανοήσει τις πτυχές και τις εκφάνσεις της σχολικής ζωής και της κουλτούρας. Καταλήγοντας στο άρθρο του ο Vaughan Cruickshank, επισημαίνει ότι οι διευθυντές – ηγέτες μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση ηγεσίας για να βελτιώσουν τα επιτεύγματα των σπουδαστών τους, μόνο όταν είναι βαθύτερα συνειδητοποιημένοι και όταν εστιάζουν στη διδασκαλία και στη μάθηση των μαθητών τους, «επηρεάζοντας» το ίδιο το περιβάλλον της γνώσης και της μάθησης.

Ο όρος της **εκπαιδευτικής ηγεσίας**, σύμφωνα με τον Mac Beath(2003), είναι ένας όρος με μια ευδιάκριτη «αμερικανική αντήχηση» και φαίνεται να είναι συνώνυμος με την ηγεσία που αναφέρεται στην παρακολούθηση και στην υλοποίηση των προγραμμάτων σπουδών. Τα βασικά της «κλειδιά» βρίσκονται στο γεγονός ότι η αποστολή της καθορίζεται από τη διαχείριση στα προγράμματα σπουδών, την εποπτεία της διδασκαλίας και την παρακολούθηση της προόδου των μαθητών αλλά και του εκπαιδευτικού κλίματος. Είναι μια ριζική έννοια αναφερόμενη σε ένα κλίμα του «managerialism», στο οποίο οι προϊστάμενοι των σχολικών μονάδων ενεργούν και ως «διοικητές» και ως «διευθυντές», στα θέματα της καθημερινής μάθησης και γνώσης. Η έννοια της εκπαιδευτικής ηγεσίας, κατά τον MacBeath, υπονοεί, και αξιολόγηση της διδασκαλίας από τους ανώτερους διευθυντές και περιέχει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και της απόδοσής της. Αναφερόμενος σε προηγούμενες μελέτες, εξισώνει την εκπαιδευτική ηγεσία με τη χρήση των στοιχείων απόδοσης των μαθητών(βαθμολογίες) αλλά και σαν μέτρο σύγκρισης της αποτελεσματικής διδασκαλίας των εκπαιδευτικών.

Ο Κατσαρός, Ι., (2008:107) επικαλούμενος τη διεθνή βιβλιογραφία, ισχυρίζεται ότι η εκπαιδευτική ηγεσία εκδηλώνεται μέσα από συγκεκριμένες λειτουργίες και πρακτικές, που η εφαρμογή της αναβαθμίζει τα επιτεύγματα των μαθητών. Αυτές οι πρακτικές είναι:

- η διαχείριση του εκπαιδευτικού προγράμματος
- η βελτίωση του σχολικού κλίματος
- ορισμός της αποστολής του σχολείου.

Με βάση όσα αναφέρθηκαν παραπάνω και με βάση τα όσα διδαχθήκαμε στο μάθημα «Εκπαιδευτική Ηγεσία», ότι ο διευθυντής πριν αποφασίσει τι είδους ηγεσία θα εφαρμόσει στο σχολείο που διοικεί θα πρέπει να γνωρίζει το context του σχολείου (Μπαγάκης,2017), αντιλαμβανόμαστε ότι η Παιδαγωγική Ηγεσία ερείδεται με: α)τη διδασκαλία και τη μάθηση, β)με τον καθορισμό της αποστολής του σχολείου, γ)την οργάνωση και τη διαχείριση των αναλυτικών προγραμμάτων, δ) τη βελτίωση του σχολικού κλίματος και ε)με την επαγγελματική ανάπτυξη των μαθητών.

3.3 Ο Διευθυντής – Ηγέτης

Όλοι ξέρουμε ότι ο διευθυντής σ' ένα σχολείο είναι το πρόσωπο που ασκεί επιρροή (ηγεσία) σε όλα τα μέλη του οργανισμού και είναι η προσωπικότητα που εκφράζει όλο το σχολείο. Θέλοντας να δώσουμε τον ορισμό του **Ηγέτη**, ανατρέχουμε στον Αριστοτέλη που είπε: «από την ώρα της γέννησής τους μερικοί άνθρωποι είναι προορισμένοι να ηγούνται και οι άλλοι να ακολουθούν». Ο διευθυντής σ' ένα σχολείο είναι το πρόσωπο που το συνδέει με τους τρίτους. Από τη θέση ευθύνης που έχει, έρχεται σε καθημερινή βάση σε επαφή με μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς και κηδεμόνες, προϊσταμένους, σχολικούς συμβούλους, εκπροσώπους του δήμου που ανήκει το σχολείο, φορείς και πολίτες. Ένα πολύ σημαντικό προσόν που θα πρέπει να έχει είναι η ικανότητά του να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του ανάλογα με τις καταστάσεις και ανάλογα με τα άτομα που έρχεται σε επαφή. Για παράδειγμα αλλιώς θα συμπεριφερθεί σε έναν μαθητή που έχει παραβεί τον σχολικό κανονισμό λειτουργίας και αλλιώς θα συμπεριφερθεί σε έναν μαθητή με που έχει κάνει την ίδια «παράβαση» αλλά έχει κάποια σοβαρή ψυχιατρική διαταραχή. Ο διευθυντής – ηγέτης στο σχολείο δεν μπορεί να έχει μια ηγετική συμπεριφορά από την πρώτη ώρα μέχρι την τελευταία λειτουργίας του σχολείου, ούτε να έχει την ίδια ηγετική συμπεριφορά με όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Για παράδειγμα αν ξεσπάσει μία κρίση στο σχολείο του- η πιο συνηθέστερη είναι ο διαπληκτισμός μεταξύ των μαθητών - δεν θα περιμένει να επέμβει ο εφημερεύων καθηγητής, ούτε θα κοιτά το περιστατικό «εκ του μακρόθεν», αλλά θα επέμβει άμεσα και θα κάνει τις δέουσες ενέργειες για να εξομαλυνθεί η κατάσταση και να ηρεμήσουν τα πνεύματα.

Ο Καμπουρίδης, Γ.,(2002), δίνει τα χαρακτηριστικά του ηγέτη – διευθυντή, ως εξής:

- Ανάπτυξη των προσωπικών χαρακτηριστικών. Να είναι δηλαδή δίκαιος και σταθερός στις απόψεις του και να χρησιμοποιεί διαφορετικά κίνητρα για να υπάρξουν αποτελέσματα.
- Θα πρέπει να καλλιεργεί την ικανότητα να βλέπει το πρόβλημα του άλλου σαν να ήταν προσωπικό του πρόβλημα. Να μοιράζεται το όραμα και τους στόχους με τους άλλους αποδεχόμενος τις απόψεις τους.
- Ο καλύτερος τρόπος για την επίτευξη αποτελεσμάτων είναι να καθοριστούν υψηλά επίπεδα εργασίας και να αμειφθούν όσοι τα πετύχουν. Θα πρέπει επίσης να γίνουν οι αναγκαίες παραστάσεις σ' εκείνους που θα υστερήσουν στην εργασία τους.
- Ο ρυθμός εργασιών και η έκταση της εργασίας δεν πρέπει να δημιουργούν ένταση. Οι ενέργειες του διευθυντή θα πρέπει να εξασφαλίζουν στα μέλη του διδακτικού προσωπικού το συναίσθημα της ικανοποίησης και της ασφάλειας.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής για την επίτευξη αποτελεσμάτων. Πρόσκληση του διδακτικού προσωπικού να υποβάλλει τις ιδέες του. Η κατανόηση και η συνεργασία είναι βασικά στοιχεία στον προγραμματισμό εργασιών και στη διοίκηση.

Από τα προαναφερθέντα οδηγούμαστε να πούμε ότι η ηγετική συμπεριφορά του διευθυντή θα πρέπει να εναλλάσσεται και να προσαρμόζεται σε διαφορετικές καταστάσεις και σε διαφορετικά πρόσωπα. Συγχρόνως ο διευθυντής θα πρέπει να είναι φορέας αλλαγών και καινοτομιών και να ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη, την βελτίωση της εκπαίδευσης και την πρόοδο του οργανισμού. Όταν οι ενέργειές του συγκλίνουν σ' αυτό το σκοπό, δηλαδή όταν δίνει κίνητρα στους εκπαιδευτικούς και ενδιαφέρεται για την επαγγελματική τους ανάπτυξη, όταν απαιτεί να υπάρχει ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες, όταν κατανέμει σωστά τους ρόλους στα μέλη του συλλόγου, όταν οι απόψεις του και στάσεις του είναι σταθερές και χρησιμοποιεί την πειθώ και την επιχειρηματολογία, όταν ενθαρρύνει τους ομοίους του να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και δράσεις στα πλαίσια των καθηκόντων τους, όταν εξομαλύνει τις συγκρούσεις και τις αντιπαραθέσεις, όταν εμπνέει τους ομοίους του έχοντας ενσυναίσθηση και όταν τους παρέχει συναισθηματική στήριξη, τότε μπορούμε να μιλάμε για πραγματικό παιδαγωγικό ηγέτη. Επιπλέον, ο ηγέτης πρέπει να διαθέτει τα θεμελιώδη ηγετικά χαρακτηριστικά, όπως όραμα, αυτοεκτίμηση, πίστη σε αξίες, αυτοπεποίθηση, θάρρος, κουράγιο και αυτοπειθαρχία που τα του επιτρέψουν να λειτουργήσει ως παράδειγμα για το ανθρώπινο δυναμικό (Μπρίνια, Β., 2008). Όταν ο διευθυντής – ηγέτης εφαρμόζει τις αρχές της εκπαιδευτικής ηγεσίας τότε ο διευθυντής δεν είναι απλά ο ηγέτης αλλά ο ηγέτης των εκπαιδευτικών ηγετών (Marks, H, & Printy, S, (2003).

3.4. Στρατηγικός Προγραμματισμός σε Επίπεδο Σχολικής Μονάδας

Η λέξη **στρατηγική** προέρχεται ετυμολογικά από την αρχαία Ελλάδα (στρατός + ηγούμαι) και αρχικά είχε καθαρά στρατιωτική έννοια, αφού υποδήλωνε την επιστήμη ή την τέχνη της στρατιωτικής διοίκησης και την απαραίτητη σχεδίαση για τη βέλτιστη χρησιμοποίηση των έμφυχων και άψυχων πόρων προς την επίτευξη των τεθέντων στόχων. Αν θελήσουμε να δούμε την στρατηγική στον σχολικό οργανισμό μπορούμε να πούμε ότι είναι ο ετήσιος προγραμματισμός της κάθε σχολικής μονάδας με την έναρξη της λειτουργίας της. Δηλαδή, η σχολική μονάδα αποφασίζει το πώς, το πότε, το πού και το ποιος θα κάνει τι. Πρόκειται για τον προκαθορισμό των στόχων, τον προγραμματισμό των δράσεων και των διαδικασιών με τις οποίες θα επιτευχθούν οι δραστηριότητες αυτές, δηλαδή:

- τον προγραμματισμό των εκδρομών, των εκπαιδευτικών και των διδακτικών επισκέψεων για όλο το διδακτικό έτος
- την υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (όπως Erasmus, etwinning)
- τη δυνατότητα συνεργασίας της σχολικής μονάδας με άλλους εκπαιδευτικούς φορείς (Πανεπιστήμια), με συλλόγους, επιμελητήρια, με την τοπική κοινωνία και την αυτοδιοίκηση, με συνδικαλιστικούς και κοινωνικούς φορείς.

- τον προγραμματισμό ενδοσχολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με βάση τις ανάγκες τους και τα ενδιαφέροντά τους
- την ανάθεση των μαθημάτων και των εξωδιδασκτικών εργασιών
- την ορθολογική διαχείριση των πόρων και των εσόδων

Χωρίς την λειτουργία του στρατηγικού σχεδιασμού η σχολική μονάδα θα λειτουργεί ενστικτωδώς και εμπειρικός. Η σκοπιμότητα του προγραμματισμού είναι εμφανής (Μπρίνια, Β.,2008) από το ότι:

- Αντισταθμίζει την αβεβαιότητα από τις μεταβολές του περιβάλλοντος. Η αβεβαιότητα, η πολυπλοκότητα και ο δυναμισμός του περιβάλλοντος της εκπαιδευτικής μονάδας καθιστούν απαραίτητο τον προγραμματισμό.
- Συντελεί στην ελαχιστοποίηση του κόστους λειτουργίας της εκπαιδευτικής μονάδας, επειδή ο προγραμματισμός επιτυγχάνει αύξηση της αποτελεσματικότητάς της.
- Διευκολύνει τον έλεγχο της εκπαιδευτικής και διοικητικής δράσης. Ο προγραμματισμός και ο έλεγχος είναι δύο δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα. Μια δράση που δεν προγραμματίζεται, δεν μπορεί να ελεγχθεί, διότι ο έλεγχος συνεπάγεται σύγκριση των αντικειμενικών στόχων με τα αποτελέσματα και διόρθωση των αποκλίσεων.
- Δίνει γενική εικόνα και εξασφαλίζει συνέπεια της διοικητικής δράσης της εκπαιδευτικής μονάδας. Με τον προγραμματισμό ο διευθυντής κατανοεί κάθε λειτουργία της, διαπιστώνει τις σχέσεις μεταξύ των μελών και τη συμβολή της καθεμιάς στην επίτευξη των στόχων.

Με τον στρατηγικό σχεδιασμό η εκπαιδευτική μονάδα χαράσσει την δική της εσωτερική εκπαιδευτική πολιτική με σκοπό την ανάπτυξή της, την αποτελεσματικότητά της, την αύξηση της παραγωγικότητάς της και της ποιότητάς της, την διαμόρφωση εκπαιδευτικής κουλτούρας και την επίτευξη του τελικού σκοπού. Τα στρατηγικά σχέδια έχουν διάρκεια πολλών ετών και τείνουν να προσεγγίσουν προοδευτικά το όραμα του σχολείου (Moyle,2006). Σε επίπεδο σχολικής μονάδας αυτό γίνεται με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων (εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων), στα πλαίσια λειτουργίας των Συλλόγων Διδασκόντων, των μαθητικών συμβουλίων και των Σχολικών Συμβουλίων.

Επιλογικά, στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρήθηκε να αναλυθεί η καταλυτική επίδραση της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας στην κουλτούρα του σχολείου, η ανάλυση του ρόλου του ηγέτη – διευθυντή στη διαμόρφωση αυτής της κουλτούρας. Τονίστηκε ότι ο στρατηγικός σχεδιασμός σε συνδυασμό με τις λειτουργίες της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας μπορούν να οδηγήσουν τον διευθυντή – ηγέτη στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των στόχων του οργανισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

4.1. Συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Εκπαίδευση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μετά από τις αποφάσεις του στις 25 και 26 Νοεμβρίου 2013, ενθαρρύνοντας τις δράσεις σε δύο επίπεδα, κατέληξε, μεταξύ των άλλων, στα εξής συμπεράσματα για την αποτελεσματική ηγεσία στα εκπαιδευτικά ιδρύματα:

I) Τα κράτη – μέλη θα πρέπει να προβάλλουν τρεις άξονες δραστηριοποίησης:

- Καινοτόμες προσεγγίσεις στην σχολική ηγεσία
- Αυτονομία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
- Ελκυστικότητα σχολικής ηγεσίας

II) Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα θεσμικά εργαλεία που υποστηρίζουν τις συνεργατικές προσεγγίσεις με παράλληλη τήρησης της αρχής της επικουρικότητας

Επίσης, το Συμβούλιο της Ευρώπης, προτάσσοντας τις απαιτούμενες ικανότητες και τις βασικές δεξιότητες για την αποτελεσματική ηγεσία, κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

- Επαγγελματική δεσμευτική πολιτική
- Δυνατότητα παρακίνησης και έμπνευσης
- Διαχειριστικές δεξιότητες
- Παιδαγωγικές δεξιότητες
- Επικοινωνιακές δεξιότητες
- Δυνατότητα διαμόρφωσης στρατηγικού οράματος για τα εκπαιδευτικά ιδρύματά τους
- Άσκηση επιτελικού ρόλου-μοντέλου για το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους μαθητές-σπουδαστές
- Δυνατότητα δημιουργίας αποτελεσματικού και ελκυστικού μαθησιακού περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη δεσμών σε σχέση με τα διαφορετικά επίπεδα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με τις οικογένειες, την αγορά εργασίας και τις τοπικές κοινωνίες, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων της εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω τεκμηριώνεται ότι είναι έντονη και αισθητή η ύπαρξη ευρωπαϊκής πολιτικής δια βίου μάθησης, αναφορικά με την αποτελεσματική σχολική ηγεσία. Η σύνδεση των συγκεκριμένων πολιτικών με την ευρωπαϊκή κατασκευή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ελληνική πλευρά δεν θα πρέπει να βλέπει τις ευρωπαϊκές πολιτικές ως αναγκαίο κακό, ούτε να μετατρέπει τις κοινά διαμορφωμένες ευρωπαϊκές πολιτικές σε ξένη παρέμβαση- αν όχι επιβουλή (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2013), αλλά να συγκροτήσει τέτοια εκπαιδευτική

πολιτική που να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα με βάση τα ελληνικά δεδομένα. Παρά το γεγονός ότι οι εθνικές πολιτικές πιέζονται από το ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής, η διαδικασία ευρωπαϊκοποίησης υλοποιείται με διαφορετικούς ρυθμούς και σε διαφορετική έκταση σε κάθε χώρα καθώς με διαφορετικό ρυθμό οι κυβερνήσεις αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την επίτευξη των συμφωνηθέντων στόχων(Παπαδιαμαντάκη, 2016).

4.2. Toolkit for School Leadership(Εργαλεία για τη Σχολική Ηγεσία)

Στην ιστοσελίδα: <http://toolkit.schoolleadership.eu/> όπου είναι η εργαλειοθήκη της εκπαιδευτικής ηγεσίας παρουσιάζονται εννιά θεματικά εργαλεία ως ακολούθως:

1.Introduction to the Toolkit(Εργαλεία για τη δημιουργία σχεδίων πολιτικής δράσης για την εκπαιδευτική ηγεσία): στον άξονα αυτόν προσφέρονται ιδέες, μέθοδοι, εργαλεία και εμπλουτισμένο μαθησιακό υλικό που μπορεί να βοηθήσει στην πράξη τη διαδικασία σχεδιασμού των πολιτικών δράσεων της εκπαιδευτικής ηγεσίας, δίνοντας τη δυνατότητα ενεργητικής ανάμειξης στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, στρατηγικών, προγραμμάτων, σχεδίων ή άλλων πρωτοβουλιών, που αποσκοπούν στην ενίσχυση των σχολικών ηγετών. Επιπλέον, προσφέρεται η δυνατότητα -μετά από αίτημα σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο- για περαιτέρω υποστήριξη μέσω της παροχής δεδομένων, σεμιναρίων, δικτύωσης, συμβουλευτικών υπηρεσιών, κλπ., (18 εθνικά σχέδια δράσης, 1 ETUCE (European Trade Union Committee for Education), 1 EFEE (European Federation of Education Employers).

2. Educating School Leaders(Εκπαίδευση Σχολικών Ηγετών): τα εργαλεία αυτά αφορούν στη διαμόρφωση διαφορετικών τύπων και προσεγγίσεων για την αρχική προετοιμασία και την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών ηγετών, ώστε εκείνοι να είναι ικανοί στην άσκηση των διοικητικών καθηκόντων, στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών για ισότητα και τη μάθηση στους σχολικούς οργανισμούς και για την εισαγωγή συμμετοχικής και δημοκρατικής σχολικής κουλτούρας.

3.Teacher Leadership Toolset(εργαλεία για την Ηγεσία των Εκπαιδευτικών): τα εργαλεία αυτά αφορούν στην υποστήριξη της ηγεσίας των διδασκόντων σε σχολικά περιβάλλοντα όπου υπάρχει κουλτούρα σε επίπεδο ιεραρχίας. Αυτό προϋποθέτει τη μετατροπή των σχολείων σε οργανισμούς μάθησης, όπου όλοι οι επαγγελματίες θεωρούν τους εαυτούς τους μαθητευόμενο και οι αποτελεσματικοί επαγγελματίες εκπαιδευτικοί αναγνωρίζονται από τους άλλους και αξιοποιούνται για τη βελτίωση της σχολικής ποιότητας.

4.Distributed Leadership for Equity and Learning Toolset(Κατανομημένη Ηγεσία για την ισότητα και τη μάθηση): τα εργαλεία αφορούν στην ενθάρρυνση της προβολής νέων ιδεών και στην προβολή της συνεργατικότητας. Η άσκηση της ηγεσίας αντιμετωπίζεται ως συμμετοχική διαδικασία που οφείλει να οικοδομείται

πάνω στις βασικές αξίες της ισότητας και της δημοκρατικής πολιτειότητας. Αυτό το σετ εργαλείων βασίζεται στη θεώρηση ότι κάθε άτομο στο εκπαιδευτικό περιβάλλον εκτιμάται για τις δεξιότητές του, για την εξειδίκευση και την εμπειρία του, για τα στοιχεία που μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του οργανισμού και για την επαγγελματική ανάπτυξη των υπόλοιπων μελών του οργανισμού.

5.School Autonomy(Σχολική Αυτονομία): τα εργαλεία αφορούν στην υποστήριξη των φορέων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών ηγετών σε θέματα αυτονομίας και ευελιξίας στην εκπαίδευση, ώστε οι ηγέτες να δύνανται να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις.

6.School Accountability(Σχολική Λογοδοσία): τα εργαλεία αφορούν στην υποστήριξη των φορέων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών ηγετών για την διαμόρφωση διαφορετικών αντιλήψεων για τη λογοδοσία και για τις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση πολιτικής. Επιπροσθέτως, προτείνονται τρόποι ανταπόκρισης στο πάγιο αίτημα για λογοδοσία καθώς επίσης για θέματα ισότητας και μάθησης.

7.Promoting Colloboration(Προώθηση Συνεργασίας): τα συγκεκριμένα εργαλεία αφορούν στην υποστήριξη των φορέων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και για τους σχολικούς ηγέτες, έτσι ώστε οι ηγέτες να αναστοχάζονται πάνω στο είδος, από διαφορετικούς διακυβευματούχους, απαιτούμενων πληροφοριών, αναφορικά με τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, με απώτερο σκοπό να διαθέτουν επαρκή ενημέρωση και ενθάρρυνση για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα, όπως η εσωτερική οργάνωση, η στελέχωση και εξασφάλιση των διαθέσιμων πόρων, η διαχείριση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, κλπ.

8.Policy Response(Πολιτική για τη δημιουργία σχεδίων πολιτικής δράσης): τα συγκεκριμένα εργαλεία αποσκοπούν στην υποστήριξη των φορέων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και των εκπαιδευτικών ηγετών, ούτως ώστε να αναπτύξουν λύσεις για τα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της ενδεδειγμένης εκπαιδευτικής πολιτικής. Το σετ των εργαλείων αυτών αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αποτελεσματική ερμηνεία και στη μετάφραση των θεωρητικών ιδεών σε πράξη και αποβλέπει στην πολιτική ως μια διαδικασία δημιουργικής κοινωνικής δράσης.

9.Policy Assesment(Πολιτική για την αξιολόγηση): τα συγκεκριμένα εργαλεία αξιολόγησης της εκπαιδευτικής πολιτικής αφορούν στην υποστήριξη των φορέων χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής και των εκπαιδευτικών ηγετών, για να μπορούν οι δεύτεροι να αξιολογούν το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την επίδραση των πολιτικών σχολικής ηγεσίας. Αυτό μπορεί να γίνει με την προώθηση της λογοδοσίας, την ενίσχυση της συνεκτικότητας της πολιτικής. Αυτό το σετ εργαλείων συνδέεται με όλα τα υπόλοιπα, γιατί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αντανακλούν αυτό που οι υπεύθυνοι της χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής και οι εκπαιδευτικοί ηγέτες θεωρούν σημαντικό για την επιτυχία της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Συγκεφαλαιώνοντας, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η νευραλγική θέση των στελεχών της εκπαίδευσης θεωρείται ότι θα συνοδευτεί από τη βέλτιστη αποτελεσματικότητα και τη συσσώρευση προστιθέμενης αξίας στις αρχές της διοίκησης και του management, μόνο και εάν πλαισιωθεί από στελέχη με ιδιαίτερες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες. Αυτό θα επιτευχθεί όταν υπάρξει κατάλληλη εκπαίδευση των στελεχών σύμφωνα με τα προτάγματα της Ε.Ε. Από την πλευρά της η Ε.Ε. ενθαρρύνει την αναπροσαρμογή της σχολικής ηγεσίας από την άσκηση της διαχείρισης και της διεκπεραίωσης των διοικητικών αναγκών του εκπαιδευτικού οργανισμού στη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας, της γνώσης και της μάθησης, αλλά εστιάζει και στην ενίσχυση της ισότητας, της συνεργασίας στα όρια αυτονομίας των εκπαιδευτικών οργανισμών. Για να μπορέσουν να καταστούν εύχρηστα και αποτελεσματικά τα εργαλεία αυτά στη διαδικασία μετασχηματισμού του μοντέλου της εκπαιδευτικής ηγεσίας προς πιο καινοτόμα σχήματα, απαιτείται και προϋποθέτει την επιλογή των ικανότερων στελεχών και τη συνεχή τους εκπαίδευση και κατάρτιση σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη των κατάλληλων πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο για να εξασφαλιστεί το ενδεδειγμένο και απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο αλλά και η εξεύρεση των αναγκαίων τεχνολογικών και οικονομικών πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ & ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑ

5.1 Η Εκπαίδευση γενικά

Στην εποχή της τεχνολογίας, της πληροφορίας, της γνώσης, η εκπαίδευση θεωρείται το βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα των αναπτυσσόμενων χωρών. Θέλοντας να δούμε την εκπαίδευση με βάση κάποιες επιστημονικές θεωρήσεις, βλέπουμε ότι: «η εκπαίδευση είναι ένας βασικός παράγοντας διαμόρφωσης της κουλτούρας (δηλαδή του ενιαίου προτύπου ανθρώπινων γνώσεων, πεποιθήσεων και συμπεριφορών), καθώς και της διαδικασίας κοινωνικοποίησης του ατόμου, δηλαδή της διαδικασίας δια μέσου της οποίας το άτομο εσωτερικεύει τις βασικές αξίες του κυρίαρχου κοινωνικού παραδείγματος (δηλαδή του συστήματος πεποιθήσεων, ιδεών και των αντίστοιχων αξιών που είναι ηγεμονικές, ως πιο συνεπείς με το πολιτικό – οικονομικό θεσμικό πλαίσιο)»(Νικολακάκη, 2011:139). Η Σαΐτη, (2000) αναφέρει ότι: «είναι μια οργανωμένη ενέργεια εκ μέρους της κοινωνίας ή της πολιτείας ή των ατόμων, μέσω της οποίας επιδιώκεται, με βάση κάποιο σχέδιο η μετάδοση θεωρητικών γνώσεων».

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έγινε στη Λισαβόνα στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, προτάσσεται: «ο εκσυγχρονισμός του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου με επένδυση στον άνθρωπο και οικοδόμηση ενός ενεργού κράτους πρόνοιας» στο πλαίσιο μιας «οικονομίας βασισμένης στη γνώση». Στα συμπεράσματα της παραγράφου 5, τονίζεται ότι η Ένωση έχει τάξει έναν νέο στρατηγικό στόχο για την επόμενη δεκαετία : «να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή», (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2000)⁸

Δίνοντας έναν άλλον ορισμό, ο Ματσαγγούρας,(2009) αναφέρει ότι: «ο όρος εκπαίδευση σχετίζεται άμεσα με την αγωγή, διότι την συμπληρώνει και την προεκτείνει. Η εκπαίδευση ως όρος θεωρείται ευρύτερος από την αγωγή και χρησιμοποιείται για να δηλώσει τέσσερα τουλάχιστον διαφορετικά ζητήματα:

- Τον κοινωνικό θεσμό με τις δομές και τους κανόνες, εντός του οποίου λειτουργεί το σχολείο
- Τη διαδικασία που ακολουθούν οι επιφορτισμένοι φορείς, όπως είναι το σχολείο
- Το περιεχόμενο της σκόπιμης και μεθοδευμένης παρέμβασης των εκπαιδευτικών φορέων
- Το αποτέλεσμα της μεθοδευμένης παρέμβασης.

8. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2000). Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας: προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης. Διαθέσιμο στο: http://europa.eu/european_council/conclusions/index_el.htm

Επίσης, στο ίδιο βιβλίο της Νικολακάκη(2011:142): «Η κριτική στο νέο μεσαίωνα», συσχετίζεται η κουλτούρα και η εκπαίδευση ειδικότερα, επειδή παίζουν ένα καίριο ρόλο στον καθορισμό των ατομικών και συλλογικών αξιών. Σε μία κοινωνία όπου παρουσιάζονται πολλαπλά ετερόκλητα στοιχεία, ο ρόλος της εκπαίδευσης σε αυτό το σημείο έγκειται αφενός στην εσωτερίκευση των υπαρχόντων θεσμών και των αξιών που είναι συμβατές με αυτούς. Αυτός είναι ο άμεσος στόχος των σχολικών μαθημάτων όπως η ιστορία, η εισαγωγή στην κοινωνιολογία, τα οικονομικά, κ.λ.π. Η εκπαίδευση, αφετέρου, αποσκοπεί στη διάπλαση «οικονομικά αποτελεσματικών» πολιτών, ώστε αυτοί να στελεχώσουν στο μέλλον το εργατικό δυναμικό όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικά.

Ο όρος εκπαίδευση αντιστοιχεί στην παιδευτικού χαρακτήρα παρέμβαση της οργανωμένης κοινωνίας, η οποία ανατίθεται σε εξειδικευμένα προς τούτο άτομα και λαμβάνει χώρα σε θεσμοθετημένα προς τούτο ιδρύματα, σύμφωνα με καθορισμένες νομικές προϋποθέσεις. Βασικός σκοπός της συστηματικής αυτής προσπάθειας αποτελεί τόσο η διδασκαλία, όσο και η κοινωνικοποίηση των μαθητών, ώστε οι τελευταίοι να θεωρούνται πεπαιδευμένοι και ολοκληρωμένοι πολίτες (Ματσαγγούρας, 2009). Η εκπαίδευση αφορά το σύστημα και τις διαδικασίες, ενώ η παιδεία αφορά το (ενδεχόμενο) αποτέλεσμα των παροχών του εκπαιδευτικού συστήματος, όταν αυτό λειτουργεί στο πλαίσιο ανοικτών κοινωνιών.

Με βάση τα όσα αναφέραμε παραπάνω η εκπαίδευση μέσω του θεσμοθετημένου συστήματος του σχολείου και των δομών, ο στόχος της είναι να δώσει τεχνογνωσία και να παράξει γνώση, αλλά να δώσει αξίες, αρχές και αγωγή και να διαπλάσει την προσωπικότητα των μαθητών.

5.2 Κοινωνική Αναπαραγωγή

Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε την επίδραση της εκπαίδευσης ως «παιδαγωγική παρέμβαση» καθώς και τα αποτελέσματα της παρέμβασης αυτής. Στην ενότητα αυτή θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε την εκπαίδευση με την κοινωνικοποίηση και την κοινωνική αναπαραγωγή.

Ο όρος «κοινωνικοποίηση» στο χώρο των κοινωνικών επιστημών χρησιμοποιείται με περιγραφική σημασία, κυρίως για να δηλώσει τις κοινωνικές διαδικασίες που επηρεάζουν γενικά την ανάπτυξη του ανθρώπου, αδιακρίτως αν αυτή κινείται προς την θετική ή προς την αρνητική κατεύθυνση, βάσει των κοινωνικών κριτηρίων και ανακεφαλαιώνει τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει η εκπαίδευση(Ματσαγγούρας,2009). Η κοινωνικοποίηση του παιδιού ξεκινάει από το οικογενειακό περιβάλλον, συνεχίζει αργότερα στο πλαίσιο των φιλικών συναναστροφών και συνεχίζεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα διαφόρων βαθμίδων, όπου μέσα σε διαρκώς τροποποιημένα δεδομένα πλαισίου, το άτομο διευρύνει την κοινωνική ένταξή του με την οικειοποίηση όλο και περισσότερο πολιτισμικών στοιχείων και καταλήγει στο σχολείο όπου εκεί συντελείται μέσω των μαθησιακών

ευκαιριών του Αναλυτικού Προγράμματος, αλλά και μέσω των λειτουργιών της σχολικής ζωής(Ματσαγγούρας,2009).

Στο βιβλίο της Νικολακάκη, (2011): «Η Κριτική στο νέο Μεσαίωνα» επισημαίνεται ότι: «η εκπαίδευση είναι αδιαμφισβήτητα το κατεξοχήν παράδειγμα ευκαιριών, των οποίων την άνιση κατανομή στην κοινωνία αναλαμβάνει να αντισταθμίσει το παρεμβατικό κράτος. Η αντίφαση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην ισότητα των ευκαιριών και την ανισότητα των αποτελεσμάτων προέρχεται από το γεγονός ότι τα άτομα- για διάφορους λόγους- αξιοποιούν σε διαφορετικό βαθμό τις ευκαιρίες που τους δόθηκαν και αυτή η διαφορετική αξιοποίηση δημιουργεί άνισα αποτελέσματα- και άνιση ωφέλεια από πλευράς των ατόμων, για τα οποία δεν είναι υπεύθυνο το κράτος, εφόσον βέβαια υπάρχει ελευθερία αξιοποίησης ή μη των παρεχόμενων ευκαιριών. Η αρχή της αξιοκρατίας που ισχύει στο εκπαιδευτικό σύστημα ορίζει ότι μόνο τα αντικειμενικά προσόντα και οι επιδόσεις των ατόμων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και κανένα άλλο γνώρισμά τους. Τότε όμως είναι αποδεκτό και δίκαιο, τα άνισα αποτελέσματα, για τα οποία ευθύνονται τα άτομα, να έχουν και διαφορετικές επιπτώσεις στη σταδιοδρομία τους και στην κατανομή των αντίστοιχων κοινωνικών θέσεων και ρόλων. Ως εκ τούτου, η πολιτική του κράτους χαρακτηρίζεται από τη διαρκή σύγκρουση αυτών των δύο διαφορετικών εννοιών της ισότητας- ισότητα ευκαιριών και ισότητα αποτελεσμάτων- και από τη συνεχή προσπάθεια εξισορρόπησής τους».

Ο Γάλλος κοινωνιολόγος Bourdieu⁹ αναφέρει ότι: «οι οικογένειες των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων κληροδοτούν στα μέλη τους, συγκεκριμένα μορφωτικά προνόμια, γνώσεις και εξοικείωση με τα προϊόντα της τέχνης και του πνεύματος, διανοητικές δεξιότητες και «καλό γούστο», αποτελούν αυτό που ο ίδιος ονομάζει: «μορφωτικό κεφάλαιο». Ο ίδιος εισήγαγε τον όρο «έξις». Σύμφωνα με τη θεωρία του, κάθε άνθρωπος από μικρή ηλικία κοινωνικοποιείται σε κάποιο κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο οργανώνει συνήθειες, χαράζει δρομολόγια για τη σκέψη του, τρόπους να περνά το χρόνο του, στάσεις απέναντι στο βιβλίο και στα επαγγέλματα κ.λπ. Αυτές οι «έξις» με τη σειρά τους γίνονται δομές οργάνωσης της συμπεριφοράς και τρόποι πρόσληψης του περιβάλλοντος. Έτσι, οι οικογένειες των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων κληροδοτούν στα μέλη τους συγκεκριμένα υψηλά μορφωτικά προνόμια, γνώσεις και εξοικείωση με τα θέματα της τέχνης και του πνεύματος, διανοητικές δεξιότητες και «καλό γούστο», αυτό που ο Γάλλος κοινωνιολόγος Bourdieu ονομάζει μορφωτικό κεφάλαιο»⁹.

9 <http://socialpolicy.gr/> Κοινωνικές _ανισότητες_ και _σχολείο_:η σχέση τους με τους κανόνες του σχολείου. Ανακτήθηκε στις 29 Οκτώβρη 2017.

Τους μεταδίδουν ,επίσης, θεσμικές αξίες πολύ κοντινές με αυτές του σχολείου, θετική στάση απέναντι στη μάθηση, στη γνώση και εν τέλει υψηλές μαθησιακές προσδοκίες. Τις συγκεκριμένες αυτές δεξιότητες, ο εκπαιδευτικός θεσμός δεν τις προϋποθέτει κατηγορηματικά, όμως τις αναγνωρίζει και τις επιβραβεύει βαθμολογικά. Επειδή αυτές οι ικανότητες δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας συγκεκριμένης «διδασχίας», αλλά καλλιεργούνται μέσα από μια «αόρατη» διαδικασία σε μια μακροχρόνια τριβή με τα μορφωτικά αγαθά. Το σχολείο από την πλευρά του, αυτές τις «ιδιαιτέρες» γνώσεις και δεξιότητες τις αναγνωρίζει ως έκφραση κάποιων εγγενών ιδιοτήτων, ως ένα είδος «ευφυΐας» ή ως «φυσικό χάρισμα», παραγνωρίζοντας το γεγονός ότι πρόκειται για ένα κοινωνικό κληρονομημένο αγαθό».

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, με βασιζόμενοι στα παραπάνω, ότι η κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού δεν συντελείται «αυτόματα» και «αβίαστα», αλλά είναι αποτέλεσμα της επίδρασης του οικογενειακού περιβάλλοντος, της πολιτιστικής και κοινωνικής ζωής μιας κοινωνίας, του σχολείου. Η εκπαίδευση παίζει τον αντισταθμιστικό ρόλο και θα πρέπει οι διαδικασίες και οι στόχοι που επιλέγει το σχολείο να μην αντιστρατεύονται την παιδεία, αλλά να προτάσσει συνήθειες, αρχές, κανόνες, αξίες, νοοτροπίες, γνώσεις και δεξιότητες που λειτουργούν ως προϋποθέσεις για την απόκτηση της παιδείας(Ματσαγγούρας,2009).

5.3.Δημοκρατία- Δημοκρατικότητα-Δημοκρατική Παιδεία στο Σχολείο

5.3.α.Δημοκρατία

«Προετοιμάζουμε τη Δημοκρατία του αύριο με τη Δημοκρατία στο Σχολείο. Ένα αυταρχικό Σχολείο δεν είναι δυνατό να διαμορφώσει δημοκράτες πολίτες.» **Σελεστάν Φρενέ** (1896-1966).

Κάνοντας μια προσπάθεια να δούμε ποια είναι η έννοια της δημοκρατίας μέσα στο σχολικό συγκείμενο, μπορούμε να πούμε ότι είναι όλες εκείνες οι διαδικασίες, οι ενέργειες και οι αποφάσεις των εμπλεκομένων ως το αποτέλεσμα της πλειοψηφίας καθώς και η ίση μεταχείριση των μελών της και η εγγύηση της ατομικής ελευθερίας. Όταν η δημοκρατία ερείδεται στην ανταλλαγή ιδεών και απόψεων και γίνεται γόνιμος διάλογος, τότε υπάρχει διαφοροποίηση και πλουραλισμός. Σύμφωνα με τον Paulo Freire,(1977): «η δημοκρατία και η δημοκρατική παιδεία θεμελιώνονται με την εμπιστοσύνη στους ανθρώπους και με την πίστη πως όχι μόνο μπορούν, αλλά και οφείλουν να συζητούν τα προβλήματα της χώρας τους, του κόσμου τους γενικά, της δουλειάς τους, και τα προβλήματα της ίδιας της δημοκρατίας. Ο ίδιος επισημαίνει ότι: «η παιδεία είναι μια πράξη αγάπης και κατά συνέπεια μια πράξη θάρρους, δεν πρέπει

να αποφεύγει η παιδεία την ανάλυση της πραγματικότητας, ούτε να φοβάται τη δημιουργική συζήτηση» (Freire,P.,1977).

Το σχολείο είναι ο σημαντικός παράγοντας για την εγγύηση των αρχών της δημοκρατίας και ο απώτερος σκοπός του δημοκρατικού σχολείου είναι η καλλιέργεια και η ανάπτυξη δημοκρατικής παιδείας και κουλτούρας καθώς και η ενθάρρυνση των μαθητών στην ανταλλαγή σκέψεων, ιδεών, απόψεων, στην επιχειρηματολογία και στο σεβασμό της διαφορετικότητας και της άποψης του άλλου.

5.3.β.Δημοκρατικότητα και Χαρακτηριστικά Δημοκρατικότητας

Για να μπορέσουμε να ξεκαθαρίσουμε την ρόλο και την αποστολή του δημοκρατικού σχολείου, θα κάνουμε μια προσπάθεια να ορίσουμε την έννοια της δημοκρατικότητας. Σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό για να υπάρχει δημοκρατία και κατά συνέπεια δημοκρατικότητα, προϋποτίθεται η ύπαρξη δημοκρατικών δομών, κανόνων και στρατηγικών που θα ρυθμίζουν την καθημερινότητα, τις σχολικές δράσεις και τις δραστηριότητες, ούτως ώστε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη να συμμετέχουν ισότιμα. Για να γίνει αυτό απαιτείται από πλευράς διοίκησης ένα στρατηγικό σχέδιο (masterplan),το οποίο θα ρυθμίσει καθοριστικά τη μελλοντική πορεία του οργανισμού. Το στρατηγικό σχέδιο σχεδιάζεται μέσα από τη σύγκλιση των συλλογικών οργάνων, όπως το Σχολικό Συμβούλιο (απαιτείται η συμμετοχή των εκπαιδευτικών, των γονέων, των μαθητών και των εκπροσώπων της δημοτικής επιτροπής παιδείας) και ο Σύλλογος Διδασκόντων της σχολικής μονάδας, και υλοποιείται με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Επειδή το σχολείο είναι μια μικρή κοινωνία, για να το χαρακτηρίσουμε ως δημοκρατικό, θα πρέπει το ίδιο το σχολείο να φροντίζει για την ισότιμη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στην ευημερία, στην ανάπτυξη, στην πρόοδο, στην εξέλιξη, και να διασφαλίζει την ευέλικτη αναπροσαρμογή των θεσμών διαμέσου της αλληλεπίδρασης των διαφορετικών μορφών του συλλογικού βίου.

Μια σχολική μονάδα για να είναι δημοκρατική θα πρέπει να διέπεται από κάποια χαρακτηριστικά. Αυτά τα χαρακτηριστικά ταξινομούνται σύμφωνα με τον Ελευθεράκη,(2008) ως εξής:

- Δημοκρατική σκοποθεσία των αναλυτικών προγραμμάτων
- Την όσο δυνατόν μεγαλύτερη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Το βαθμό «αυτοδιοίκησης των σχολικών μονάδων»
- Το βαθμό συμμετοχής εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων στη λήψη απόφασης για την εκπαιδευτική πολιτική και την οργάνωση σχολικής ζωής
- Τη δημοκρατικότητα του εκπαιδευτικού θεσμού, η οποία διαφαίνεται από το κατά πόσο είναι φορέας δημοκρατικών ιδεωδών και συμπεριφορών, ώστε οι μαθητές και αυριανοί πολίτες «να μπορούν να

συμμετέχουν αποτελεσματικά στο πολιτικό σύστημα της δημοκρατίας»

- Τα αντισταθμιστικά μέτρα που δημιουργούνται από τις κοινωνικές ανισότητες(Ενισχυτική Διδασκαλία, Τάξεις Υποδοχής, Ολοήμερα Σχολεία, ΖΕΠ, Φροντιστηριακά τμήματα)
- Το βαθμό παροχής Συνεκπαίδευσης – Συμπεριληπτικής εκπαίδευσης(Inclusive Education) προς όλους τους μαθητές(Τάφα,1998).
- Την επιτυχή διαφοροποίηση της διδασκαλίας και την ύπαρξη εξατομικευμένων προγραμμάτων παρέμβασης για κάθε μαθητή που τα έχει ανάγκη με την ίδρυση Τάξεων Υποδοχής, Τμημάτων Ένταξης, Ειδικών Σχολείων, Φροντιστηριακών Τμημάτων.

Συνοψίζοντας, η ύπαρξη στρατηγικής από πλευράς ηγεσίας και συλλογικών οργάνων, η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στις αποφάσεις της σχολικής μονάδας και η αντισταθμιστική εκπαιδευτική πολιτική είναι οι βασικοί παράμετροι που χαρακτηρίζουν ένα σχολείο ως δημοκρατικό. Για να μπορέσει να ανθήσει η δημοκρατικότητα στο σχολικό περιβάλλον, καταλυτική συμβολή έχει η συνεργασία όλων των παραγόντων της, είτε ανήκουν στη διοίκηση, είτε σε κάποιον φορέα, είτε ακόμη στο καθεαυτό δυναμικό της, τους μαθητές. Με τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος τέτοιου ώστε να ευνοείται ο η επικοινωνία και ο συγκερασμός των διαφορετικών απόψεων, τα προβλήματα λύνονται με το διάλογο, το κατεξοχήν δημοκρατικό μέσο. Απόρροια αυτής της κατάστασης θα είναι η αυτοσυνείδηση των μαθητών ως μελών μίας οργανωμένης κοινωνίας και, δη, δημοκρατικής, αφού θα συμμετέχουν σε μία διαδικασία που προσομοιάζει στην ιδανική δημοκρατική κοινωνία. Είναι σαφές, κατά συνέπεια, ότι αποφοιτώντας, μακροπρόθεσμα, θα μπορούν να ενταχθούν ευκολότερα στο μεγάλο γρανάζι της κοινωνίας.

5.3.γ. Δημοκρατική Παιδεία

Μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία, η Παιδεία περιλαμβάνει τους συγκεκριμένους στόχους της εκπαίδευσης των πολιτών ως πολιτών, και της προσωπικής ανάπτυξης των ικανοτήτων τους (Νικολακάκη,2011). Η παιδεία, βεβαίως, δεν εκφράζεται ως πολυμάθεια, αλλά ως εκλέπτυνση του νου, του χαρακτήρα και της ευαισθησίας και αποτελεί πρωταρχικό σκοπό της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης (Ματσαγγούρας, 2009). Με αυτή την έννοια, «η Παιδεία είναι εγγενώς συνδεδεμένη με μια σειρά θεσμικών προϋποθέσεων στο επίπεδο της κοινωνίας, ενώ μια δεύτερη έννοια συνδέεται με τις θεσμικές προϋποθέσεις στο ίδιο το εκπαιδευτικό επίπεδο. Ο γενικός στόχος της Παιδείας είναι η ανάπτυξη της ικανότητας όλων των μελών της να συμμετέχουν στις στοχαστικές και συμβουλευτικές δραστηριότητές της, δηλαδή να εκπαιδεύσει τους πολίτες ως πολίτες έτσι, ώστε ο δημόσιος χώρος να αποκτήσει ένα ουσιώδες περιεχόμενο. Καθώς η εκπαίδευση είναι μια κοινωνική διαδικασία, το σχολείο είναι απλώς εκείνη η μορφή της κοινοτικής ζωής στην οποία

όλες οι ενέργειες είναι συγκεντρωμένες, ώστε να οδηγούν πιο αποτελεσματικά το παιδί να συμμετέχει στα κληροδοτημένα πολιτισμικά αγαθά του ανθρώπινου είδους και στη χρήση των δυνάμεων του για την επίτευξη των κοινωνικών σκοπών» (Dewey,J,2007).

Ο Paulo Freire, (1977) θέλοντας να δώσει έναν ορισμό για την παιδεία μας λέει «ότι από μόνη της, με τις δικές της δυνάμεις, δεν μπορεί να κάνει κάτι» επειδή «μηδενίζει την αναντίρρητη της δύναμη ως όργανο αλλαγής. Η παιδεία δεν είναι απόλυτη αξία αυτή καθαυτή». Γι' αυτό ο Freire υποστηρίζει, πώς ή παιδεία είναι: « άσκηση ελευθερίας », «δεν είναι απλή μεταβίβαση γνώσεων ή πολιτισμού». Ο συγγραφέας αναλύοντας τα περί της παιδείας υποστηρίζει ότι «η παιδεία δεν είναι η διαιώνιση των αξιών μιας δοσμένης κουλτούρας , ούτε είναι η προσπάθεια προσαρμογής του μαθητή στο περιβάλλον του». Η παιδεία, λοιπόν, ως έννοια ενσωματώνει το περιεχόμενο της μόρφωσης και προϋποθέτει την αγωγή και την εκπαίδευση (Ματσαγγούρας,2009).

Η παιδεία μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία παίζει έναν καίριο ρόλο σε σχέση με την εσωτερίκευση των αξιών της, όπως οι αξίες της ισότητας, της δημοκρατίας, του σεβασμού της προσωπικότητας, της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας, της φροντίδας και της συμμετοχής (Νικολακάκη, 2011). Επομένως, η δημοκρατική παιδεία συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή - του αυριανού πολίτη – μέσα από τις αξίες της ελευθερίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της συμμετοχικότητας και το σχολείο μπορεί να συμβάλλει θετικά στην καλλιέργεια των αξιών αυτών. Για να γίνει αυτό και να παραχθεί αποτελεσματικό έργο απαιτείται ισχυρή διοίκηση του σχολείου, σχολικό κλίμα που θα εγγυάται την πρόοδο και την ανάπτυξη των μαθητών, στοχοθεσία και στρατηγική, αξιολόγηση του παραγόμενου αποτελέσματος και συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στο σχολικό συγκείμενο.

5.4.Μάθηση

Η μάθηση αποτελεί την άλλη όψη της διδασκαλίας και αναφέρεται στις γνωστικο – συναισθηματικές λειτουργίες που ενεργοποιούν οι μαθητές για να επεξεργαστούν δεδομένα διδασκαλίας, προκειμένου να οικοδομήσουν με αυτενεργό τρόπο τις σχολικές γνώσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις που προβλέπονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα (Ματσαγγούρας, 2000α :162). Η σχολική μάθηση συντελείται στο σχολικό πλαίσιο της διδασκαλίας, προϋποθέτει προηγούμενες γνώσεις και ενεργοποίηση της σκέψης του μαθητή. Όταν αυτά απουσιάζουν, σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2009) καταχρηστικά μιλάμε για μάθηση. Τότε πρόκειται για μηχανιστική απομνημόνευση, που δεν έχει στοιχεία κατανόησης και γι' αυτό η λήθη επέρχεται άμεσα. Το σχολείο για να οδηγήσει τους μαθητές στην μάθηση, μιας κι αυτός είναι ο σκοπός του, πρέπει να έχει μια κοινή στρατηγική, προσδιορισμός των κριτηρίων, των μεθόδων διδασκαλίας, την εισαγωγή καινοτομιών και καινοτόμων δράσεων, τη συνεργατική μάθηση ένα σύνολο

χαρακτηριστικών που θα επηρεάσουν τη μάθηση και θα οδηγήσουν στη σχολική βελτίωση και στη σχολική αποτελεσματικότητα. Προς αυτή την κατεύθυνση προσανατολίζονται οι Μπαγάκης, Γ., Δεμερτζή, Κ., Σταμάτης, Θ.,(2007) που ισχυρίζονται ότι: «αν μετατοπιστεί ο φακός από τη μονόδρομη σχέση του μαθητή που μαθαίνει και του καθηγητή που διδάσκει σε μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ ανθρώπων που ο ένας μαθαίνει από τον άλλον και διδάσκει τον άλλον, τότε η ανάπτυξη διαλεκτικής κουλτούρας μάθησης μπορεί να μεταβάλλει το σχολείο σε ένα σύνθετο, ζωντανό οργανισμό που μπορεί να παράγει τη δική του γνώση και να αναπτύξει τις δικές του στρατηγικές βελτίωσης».

5.5. Σχέση Σχολείου- Οικογένειας

Το ζητούμενο στην εκπαίδευση είναι να υπάρχουν καλές σχέσεις μεταξύ σχολείου και οικογένειας για την επίτευξη του κοινού σκοπού που είναι η διάπλαση της προσωπικότητας των μαθητών και η μεταβίβαση της γνώσης. Όταν οι σχέσεις είναι γόνιμες και αποδοτικές τότε τα αποτελέσματα έχουν θετική επίδραση στους μαθητές. Ο James Coleman, καθηγητής κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου, έχει καταλήξει στο συμπέρασμα, μετά από πολλές μελέτες, ότι η συνολική επίδραση του οικογενειακού περιβάλλοντος καθορίζει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό τα επιτεύγματα των μαθητών από όσο η συνολική επίδραση των σχολικών παραμέτρων (οπ. αν. στο Γαβρίμης και άλλοι, 2009)¹⁰. Ο Αμερικανός ψυχίατρος Glasser, (1975) στο βιβλίο του «Σχολεία χωρίς αποτυχία» («Schools without failure»), εντοπίζει αρκετά μειονεκτήματα στο ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο θεωρεί υπεύθυνο για πολλές περιπτώσεις σχολικής αποτυχίας παιδιών. Ισχυρίζεται ότι τα τυπικά σχολεία είναι «σχεδιασμένα για αποτυχία» λόγω της παραδοσιακής εκπαιδευτικής αντίληψης, που δεν επιτρέπει την ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη γνώση και την ουσιαστική σκέψη¹⁰.

Το σχολείο για να έχει αποτελέσματα στη μαθησιακή διδασκαλία και για να εξασφαλίσει την επιτυχία των μαθητών του θα πρέπει να εξασφαλίσει μια αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς και μια καλή συνεργασία μαζί τους. Αυτό για να γίνει θα πρέπει να επιτευχθεί μια αγαστή συνεργασία και αλληλοσύνδεση μεταξύ οικογένειας και σχολείου. Ο διευθυντής του σχολείου θα πρέπει να χτίσει έναν διάλογο επικοινωνίας με τους γονείς και να τους ενημερώνει για τους στόχους που έχει θέσει το σχολείο, (εκπαιδευτικές, διδακτικές επισκέψεις, Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, κα), για τη νομοθεσία, τις προσδοκίες των μαθητών, τους τομείς του Αναλυτικού Προγράμματος, τις καινοτόμες πρακτικές που υλοποιούνται στο σχολείο, τους τρόπους που εκείνοι μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην πραγμάτωση των στόχων

10. Γαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε., Ρουμελιώτου, Μ., (2009). Θέματα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης. Εκδόσεις Σιδέρη, οπ. αν.: www.epapanis.blogspot.com.fa3.gr

(όπως εθελοντική προσφορά των γονιών στο σχολείο), και για τις ώρες που εκείνοι μπορούν να έρχονται στο σχολείο για ενημέρωση από το διδακτικό προσωπικό και για τις αποφάσεις που μπορούν να πάρουν από κοινού το σχολείο και η οικογένεια.

Ο διευθυντής και το προσωπικό θα πρέπει να βρίσκονται σε συχνή επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα επικοινωνίας είτε είναι τηλέφωνο, είτε είναι έντυπη είτε ηλεκτρονική αλληλογραφία. Επειδή το σχολείο είναι μια διαρκής πηγή μόρφωσης και εκπαίδευσης, μπορεί να διοργανώνει επιμορφωτικές συναντήσεις με τους γονείς, σε ώρες μη λειτουργίας του σχολείου, και να τους «εκπαιδεύει» πάνω σε ζητήματα συμπεριφοράς, εφηβείας, διαχείριση χρόνου, σχέσεις συνομηλίκων, κα. Με αυτόν τον τρόπο οι γονείς θα νιώθουν ότι είναι ευπρόσδεκτοι στο σχολείο, θα εκφράζουν την γνώμη τους σε εκπαιδευτικά ζητήματα, θα προτείνουν λύσεις σε αναδυόμενα προβλήματα, θα λαμβάνουν αποφάσεις σε όργανα λαϊκής συμμετοχής (Σχολικά Συμβούλια, Δημοτικές Επιτροπές Παιδείας, Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων) θα τροφοδοτούν με ιδέες τα σχέδια και τα προγράμματα του σχολείου και θα συμμετέχουν σε δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν από κοινού με τους ίδιους, με τους μαθητές και με τους καθηγητές.

Η συνεργασία αυτή θα εκτοξεύσει την συνοχή και τη σύμφιξη των σχέσεων, θα ενισχύσει την αφοσίωση των εκπαιδευτικών στους στόχους από την μία και των μαθητών στη γνώση από την άλλη, θα προάξει την νομιμοφροσύνη, θα καθέλξει ένα αίσθημα ασφάλειας, αμοιβαίου σεβασμού, εμπιστοσύνης, σταθερότητας και συλλογικότητας, θα δυναμωθεί ο οργανισμός λειτουργικά και οργανωτικά και εν τέλει θα αναπτυχθεί ένα αίσθημα αφοσίωσης προς τον οργανισμό.

Παράλληλα, θα δημιουργηθούν ευκαιρίες στα μέλη της σχολικής μονάδας να συζητήσουν και να επαναεξετάσουν τις δικές τους αξίες και παραδοχές σε ότι αφορά τη διδακτική πράξη.

Ο ρόλος των γονέων στο σχολείο και η συνεργασία στο χώρο του σχολείου είναι καθοριστικής και ζωτικής σημασίας, που μπορεί να συμβάλλει θετικά στην αποτελεσματικότητα του σχολείου και στη βελτίωση της ατομικής και ομαδικής επίδοσης των εκπαιδευτικών και των μαθητών.

5.6. Θεωρητική Προσέγγιση της Σχολικής Αποτυχίας

5.6.α. Το Σχολείο

Το σχολείο ως κοινωνικός θεσμός πρέπει να δίνει προτεραιότητα στους κοινωνικούς σκοπούς, όπως είναι η μόρφωση, η μάθηση, η εκπαίδευση, ο εκδημοκρατισμός, η κοινωνικοποίηση, η διαπαιδαγώγηση και οι αξίες.

Στο άρθρο 16 του Συντάγματος αναφέρεται ότι η βασική αποστολή του κράτους είναι η εκπαίδευση των Ελλήνων. Στη χώρα μας η εκπαίδευση παρέχεται από τους οργανισμούς (Πανεπιστήμια, σχολεία κλπ) και μέσα στους οργανισμούς αυτούς εντάσσονται οι εκπαιδευτικοί, τα μέσα διδασκαλίας, ο εξοπλισμός και όλες οι

παρεχόμενες υπηρεσίες. Το σχολείο είναι ένα κοινωνικό σύστημα, το οποίο παίρνει από το περιβάλλον του πόρους (όπως διδακτικό προσωπικό, μαθητές κτ) και μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας (μετασχηματισμού) παράγει εγγράμματους και μορφωμένους μαθητές και αποφοίτους(Σαϊτης, Χ.,2008).

Θέλοντας να δούμε από άλλη οπτική γωνία το ρόλο του σχολείου, καταγράψαμε τις θέσεις του Paulo Freire(1977), που ασκώντας κριτική στα εκπαιδευτικά συστήματα και στο μοντέλο εκπαίδευσης οδηγήθηκε στη διαμόρφωση της «παιδαγωγικής της απελευθέρωσης», εντοπίζει μεταξύ άλλων τα εξής:

- Το σχολείο δεν αναπτύσσει ούτε καλλιεργεί την κριτική σκέψη, με αποτέλεσμα να καταστρέφεται η δημιουργικότητα και η φαντασία του εκπαιδευόμενου και να παρεμποδίζεται η ανάπτυξη της συνειδητοποίησης των προβλημάτων από αυτόν.
- Το σχολείο εμποδίζει τη γνώση των κοινωνικών σχέσεων, αφού το περιεχόμενο των αντικειμένων μάθησης είναι αφηρημένα, αποκομμένα από τη ζωή και άσχετα από το χώρο των βιωμάτων και εμπειριών του εκπαιδευομένου.
- Περισσότερες δαπάνες για την παιδεία δεν σηματοδοτούν υποχρεωτικά μεγαλύτερη ισότητα ευκαιριών για την παιδεία.

Εστιάζοντας ο ίδιος ο Freire,(1977) στην επιλεκτική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, υπογραμμίζει ότι: «οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις αφορούν τους μαθητές και τους γονείς αλλά εξίσου και το σχολείο, που αδυνατεί να διασφαλίσει σε όλους αδιακρίτως τα προβλεπόμενα μορφωτικά αγαθά».

Θέλοντας να δούμε με μια γρήγορη ματιά την ελληνική πραγματικότητα στην έρευνα του Γαβρίμη και άλλοι, (2009), καταδεικνύεται ότι: «το μοντέλο οργάνωσης των σχολείων δεν ευνοεί τους μαθητές με δυσκολίες στη μάθηση, δεν έχει δηλαδή την αναγκαία ευελιξία και προσαρμοστικότητα, για να μπορεί να εξατομικεύεται το διδακτικό πρόγραμμα ή να εντάσσεται ο μαθητής σε ομάδα με ομοιογενείς ικανότητες. Ο ρόλος του σχολείου είναι καθοριστικός γιατί μετατρέπει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες σε ανισότητες ικανοτήτων, δυνατοτήτων και επιδόσεων νομιμοποιώντας την ανισότητα».

Άρα με όσα αναφέρθηκαν σε γενικές γραμμές για το ρόλο του σχολείου και με όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια της εργασίας, αντιλαμβανόμαστε ότι το σχολείο προκειμένου να ανταποκριθεί στην αποστολή του και να πετύχει τους στόχους του και «να διασφαλίσει σε όλους τα προβλεπόμενα μορφωτικά αγαθά» Freire,(1977), πρέπει να αναπτύξει δράσεις που να συμβάλλουν στη μετάδοση των γνώσεων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων σε όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές.

5.6.β Σχολική Αποτυχία

Μέσα σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον ο κάθε εκπαιδευτικός οργανισμός ως ανοικτό κοινωνικό σύστημα που αποτελείται από μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, φορείς, προσπαθεί να εκπληρώσει πληρέστερα την αποστολή του και να βοηθήσει τους μαθητές του να κατακτήσουν την γνώση. Όταν λέμε ανοικτό σύστημα εννοούμε ότι το σχολείο δέχεται την επίδραση του εξωτερικού περιβάλλοντος και αυτό το περιβάλλον ασκεί την δική του επιρροή. Για παράδειγμα η σχολική μονάδα δέχεται την επίδραση των ίδιων των μαθητών και της ίδιας της οικογένειας απ' όπου προέρχονται. Ο στόχος του σχολείου είναι να προάγει την πρόοδο όλων των μαθητών ανεξαιρέτως της καταγωγής, της κοινωνικής τους προέλευσης, του κοινωνικοοικονομικού τους περιβάλλοντος και να θέτει ασφαλιστικές δικλείδες ,ούτως ώστε το κάθε παιδί να πετύχει στο μέγιστο των δυνατοτήτων του.

Θέλοντας να δώσουμε κάποιους ορισμούς για την σχολική αποτυχία, μιας και είναι το θέμα της εργασίας μας, μπορούμε να πούμε ότι είναι οι χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα, η αδυναμία του μαθητή να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι η ολοκλήρωση της ακαδημαϊκής του φοίτησης, η αποτυχία του στους μαθησιακούς στόχους του σχολείου αλλά και η αποτυχία του ίδιου του σχολείου να ανταποκριθεί στις γνωσιακές αδυναμίες του μαθητή.

Συνεχίζοντας την προσπάθεια να δούμε διεξοδικά τους όρους «επιτυχία» και «αποτυχία», με βάση την διερεύνησή μας σε δημοσιευμένες έρευνες για το θέμα αυτό, διαπιστώνουμε ότι: «η σχολική αποτυχία ή επιτυχία αναφέρονται στην ολική ή μερική εκπλήρωση από το μαθητή των διδακτικών ή μαθησιακών στόχων μιας συγκεκριμένης βαθμίδας»¹¹. Σύμφωνα με την Ράπτη, (2002) ο όρος σχολική αποτυχία ορίζεται ως: «η απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στα αναμενόμενα αποτελέσματα και στα επιτευχθέντα, σε σχέση κάθε φορά με κάποιο μέτρο (μία απαρχή)»¹¹. Ο Πασιαρδής,(2004) αναφέρει ότι έρευνες που των Brookover,(1979) και Edmonds(1979) έδειξαν ότι: «η κοινωνικοοικονομική προέλευση των μαθητών δεν αποτελούσε τον κυριότερο λόγο για την επιτυχία ή την αποτυχία τους. Αντίθετα επισήμαναν ότι πολλά εξαρτώντουσαν και από την ποιότητα σχολικής μάθησης που δείχνουν οι εκπαιδευτικοί στους μαθητές».

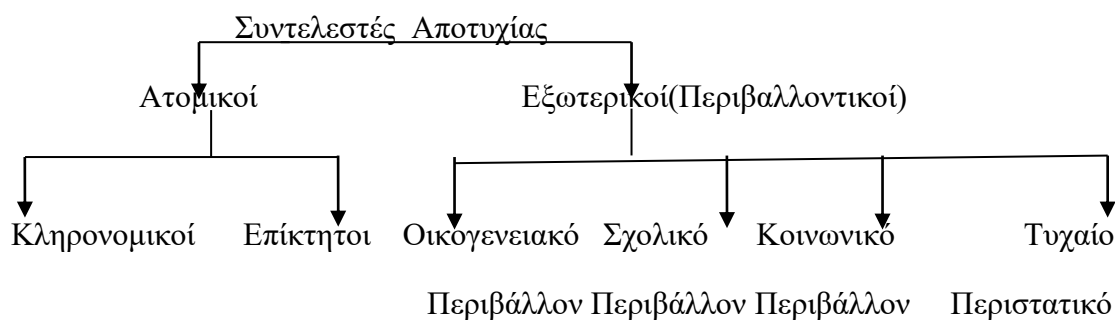
Καταλαβαίνουμε ότι το θέμα αυτό είναι πολύπλοκο και έγκειται στην αδυναμία του μαθητή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σχολείου αλλά και στην αδυναμία του σχολείου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του μαθητή. Αυτή η αδυναμία από την πλευρά του μαθητή εκδηλώνεται με προβλήματα συμπεριφοράς, με χαμηλή απόδοση στα μαθήματα, και με άρνηση να συμμετάσχει στις δράσεις και στις δραστηριότητες του σχολείου. Από πλευράς σχολείου εκδηλώνεται από την αδυναμία του σχολείου να ενσωματώσει τον μαθητή να παρακολουθήσει αποτελεσματικά και διεξοδικά τα μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος και να έχει μια ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες του σχολείου.

11 http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_6421.html

5.6.γ. Παράγοντες που επηρεάζουν την Επιτυχία- Αποτυχία των Μαθητών

Στη συνέχεια παραθέτουμε τους συντελεστές που συμβάλλουν στη σχολική αποτυχία των μαθητών, σύμφωνα με τους: Δημητρόπουλος & Καλούση,(1997)

Παράγοντες Σχολικής Αποτυχίας

Σχήμα 2 :Παράγοντες που συντελούν στη σχολική αποτυχία

Οι παράγοντες της σχολικής αποτυχίας όπως κατατάχτηκαν στο παραπάνω διάγραμμα, ταξινομούνται ως ακολούθως(Δημητρόπουλος & Καλούση,(1997):

- Κληρονομικοί/βιολογικοί (τα ατομικά χαρακτηριστικά)
- Επίκτητοι (διαμορφώνονται από την επιρροή των περιβαλλοντικών παραγόντων σε συνδυασμό με τους γενετικούς)
- Το οικογενειακό περιβάλλον (Η οικογένεια επιδρά συνειδητά μέσω προσδοκιών, επιθυμιών, κατευθύνσεων, αρχών και μη συνειδητά με την οικονομική κατάσταση των γονέων, το πολιτιστικό επίπεδο, το επίπεδο σπουδών, το επάγγελμα, τον τρόπο ζωής, τις αξίες που προωθούν, τα πρότυπα ζωής)
- Το σχολικό περιβάλλον (Η υλικοτεχνική υποδομή μέσω της οποίας δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τη διατήρηση της εκπαιδευτικής ανισότητας, η διδακτική μεθοδολογία, αν η μέθοδος διδασκαλίας λαμβάνει υπόψη τις δεξιότητες του μαθητή, η αξιολόγηση, η εκπαιδευτική νομοθεσία, η κουλτούρα της σχολικής μονάδας)
- Το κοινωνικό περιβάλλον (Η κοινωνική τάξη που προέρχεται ο μαθητής)
- Τυχαίοι παράγοντες (Αρρώστιες, αδιαθεσία κατά την εξέταση, συναισθηματική και ψυχική κατάσταση).

Βλέπουμε ότι πέρα από τους κληρονομικούς και τους επίκτητους παράγοντες, το σχολείο, η οικογένεια και η ταξική προέλευση των μαθητών παίζουν σπουδαίο ρόλο στην δημιουργία των κοινωνικών ανισοτήτων.

5.6.δ. Επιπτώσεις της Αποτυχίας στον Μαθητή

Όπως αναφέραμε σε προηγούμενη παράγραφο, η εκπαίδευση και η δημοκρατική παιδεία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη μόρφωση, στην παιδαγωγική ανάπτυξη και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Οι επιπτώσεις από την εγκατάλειψη του σχολείου, ως απόρροια της σχολικής αποτυχίας, οδηγούν τον μαθητή στον κοινωνικό αποκλεισμό. Θέλοντας να δούμε αυτόν τον κοινωνικό αποκλεισμό που θα βιώσει ο μαθητής που αποτυγχάνει στους μαθησιακούς στόχους, καταγράψαμε κατά τον Παπάνη και άλλοι,(2007) τα εξής στάδια:

- Ο μαθητής ξεκινάει να αντιμετωπίζει προβλήματα στο σχολείο ή στο σπίτι (βία, απομόνωση κ. λ. π)
- Αποτυγχάνει (είτε βαθμολογικά, είτε σε επίπεδο συμπεριφοράς) και ίσως τελικά να εγκαταλείψει την εκπαίδευσή του.
- Αποκλείεται από την οικονομικά ενεργή ζωή
- Ανεργία (υποομάδα με ανέργους και φτωχά εκπαιδευμένα άτομα)
- Τελικό στάδιο συνολικού κοινωνικού αποκλεισμού

Αντιλαμβανόμαστε ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της σχολικής αποτυχίας στην μετέπειτα ζωή του μαθητή καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ανεργία, η απομόνωση και ο οικονομικός αποκλεισμός. Το δημοκρατικό σχολείο, που είναι ο συνδεδεμένος κρίκος της επιτυχίας ή της αποτυχίας των μαθητών, για να λέγεται δημοκρατικό θα πρέπει να συμβάλλει αποτελεσματικά και να συνδέσει την επιτυχία των μαθητών με την μάθηση, τη διδασκαλία, τη γνώση, τη μόρφωση, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε νέες μεθόδους διδασκαλίας ώστε να κάνουν τη διδασκαλία τους μαθητοκεντρική και όχι δασκαλοκεντρική, τη δημιουργία οράματος, τη θέσπιση κανόνων λειτουργίας, τη μετάδοση της αποστολής του σχολείου σε γονείς και μαθητές και τη συνεχή παρακολούθηση της πορείας των μαθητών.

Κλείνοντας το τέταρτο κεφάλαιο και κάνοντας μία σύντομη αναφορά σε βασικές έννοιες που αναπτύχθηκαν στα τρία πρώτα κεφάλαια, αναλύσαμε διεξοδικά τις βασικές έννοιες που εμπλέκονται στην εργασία μας με βάση την βιβλιογραφική μας επισκόπηση και με βάση το βασικό ερευνητικό μας ερώτημα που είναι η ηγεσία και η στρατηγική για την μείωση της σχολικής αποτυχίας. Είδαμε ότι οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις αφορούν τους μαθητές και τους γονείς αλλά εξίσου και το σχολείο, καθώς επίσης ότι η κοινωνική προέλευση των μαθητών και η ελλιπής εκπαίδευση είναι η βασικότερη αιτία κοινωνικού αποκλεισμού και ότι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισής της είναι η πρόσβαση σε μια ποιοτικότερη εκπαίδευση. Για να χαρακτηριστεί ένα σχολείο ως δημοκρατικό και για να είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με την σχολική επιτυχία των μαθητών του, να μπορεί να

είναι σε θέση να διευρύνει τα αποτελέσματα της μάθησης, της γνώσης, των αξιών, των προσδοκιών και να έχει την ικανότητα να διαχειριστεί αποτελεσματικά τις όποιες αλλαγές και τις καινοτομίες. Για να καταφέρει ένα ανοιχτό δημοκρατικό σχολείο να πετύχει την αποστολή του, έχει ανάγκη από την σύμπραξη όλων των παραγόντων, εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων και κηδεμόνων, έχει ανάγκη να έχει μία ισχυρή εκπαιδευτική ηγεσία και συνάμα ένα αποτελεσματικό και εφαρμόσιμο στρατηγικό σχέδιο.

ΜΕΡΟΣ Β: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση της Ποιοτικής Έρευνας

Με αφετηρία την αποσαφήνιση του κύριου ερευνητικού μας προβλήματος, που είναι η στρατηγική επίλυσης της σχολικής αποτυχίας από την σκοπιά των διευθυντών των ΕΠΑ.Λ., με βάση τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και τη θεωρητική πλαισίωση που έγινε στο πρώτο μέρος της εργασίας, η εμπειρική προσπέλαση του ζητήματος απαιτούσε μία οβελιστικότερη προσέγγιση και μια μεθοδολογική διαπραγμάτευση. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να αρθρωθεί μόνο μέσα από την ποιοτική έρευνα, «η οποία μπορεί να θέσει στο επίκεντρο τις έννοιες του νοήματος, της διάδρασης, της κατανόησης και της ερμηνείας» (Τσιώλης, 2014). Με την ποιοτική έρευνα δίνεται περισσότερο έμφαση στην ερμηνεία της άποψης του υποκειμένου μέσα σ' ένα καθορισμένο πλαίσιο και μέσα στο φυσικό τους περιβάλλον. Η κοινωνική έρευνα συνίσταται σε μια ανακατασκευαστική διαδικασία, ο κοινωνικός ερευνητής οφείλει να εξετάσει τα ερευνώμενα φαινόμενα και πεδία έρευνας και να τα μελετά «εκ των έσω» (Τσιώλης, 2014). Οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας αφορούν ερευνητικά εγχειρήματα που στοχεύουν (Φερόνας, 2016):

- Στη διερεύνηση των νοημάτων και των αναπαραστάσεων που αποδίδουν τα υποκείμενα σε κοινωνικά φαινόμενα και διαστάσεις
- Στην αποκάλυψη σχέσεων ανάμεσα σε υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες
- Στην περιγραφή, ανάλυση και κατανόηση των κοινωνικών διαδικασιών
- Στην διατύπωση ή αναδιατύπωση υποθέσεων και θεωρητικών θέσεων για το κοινωνικό γίνεσθαι
- Στην απάντηση ερωτημάτων, «πώς», και «γιατί».

Επομένως, ο σκοπός της ερευνήτριας που επέλεξε την ποιοτική προσέγγιση για το υπό διερεύνηση θέμα, ήταν για να έχει μια καλύτερη πρόσβαση και εμπάθυνση στα βιώματα των υποκειμένων, αντλώντας πληροφορίες για τις στρατηγικές τους και για τον προγραμματισμό του έργου της σχολικής μονάδας που διοικούν, αλλά και για να

δώσει μεγαλύτερη έμφαση και νοηματοδότηση στο παραγόμενο αποτέλεσμα της έρευνας.

Όπως προαναφέρθηκε, θεωρήθηκε ότι η καταλληλότερη προσέγγιση της έρευνάς μας είναι η ποιοτική, διότι στόχος μας είναι να διερευνήσουμε τις απόψεις των διευθυντών σχετικά με τις στρατηγικές τους, μιας και τα μειωμένα μαθησιακά αποτελέσματα οι χαμηλές σχολικές επιδόσεις στα επαγγελματικά λύκεια είναι περισσότερο εμφανείς σε σχέση με τους άλλους τύπους σχολείων. Σύμφωνα με τον Τσιώλη, Γ., (2014): *«Η ποιοτική έρευνα αντλεί τις οντολογικές και επιστημολογικές της παραδοχές από φιλοσοφικά και θεωρητικά ρεύματα (Ερμηνευτική, Φαινομενολογία, Πραγματισμός), που θέτουν στο επίκεντρο τις έννοιες του νοήματος, της εμπειρίας, της διάδρασης, της κατανόησης και της ερμηνείας».*

Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας είναι(Φερόνας,2016):

- Η αμεσότητα και η προσωπική εμπλοκή
- Το βάθος περιγραφής και ανάλυσης των φαινομένων και διαδικασιών
- Η έμφαση στις διαδικασίες, στη βιωμένη εμπειρία, στα νοήματα και στις αναπαραστάσεις.

Έτσι, μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι η πιο κατάλληλη μέθοδος για να ερευνηθεί ένα τέτοιο ζήτημα είναι η ποιοτική προσέγγιση λόγω που μας προσφέρει τη δυνατότητα να διερευνήσουμε σε βάθος τις αντιλήψεις των διευθυντών των ΕΠΑ.Λ. και να δούμε τις πτυχές των απόψεών τους, ώστε να κατανοήσουμε το καίριο και διαχρονικό φαινόμενο των χαμηλών σχολικών επιδόσεων που εμφανίζεται στα Επαγγελματικά Λύκεια.

Στην δική μας ερευνητική πορεία, προσπαθήσαμε να οικοδομήσουμε ένα κλίμα εμπιστοσύνης και φιλικότητας μεταξύ των ερωτώμενων και της ερευνήτριας. Αυτό επιτεύχθηκε αποτελεσματικά επειδή η ερευνήτρια έχοντας ενσυναίσθηση, διορατικότητα, παρατηρητικότητα, φιλικότητα, ενορατικότητα και κατανόηση και διαθέτοντας ιδιαίτερες γνώσεις και επιμορφώσεις στο ενεργητικό της, δημιούργησε τις κατάλληλες προϋποθέσεις δημιουργώντας ένα κλίμα αμοιβαιότητας και σεβασμού με τους ερωτώμενους.

6.2 Η Επιλογή της Μεθόδου

Η παρούσα ποιοτική έρευνα επιλέχθηκε να γίνει με τη διαδικασία της **«μη δομημένης συνέντευξης» ή της ημιδομημένης συνέντευξης**(ο πιο συνηθισμένος τύπος, Φερόνας,2016), με ερωτήσεις ανοικτού τύπου, καθώς πιστεύουμε ότι οι ερωτώμενοι μπορούν να έχουν μεγαλύτερη ευελιξία και ελευθερία να εκφράσουν τις σκέψεις τους, απόψεις τους και τις στάσεις τους στο υπό εξεταζόμενο θέμα, διότι μέσω αυτής της διαδικασίας μπορούν να αποτυπωθούν καλύτερα οι ιδέες τους και τα συναισθήματά τους. Η συνέντευξη, σύμφωνα με τον Φερόνα, Α,(2016)επιχειρεί:

- Να κατανοήσει τον κόσμο από την πλευρά του υποκειμένου της έρευνας

- Να ξεδιπλώσει το νόημα των εμπειριών των ανθρώπων
- Να εξαγάγει τη βιωμένη εμπειρία τους σε επιστημονικές ερμηνείες

Προβληματιζόμενοι με βάση τα παραπάνω που αφορούν στην διεξαγωγή της έρευνας μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης, (που με τον τρόπο αυτό δικαιολογούμε την επιλογή της ποιοτικής προσέγγισης(Φερόνας,2016), ως καταλληλότερης μεθόδου), αξίζει να τονιστεί ότι η ερευνήτρια κατά τη διάρκεια της συνέντευξης παρακολούθησε τόσο τα λεκτικά μηνύματα των υποκειμένων όσο και τις αντιδράσεις τους χωρίς να λογοκρίνει ή να διακόπτει τη συζήτηση. Έκανε ελάχιστες παρεμβάσεις για να διευκολύνει τους ερωτώμενους με συμπληρωματικού τύπου ερωτήσεις, με απώτερο σκοπό να βγουν στην επιφάνεια ακριβείς απαντήσεις. Μία, επιπλέον, συνθήκη που καθιστά τη συνέντευξη ως την καταλληλότερη τεχνική για τη συγκέντρωση δεδομένων είναι το γεγονός ότι η ερευνήτρια προσεγγίζει τα άτομα σε χώρους που αυτά προτείνουν, συγκεκριμένα στο ίδιο το σχολείο που διοικούν, δηλαδή στο φυσικό και κοινωνικό χώρο που εμφανίζονται και αναπτύσσονται (Αθανασίου, 2007: 208). Πιστεύουμε ότι ο χώρος εργασίας των υποκειμένων (συγκεκριμένα το γραφείο του διευθυντή στο οποίο έγιναν όλες οι συνεντεύξεις), βοήθησε τους συνεντευξιαζόμενους να εκφράσουν τις απόψεις τους ελεύθερα, να αισθάνονται και να εκφραστούν άνετα.

6.3 Το Πεδίο της Έρευνας

Στην παρούσα έρευνα, επιχειρήσαμε να καταγράψουμε τις απόψεις των διευθυντών από τα ΕΠΑ.Λ. των νομών Αιτωλοακαρνανίας, Πρέβεζας, Λευκάδας, Ιωαννίνων και του Νομού Άρτας, και να καταχωρηθούν οι απόψεις τους σχετικά με τις ενέργειες και τις δράσεις που γίνονται στη σχολική τους μονάδα που διοικούν, με απώτερο σκοπό να μειωθεί η σχολική αποτυχία αλλά και τις στρατηγικές που οι ίδιοι ακολουθούν. Καθοριστικό ρόλο στην επιλογή των συγκεκριμένων νομών διαδραμάτισαν τόσο ο τόπος μόνιμης κατοικίας της ερευνήτριας, που είναι ο νομός Αιτωλοακαρνανίας, όσο και η δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασής της ίδιας της ερευνήτριας στους χώρους εργασίας των ερευνώμενων διευθυντών. Με τον τρόπο αυτό επιδιώχθηκε στο να καλυφτούν οι ανάγκες της διπλωματικής εργασίας και να καταστεί αποδοτικότερη η συνέντευξη, για να μπορέσει η ερευνήτρια να συλλέξει ουσιαστικές πληροφορίες. Παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν και αφορούσαν κυρίως στη συγκατάθεση των διευθυντών να συμμετάσχουν στην έρευνα καθώς και στις χιλιομετρικές αποστάσεις που διανύθηκαν από μέρος της ερευνήτριας για να γίνει η συνάντηση με τους ερωτώμενους, θεωρούμε ότι η διαδικασία της έρευνας διεξήχθη ομαλά. Στην έρευνα υπήρξαν ορισμένοι σημαντικοί περιορισμοί, όπως: ο μικρός αριθμός συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν(15 τον αριθμό) και ότι η συλλογή περισσότερων στοιχείων από την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, (μιας και έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ΕΠΑ.Λ. σε σχέση με τους άλλους τέσσερις νομούς).

6.4 Οι Συμμετέχοντες της Έρευνας

Οι συμμετέχοντες της έρευνας, όπως προαναφέρθηκε, είναι 15 διευθυντές/τριες των ΕΠΑ.Α. στους νομούς Αιτωλοακαρνανίας, Πρέβεζας, Άρτας, Λευκάδας και των Ιωαννίνων. Οι ερωτώμενοι διευθυντές/τριες υπηρετούν σε ΕΠΑ.Α. στους ανωτέρω νομούς. Επειδή ο αριθμός του δείγματος δεν είναι μεγάλος, η ερευνήτρια έλαβε υπόψη τα ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα ερευνητικής ηθικής και τα δεοντολογικά διλήμματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι όλοι ερευνητές αναφορικά με τις σχέσεις στο υπό έρευνα πεδίο, (όπως θέματα εχεμύθειας και ιδιωτικότητας, την ευαλωτότητα των συμμετεχόντων, την αρχική δυσπιστία ορισμένων από τους ερωτώμενους αναφορικά με τη μαγνητοφώνηση της συνέντευξης), θεωρήθηκε σκόπιμο να μην κατηγοριοποιήσουμε τους ερωτώμενους διευθυντές σύμφωνα με το φύλλο τους και τα προσόντα τους (πτυχίο, μεταπτυχιακό, ξένες γλώσσες, επιμόρφωση), ούτε να παρουσιάσουμε τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Αυτό έγινε για να τηρηθεί η αρχική συμφωνία για εχεμύθεια και για να μην «φωτογραφίσουμε» κάποιους διευθυντές με βάση το φύλλο, την ηλικία και τους τίτλους σπουδών. Σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης και ενήμερης συγκατάθεσης (Τσιώλης, 2014):

- η συμμετοχή των υποκειμένων στην παρούσα έρευνα ήταν απολύτως εθελοντική
- η ερευνήτρια είχε την υποχρέωση και κοινοποίησε όλες εκείνες τις πληροφορίες που σχετίζονταν με την έρευνα

Επειδή ο εκάστοτε ερευνητής οφείλει να σέβεται την ιδιωτικότητα των ατόμων και να μην αποκαλύπτει τα προσδιοριστικά στοιχεία της ταυτότητάς τους χωρίς την έγγραφη άδειά τους, αλλά να εφαρμόζει τεχνικές ανωνυμοποίησης ή ψευδωνυμοποίησης των δεδομένων(Τσιώλης, 2014) η ερευνήτρια σεβάστηκε το αναφαίρετο δικαίωμα των συμμετεχόντων ατόμων περί της τήρησης της ιδιωτικότητάς τους.

6.5. Τρόπος δειγματοληψίας. Καταλληλότητα και Επάρκεια του δείγματος

Το δείγμα πρέπει να είναι κατάλληλο, να έχει δηλαδή τα στοιχεία εκείνα που ο ποιοτικός ερευνητής θέλει να ερευνήσει, καθώς και τη γνώση και τη θέληση να συμμετάσχει στην έρευνα(Φερόνας,2016). Άρα, ο ερευνητής επιλέγει το δείγμα και όχι τυχαία με βάση την υποκειμενική του γνώση για τα χαρακτηριστικά του δείγματος(Φερόνας,2016). Επίσης, η ερευνήτρια έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι: «ένα μεγάλο δείγμα συνήθως λειτουργεί αρνητικά για την εγκυρότητα της ποιοτικής έρευνας, αφού μέσα στο μεγάλο αριθμό των συμμετεχόντων χάνονται τα υποκειμενικά και εξατομικευμένα χαρακτηριστικά, τα οποία θέλει να κατανοήσει η ποιοτική έρευνα»(Φερόνας,2016). Με βάση τις ανωτέρω επιστημονικές σημειώσεις, θεωρείται άξιο να αναφέρουμε ότι η ερευνήτρια επέλεξε το δείγμα των υποκειμένων με βάση τη γεωγραφική διάσταση της περιφέρειας της Δυτικής Ελλάδας, της Ηπείρου και των Ιονίων νήσων, ούτως ώστε το δείγμα να ανήκει σε μια ευρύτερη περιοχή και να μην περιοριστεί σε μία γεωγραφική ζώνη ή σε μία μόνο Διεύθυνση. Με τον τρόπο

αυτό καταφέραμε να έχουμε αποτελέσματα από ένα ευρύτερο σύνολο 15 διευθυντών, από τους οποίους οι 13 έχουν υπηρετήσει ξανά σε θέση ευθύνης, οι 12 στους 15 ανανέωσαν εκ νέου την θητεία τους στο ίδιο σχολείο. Επειδή το δείγμα θα πρέπει να είναι επαρκές όχι σε ποσότητα αλλά σε παροχή ποιοτικών πληροφοριών(Φερόνας, 2016), επισημαίνουμε ότι το δείγμα στο σύνολό τους, έχουν αρκετά μεγάλη διοικητική διαδρομή και επαγγελματική εμπειρία. Ως προς το ζήτημα των σπουδών, οι 4 στους 15 έχουν μεταπτυχιακό τίτλο -αλλά όχι στην διοίκηση της εκπαίδευσης- και δύο από αυτούς έχουν δεύτερο πτυχίο. Κανένας δεν κατέχει διδακτορικό δίπλωμα και όλοι έχουν πολύχρονη υπηρεσία στην επαγγελματική εκπαίδευση. Από τους 15 οι 5 έχουν πιστοποίηση σε μία ξένη γλώσσα. Ολόκληρο το δείγμα δεν έχει καμία επιμόρφωση ή κατάρτιση σε θέματα οργάνωσης και διοίκησης σχολικών μονάδων είτε με την μορφή σεμιναρίων είτε με μεταπτυχιακό τίτλο σε Πανεπιστήμιο της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Όλοι οι εν ενεργεία διευθυντές της έρευνάς μας έχουν ηλικία άνω των πενήντα ετών και με εκπαιδευτική προϋπηρεσία έως και 32 έτη. Τέλος, το δείγμα δεν απαιτείται να είναι αντιπροσωπευτικό, αφού ο βασικός στόχος της ποιοτικής έρευνας δεν είναι το γενικό και το αντικειμενικό, αλλά το ειδικό και το συγκεκριμένο(Φερόνας,2016).

6.6. Η Διαδικασία διενέργειας της Έρευνας

Για να γίνει μία επιστημονική κοινωνική έρευνα προϋποθέτει την εξασφάλιση της συναίνεσης και της συνεργατικότητας των ατόμων που θα απαντήσουν στο υπό εξέταση θέμα. Στην έρευνα μας, αρχικά, εξασφαλίστηκε η συνειδητή συναίνεση και η συνεργασία των διευθυντών/τριών που βοήθησαν για τη διεξαγωγή της. Αυτό έγινε με την προφορική συγκατάθεση των υποκειμένων μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας. Μπορούμε να πούμε ότι υπήρξε μεγάλη προθυμία συμμετοχής στην έρευνα και αυτό πιστεύουμε ότι οφείλεται στην προηγούμενη ιδιότητα της ίδιας της ερευνήτριας ως διευθύντριας σε ΕΠΑ.Λ. και για το λόγο αυτό δεν υπήρξαν αντιδράσεις. Αρχικά, έγινε η επικοινωνία τηλεφωνικά με τους ερωτώμενους, ώστε να ενημερωθούν ότι η έρευνα διενεργείται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας της ερευνήτριας. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν διεξοδικά για τη διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας, δηλαδή ότι οι απαντήσεις τους θα μαγνητοφωνηθούν ενώ παράλληλα θα διατηρηθεί η ανωνυμία τους και οι πληροφορίες θα αξιοποιηθούν με μεγάλη εμπιστευτικότητα για τους σκοπούς του μεταπτυχιακού προγράμματος του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Στη συνέχεια, ορίστηκε ο τόπος και ο χρόνος συνάντησης με τους ερωτώμενους. Διεξήχθη μία προσωπική συνέντευξη με κάθε διευθυντή στο χώρο που εκείνοι είχαν επιλέξει, δηλαδή γραφείο τους, η οποία μαγνητοφωνήθηκε κι έπειτα από λίγο χρονικό διάστημα έγινε η απομαγνητοφώνηση κι η ανάλυσή της. Συμφωνούμε ότι αυτό το είδος της ποιοτικής έρευνας συνιστά μία διαδικασία αρκετά χρονοβόρα και αρκετά δαπανηρή λόγω των μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων, θεωρούμε ότι είναι η πιο ιδανική για να αναλυθεί το θέμα μας, λόγω του ότι γίνεται στο φυσικό χώρο των υποκειμένων και για το λόγο αυτό δεν διστάζουν να απαντήσουν στα ερωτήματα, αλλά συγχρόνως να μην αποσπώνται από τα διοικητικά τους καθήκοντα. Οι

συνεντεύξεις ελήφθησαν το μεσοδιάστημα του Οκτωβρίου του 2017. Όλες διεξήχθησαν στα σχολεία που εργάζονται οι ερωτώμενοι. Κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, το κλίμα ανάμεσα στην ερευνήτρια και τους συνεντευξιαζόμενους ήταν ευχάριστο, θετικό και φιλικό, πράγμα που συνετέλεσε στην επιτυχή ολοκλήρωσή των αρχικών στόχων. Η ιδιότητα της ερευνήτριας ως διευθύντριας στο ΕΠΑ.Λ. Αμφιλοχίας την τετραετία 2011-2015, η γνωριμία με ορισμένους από τους ερωτώμενους διευθυντές στον Νομό Αιτωλοακαρνανίας έδωσε μία θετική νότα στο εγχείρημα και διαμορφώθηκε ένας κοινός κώδικας επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Οι υπόλοιποι ερωτώμενοι που προέρχονταν τόσο από τον ίδιο νομό όσο και από τους γειτονικούς νομούς επιλέχθηκαν τυχαία, με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας.

6.7. Τεχνική Συγκέντρωσης Δεδομένων και Συλλογής Πληροφοριών

Όπως είδαμε και παραπάνω, η ημιδομημένη συνέντευξη, είναι μία τεχνική της επιστημονικής έρευνας για τη συγκέντρωση των δεδομένων που λόγω της λεκτικής επικοινωνίας αναζητεί τις πληροφορίες του ερευνητικού σκοπού. Η αμεσότητα και η αλληλεπίδραση μεταξύ της ερευνήτριας και των υποκειμένων επέτρεψε να γίνει εμβάθυνση στο θέμα μας και να αναδυθούν ουσιαστικότερα συμπεράσματα.

Η ερευνήτρια κατά τη διάρκεια της συνέντευξης παρακολουθούσε τόσο τα λεκτικά μηνύματα των υποκειμένων όσο και τις αντιδράσεις τους χωρίς να λογοκρίνει ή να διακόπτει τη συζήτηση και κατέγραφε σε προσωπικό ημερολόγιο τα σημαντικότερα από τις απαντήσεις που έδιναν τα ίδια τα υποκείμενα. Το βασικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης ποιοτικής έρευνας είναι ότι η ερευνήτρια είχε στο μυαλό της από πριν τις υποθέσεις και μπορούσε με δευτερεύουσες ερωτήσεις να αντλήσει τις απαντήσεις που ήθελε, αλλά και να δημιουργήσει καινούργιες εκεί που χρειαζόταν, γεγονός που μας φάνηκε πολύ χρήσιμο κατά τη διάρκειά της συνέντευξης (Cohen & Manion, 1994). Από την άλλη πλευρά, η επιλογή των 15 συνεντεύξεων μας περιορίζει επειδή δεν μπορούμε να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα και να οδηγηθούμε σε γενικεύσεις, επειδή πρώτον δεν υπάρχουν άλλες έρευνες στο πεδίο αυτό και δεύτερον το δείγμα είναι πολύ μικρό σε σχέση με το πλήθος των σχολείων στην ελληνική επικράτεια. Όμως από το σύνολο των απαντήσεων πιστεύουμε ότι μπορούμε να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα και λύσεις, που θα μπορέσουν να γίνουν ένας οδηγός σε μελλοντικές έρευνες στο πεδίο αυτό.

6.8. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία της Ερευνητικής Διαδικασίας

Η ημιδομημένη συνέντευξη είναι μια τεχνική συλλογής ποικίλων ερευνητικών πληροφοριών και πλεονεκτεί σε σχέση με την ποσοτική έρευνα επειδή λόγω της ανοικτότητάς της δίνει ένα επικοινωνιακό χαρακτήρα, με την οποία συγκεντρώνονται κυρίως εκλογικεύσιμες λεκτικές συμπεριφορές των υποκειμένων. Το μεγάλο της μειονέκτημα είναι ότι σαν διαδικασία επιστημονικής έρευνας είναι ιδιαίτερα επιρρεπής στην υποκειμενικότητα του εκάστοτε συνεντευκτή. Αυτό γίνεται επειδή η εκδήλωση της συμπεριφοράς που σημειώνεται από τα υποκείμενα επηρεάζεται άμεσα από την προσωπικότητα του εκάστοτε ερευνητή και τον τρόπο που εκείνος

διατυπώνει τις ερωτήσεις ακόμη και με τον τρόπο που προσεγγίζει τα υποκείμενα. Σύμφωνα με τη Lather (1997, οπ. αν. στο Ίσαρη και άλλοι, 2015), «ο αναγνώστης της έρευνας είναι εκείνος που καθορίζει την εγκυρότητά της με βάση τον βαθμό όπου μπορεί αυτή να μεταφερθεί και να κατανοηθεί στο δικό της πλαίσιο αναφοράς». Όπως, επίσης, υποστηρίζουν οι Anfara, Brown και Magnione, (2002): «ρόλο -κλειδί στην ποιοτική έρευνα διαδραματίζει το πώς λογοδοτούμε για τους εαυτούς μας, πώς αποκαλύπτουμε τον κρυφό κόσμο» της ερευνητικής διαδικασίας, με τρόπο που να δείχνουμε το χέρι και να ανοίγουμε τον νου του ερευνητή στον αναγνώστη» (Anfara, Brown & Magnione, 2002: 29, οπ. αν. στο Ίσαρη και άλλοι, 2015). Οι Mulholland και Wallace (2003 οπ. αν. στο Ίσαρη και άλλοι, 2015), υποστηρίζουν επίσης ότι «για να επιτύχει κανείς ακρίβεια και αυστηρότητα της ποιοτικής έρευνας, χρειάζεται να λάβει υπόψη του τη βασιμότητα (dependability) και την επιβεβαιωσιμότητά της (confirmability). Η βασιμότητα της έρευνας σχετίζεται με την αναλυτική και ειλικρινή περιγραφή που κάνει ο ερευνητής για τη διαδικασία της έρευνας που τελικά προέκυψε στο ερευνητικό πεδίο, και η επιβεβαιωσιμότητά της με τον βαθμό πλαισιοθέτησης των δεδομένων του, με την πειστική υποστήριξη, δηλαδή, από την πλευρά του ερευνητή ότι οι ερμηνείες του βασίζονται στο συγκεκριμένο συγκείμενο και ότι οι συμμετέχοντες δεν αποτελούν προϊόν της φαντασίας του».

Για να πετύχει η ερευνήτρια να μειώσει από την πλευρά της την μεροληψία κατάφερε να πάρει τις συνεντεύξεις στον χώρο που τα ίδια τα υποκείμενα επέλεξαν και σε ώρες μη λειτουργίας του σχολείου, ούτως ώστε να μην διακόπτεται η συζήτηση από απροσδόκητους παράγοντες (τηλέφωνα, κουδούνια, επισκέπτες, κ.α.). Η διατύπωση των ερωτήσεων έγινε με σαφήνεια και ακρίβεια, το κλίμα της συνέντευξης ήταν φιλικό και θετικό και έτσι η ερευνήτρια «συνδέθηκε» πολύ γρήγορα με τα υποκείμενα για να μπορέσουν, εν τέλει, οι δεύτεροι να εκφραστούν ελεύθερα.

Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία στην παρούσα έρευνα διασφαλίστηκε με την επιλογή της ποιοτικής προσέγγισης, ως την καταλληλότερη μέθοδο για τη συλλογή των δεδομένων και των πληροφοριών που απαιτούνται για το θέμα μας. Κρίθηκε ότι με τον τρόπο αυτό θα βγουν ασφαλή συμπεράσματα. Έχοντας, όμως, η ερευνήτρια μία πολυετή εκπαιδευτική εμπειρία στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση -ως διδάσκουσα 18 έτη και ως διευθύντρια τετραετή θητεία σε ΕΠΑ.Λ.- μπορούσε να χειριστεί με ευελιξία τα θέματα παιδαγωγικής, στρατηγικής και ηγεσίας. Επιπλέον, η ερευνήτρια είχε μία παρατεταμένη ενασχόληση στα περιβάλλοντα που θα ερευνούσε και απέκτησε μια εξοικείωση με αυτά. Αφιέρωσε επαρκή χρόνο στο υπό διερεύνηση πεδίο, τόσο στη μελέτη προηγούμενων ερευνών που εμπíπτουν σχετικά με την ερευνητική περιοχή όσο και στην εξασφάλιση της εμπιστοσύνης με τα υποκείμενα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων κρατούσε σημειώσεις και κατέγραφε τις βασικές απαντήσεις των υποκειμένων. Στο τέλος της κάθε συνέντευξης, η ερευνήτρια έκανε μία σύνοψη των απαντήσεων ανά θέμα και ανά ερώτηση και ζητούσε τη γνώμη των συμμετεχόντων, δηλαδή αν συμφωνούσαν με τις

απαντήσεις που είχαν δώσει. Μετά την απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης τα γραπτά κείμενα δόθηκαν στους συμμετέχοντες για να πιστοποιήσουν ότι είναι ορθά όλα όσα έχουν πει και ότι συνεχίζουν να συμφωνούν με τα λεγόμενά τους, εξασφαλίζοντας έτσι τον έλεγχο από τους ίδιους τους συμμετέχοντες. Όσον αφορά την «αξιοπιστία» και τη «φερεγγυότητα» της έρευνας, αυτό επιτεύχθηκε λόγω της εκτεταμένης σχέσης της ερευνήτριας με το υπό διερεύνηση πεδίο και εξασφαλίστηκε επειδή η ίδια είχε πολύχρονη εργασιακή εμπειρία στο ίδιο χώρο- κάτι που οι ίδιοι οι ερωτώμενοι το θεώρησαν θετικό στοιχείο. Σχετικά με την επιβεβαιωσιμότητα της έρευνας κρατήθηκαν και είναι διαθέσιμα τα απομαγνητοφωνημένα κείμενα, τα ηχητικά στοιχεία των συνεντεύξεων (στο google drive) καθώς και οι προσωπικές σημειώσεις της ερευνήτριας από τις περιλήψεις των κειμένων των συνεντεύξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει η ενδεδειγμένη ανάλυση και παρουσίαση των ευρημάτων.

7.1 Τεχνική Ανάλυσης των Δεδομένων

Μετά το πέρας της κάθε συνέντευξης η ερευνήτρια έδειχνε στους ερωτώμενους τις σημειώσεις που κρατούσε κατά τη διάρκεια της μαγνητοφώνησης. Με αυτό τον τρόπο εξασφάλιζε μία πρώτη συγκατάθεση των υποκειμένων για τις απαντήσεις τους. Στη συνέχεια ακολούθησε η απομαγνητοφώνηση και η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων της συγκεκριμένης ποιοτικής έρευνας. Αρχικά έγινε μία πρώτη ακουστική αναγνώριση για το τι είπε ο καθένας και ακολούθησε η λεπτομερής καταγραφή των δεδομένων, η κωδικοποίησή τους και η αποτύπωσή τους σε έντυπη μορφή. Ακολούθησε η εμπειριστατωμένη ανάλυσή τους και η μεταφερσιμότητά τους στο κυρίως σώμα της εργασίας. Καταγράφηκε επίσης και το μη έκδηλο των απαντήσεων, η αβεβαιότητα, ο δισταγμός, οι επαναλήψεις, ο τόνος της φωνής και τα χρονικά κενά στις απαντήσεις, τα οποία αναφέρονται ως «συμβάσεις μεταγραφής» στο παράρτημα της εργασίας.

7.2. Παρουσίαση και Ανάδειξη των Ευρημάτων των Συνεντεύξεων

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων αποτελεί το τελευταίο βήμα της ποιοτικής έρευνας. Θα πρέπει, δηλαδή, να ακολουθεί και αυτή τη λογική της ποιοτικής έρευνας. Να μπορεί, δηλαδή, να δικαιολογεί με λογική συνέπεια και συνέχεια όλα τα βήματα της έρευνας, δίχως να πέφτει σε αντιφάσεις (Φερόνας, 2016).

Η παρουσίαση των σημαντικότερων ευρημάτων της έρευνας έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης περιεχομένου και ταξινόμηση των ερωτήσεων σε θεματικούς άξονες. «Ο ποιοτικός ερευνητής, σε αντίθεση με τον ποσοτικό, αποτελεί το κεντρικό πρόσωπο της έρευνας, που μέσα από την ερμηνευτική διεργασία ουσιαστικά συνδημιουργεί την ερευνηθείσα πραγματικότητα. Γι' αυτό και επιβάλλεται να

παρουσιάζονται όχι μόνο οι πεποιθήσεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, αλλά και οι πεποιθήσεις και αντιλήψεις του ερευνητή. Δηλαδή, ο ερευνητής χρειάζεται κάθε φορά να(Φερόνας, 2016):

- να επιστρέφει στο αρχικό υλικό του
- να δανείζεται κάποια αντιπροσωπευτική φράση ή αντιπροσωπευτική παρατήρηση
- να καταδεικνύει πώς ερμήνευσε αυτή τη φράση ή την παρατήρηση
- ποιο είναι το νόημά της
- ποιοι οι παράγοντες που επηρέασαν το συμμετέχοντα να εκφραστεί με το συγκεκριμένο τρόπο

Ο ερευνητής που διεξάγει την ποιοτική έρευνα πρέπει να παρουσιάσει την κάθε θεματική ενότητα ξεχωριστά»(Φερόνας,2016). Η σωστή διαμόρφωση των θεματικών αξόνων εστιάζει στην επιτυχία της ανάλυσης του περιεχομένου των συνεντεύξεων με απώτερο σκοπό την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων και του γενικότερου προβληματισμού της έρευνάς μας. Για την κάθε θεματική ενότητα πρέπει να αναφέρεται η ερμηνεία στην οποία η θεματική ενότητα καταλήγει και να προσφέρει κάποιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα από την ερευνητική συνέντευξη ή ερευνητική παρατήρηση(Φερόνας, 2016). Με βάση τα παραπάνω, καταλήξαμε στους εξής θεματικούς άξονες:

Στον πρώτο θεματικό άξονα ζητήσαμε από τους διευθυντές να εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με την αποστολή του ΕΠΑ.Λ., αν το σημερινό επαγγελματικό λύκειο λειτουργεί ως δημοκρατικό σχολείο ανοικτό στην κοινωνία.

Στον δεύτερο θεματικό άξονα ζητήσαμε από τους διευθυντές να τοποθετηθούν σχετικά με τη σχολική αποτυχία και την επίδρασή της στην μετέπειτα πορεία των μαθητών καθώς και το ποσοστό των μαθητών που εγκατέλειψαν το σχολείο.

Στον τρίτο θεματικό άξονα διερευνήσαμε την σχέση γονέων και σχολείου και αν υπάρχει συμμετοχή των γονέων στις αποφάσεις του σχολείου.

Στον τέταρτο θεματικό άξονα επιζητήσαμε τις ενέργειες των διευθυντών για την παρακολούθηση της προόδου των μαθητών.

Στον πέμπτο άξονα αναζητήσαμε τις στρατηγικές και τον προγραμματισμό των δράσεων για την μείωση της σχολικής αποτυχίας.

Α.: Πρώτος Θεματικός Άξονας :Αποστολή του ΕΠΑ.Λ.

Στον πρώτο θεματικό άξονα ρωτήσαμε τους διευθυντές να μας πουν τη γνώμη τους για τη σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ.. Ο στόχος μας ήταν να διερευνήσουμε αν στη σημερινή μορφή ένα τεχνικό – επαγγελματικό σχολείο πληροί τις προϋποθέσεις του

δημοκρατικού σχολείου, δηλαδή αν παρέχεται η γνώση, η μάθηση, δεξιότητες και ίσες ευκαιρίες για όλους.

Οι περισσότεροι διευθυντές επικεντρώθηκαν στον τύπο του λυκείου, στο νομοθετικό πλαίσιο και στο ότι δίνει απολυτήριο και πτυχίο, στο τέταρτο έτος φοίτησης (μαθητεία)(Δ1),(Δ2),(Δ3),στις Πανελλαδικές εξετάσεις για την είσοδο στα ΑΤΕΙ και στα Πανεπιστήμια(Δ1),(Δ2)(Δ3) καθώς και στη σύνδεση με την αγορά εργασίας(Δ1),(Δ2),(Δ3)(Δ5). γνώσεις και δεξιότητες(Δ3),(Δ6),(Δ7),(Δ8),(Δ9), (Δ10)

«δίνει απολυτήριο κ πτυχίο στους μαθητές του»(Δ1)

«στόχος είναι και η επαγγελματική αποκατάσταση και η συνέχιση των σπουδών»(Δ2)

«να βοηθήσει τα παιδιά να μπουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να προσανατολιστούν προς την αγορά εργασίας»(Δ3)

Ο διευθυντής (Δ4) χαρακτηρίζει το ΕΠΑ.Λ., «ατμομηχανή» «σε μια εποχή που ταλανίζεται από την κρίση η ελληνική κοινωνία, μετανάστευση είναι το κυρίαρχο ζήτημα της εποχής», χωρίς να εστιάσει σε κάτι συγκεκριμένο. Αφήνει να εννοηθεί ότι το επαγγελματικό αυτό σχολείο θα μπορέσει να λύσει ζητήματα όπως αυτό της ελληνικής κρίσης.

«να τους δώσει τις απαιτούμενες γνώσεις για να βρεθούν στο χώρο εργασίας»(Δ5)

«τα παιδιά αποκτούν δεξιότητες και τις απαραίτητες γνώσεις»(Δ6)

«γενική μόρφωση»(Δ8)

«Σκοπός του ΕΠΑ.Λ. είναι να δώσει στους μαθητές του γνώσεις ούτως ώστε να μπορέσουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά να αποκτήσουν πτυχίο της ειδικότητας που έχουν επιλέξει και απολυτήριο λυκείου»(Δ9)

«να δίνει πτυχία με επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους του»(Δ11).

«Να τελειώσει ...να δώσει κάποια εξειδίκευση στα παιδιά. Να πάρουν το απολυτήριο του γενικού λυκείου, του ΕΠΑ.Λ. μάλλον που είναι ίδιο με του γενικού λυκείου, συν κάποιο πτυχίο, σε κάποια εξειδίκευση, σε κάποια ειδικότητα, σε κάποιο τομέα»(Δ12).

«Το ένα σκέλος είναι να προετοιμάσει τους μαθητές στην τριτοβάθμια στα ΤΕΙ και στα Πανεπιστήμια γιατί μας έδωσε και το 1% από τις εξετάσεις που δίνουν εδώ να περνάνε από τα ΕΠΑ.Λ στα Πανεπιστήμια εκτός απ' τα ΤΕΙ, ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα και ...ένας δεύτερο βασικό σκέλος είναι επειδή δίνει απολυτήριο λυκείου το ΕΠΑ.Λ. και πτυχίο ειδικότητας είναι η προετοιμασία επαγγελματική των μαθητών να βγουν στην αγορά εργασίας»(Δ14).

«Να μάθει τους μαθητές να αποκτήσουν τεχνικές δεξιότητες»(Δ15).

Στον πρώτο θεματικό άξονα στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι διευθυντές απάντησαν ότι η αποστολή του ΕΠΑ.Λ. είναι να παρέχει γνώσεις και δεξιότητες

στους μαθητές, να τους δίνει πτυχίο, να τους προετοιμάζει για τις Πανελλαδικές εξετάσεις και να οδηγεί στην αγορά εργασίας. Άρα, μιλάμε για ένα τύπο δημοκρατικού σχολείου που προετοιμάζει τους μαθητές να ακολουθήσουν το επάγγελμά τους αλλά και να αποκτήσουν την απαιτούμενη γνώση.

B.:Δεύτερος Θεματικός Άξονας: Σχολική Αποτυχία- Επίδραση στους μαθητές

Στο δεύτερο θεματικό άξονα ρωτήσαμε τους διευθυντές να μας απαντήσουν για την σχολική αποτυχία, την επίδρασή της στους μαθητές, το προφίλ των μαθητών που αποτυγχάνουν στα μαθήματα και το ποσοστό των μαθητών που την προηγούμενη χρονιά δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τις εγκύκλιες σπουδές τους.

B1: Ερμηνεία του όρου: «Σχολική Αποτυχία»

Το ερώτημα αυτό τέθηκε για να ερευνηθεί κατά πόσο τους ερωτώμενους διευθυντές τους ενδιαφέρει η σχολική επιτυχία των μαθητών τους, στο επαγγελματικό λύκειο που διοικούν. Ο στόχος μας ήταν να διαφανεί από τους διευθυντές αν οι μαθητές αποτυγχάνουν στα μαθήματά τους. Στην πλειοψηφία τους απάντησαν ότι αν ένας μαθητής δεν πετυχαίνει στους στόχους ή στους στόχους του σχολείου τότε αποτυγχάνει.

«Σχολική αποτυχία ενός μαθητή; νόμιζε ότι ερχόμενος και μόνο θα αποκτήσει το πτυχίο και το απολυτήριο λυκείου δεν αντέχει στη σχολική ζωή στη σχολική κοινότητα με αποτέλεσμα να μην παρακολουθεί η επίδοση του να μην είναι η αντίστοιχη για να προαχθεί στην επόμενη τάξη»(Δ2)

«Τι, τι σημαίνει... γνώσεις, δεξιότητες, αλλαγή συμπεριφοράς... να πάρει από το σχολείο...ξέρω εγώ αυτό είναι...»(Δ3)

«είναι η διάβαση από..... την τάξη σε τάξη... ως σχολική αποτυχία κατ' εμέ τη διακοπή κάποιου τη διακοπή κάποιου μαθητή από το σχολείο και η εκτόπισή του εκτός όπως επίσης και το ποσοστό των μαθητών που δεν μετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία» «Σημαίνει ότι είναι «ωσεί απών». Παρών... «ωσεί απών»»(Δ4)

«σαν όρος είναι ...μη δόκιμος τέλος πάντων η σχολική αποτυχία είναι τα παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα λόγω οικονομικών συνθηκών ή μαθησιακών δυνατοτήτων να μην προχωρήσουν αλλά αυτό δεν μπορούμε να το θεωρήσουμε και σαν σχολική αποτυχία εντάξει»(Δ5)

«είναι δύσκολη αυτή η απάντηση γιατί η σχολική αποτυχία στα ΕΠΑ.Α. μπορεί να φταίνε και τα ΕΠΑ.Α. που δεν διαβάζουν επειδή το επίπεδο είναι χαμηλό... τα εργαστήρια και ο εξοπλισμός των εργαστηρίων κατά πόσο είναι ικανός να προσφέρει τα γνώσεις αυτές και τις δεξιότητες και τρίτον η οικονομική κρίση»(Δ6)

«Σημαίνει ότι κάποιοι μαθητές λόγω των διαφόρων προβλημάτων κ ειδικά στο εσπερινό ΕΠΑ.Α. που είναι ενήλικες εεεε έχουνε εεεεε λόγω εργασίας λόγω διαφόρων

οικογενειακών ή προσωπικών προβλημάτων εγκαταλείπουν το σχολείο πριν το ολοκληρώσουν»(Δ7)

«Σχολική αποτυχία είναι να μην μπορέσει το σχολείο να ανταποκριθεί σ' αυτήν την αποστολή. Να μην παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση στους μαθητές. Ένας μαθητής εεεε να μην μπορέσει ένας μαθητής να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σχολείου»(Δ10).

«από τους στόχους που έχει βάλει ο καθένας», «Να μην πετύχει τους στόχους του. Δηλαδή αν κάποιος πηγαίνει για να πάρει απολυτήριο λυκείου στο ΕΠΑ.Λ. γιατί έχει αυτή τη δυνατότητα και δεν το πάρει, απέτυχε. Για το μαθητή μιλάμε εε;» (Δ11).

«Σχολική αποτυχία; Σχολική αποτυχία σημαίνει ότι δεν κατόρθωσε να περάσει την..τα μαθήματα να πιάσει το γενικό... Σχολική αποτυχία για τους μαθητές», «Ότι δεν πέρασε την τάξη λόγω βαθμολογίας ή δεν πέρασε την τάξη λόγω ανεπαρκούς φοίτησης..απουσίες και διάφορα άλλα. Από απουσίες»(Δ12).

«Σχολική αποτυχία είναι όταν δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε καμία ανάγκη του σχολείου»(Δ13).

«Για εμένα δεν υφίσταται αυτός ο όρος», «εννοώ με διαρκή προσπάθεια στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο αυτό που λέμε ο μαθητής που αποτυγχάνει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αίρεται αυτό από τα σχολεία που μπορούν να κάνουν τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πλέον να περάσει στο πλαίσιο των επιτυχόντων. Δηλαδή η σχολική αποτυχία σήμερα είναι απαράδεκτη»(Δ14).

B2.:Παράγοντες που επηρεάζουν την σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου

Θέσαμε αυτό το ερώτημα στους διευθυντές για να δούμε τι είναι αυτό που οδηγεί τους μαθητές να έχουν χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα. Στο ερώτημα αυτό για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία οι περισσότεροι διευθυντές εστίασαν στην οικογένεια και στην κοινωνική καταγωγή των μαθητών, στους οικονομικούς παράγοντες, πράγμα που επιβεβαιώνεται σε προηγούμενες έρευνες ότι οι μεταβλητές «οικονομία – κουλτούρα – σχολείο» συσχετίζονται απόλυτα είτε θετικά είτε αρνητικά και συνδέονται με τη σχολική αποτυχία (Μυλωνάς,2002).

«Οικονομικοί παράγοντες κύριο λόγο και το σχολικό συγκείμενο με την έννοια ότι οι γονείς είναι και οι ίδιοι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου στην πλειοψηφία τους και δεν μπορούν να εφοδιάσουν τα παιδιά τους με ότι χρειάζεται να προχωρήσουν»(Δ1).

«η αποτυχία είναι καθαρά προσωπικό του κάθε ενός μαθητή.... όπως είναι η φοίτησή του στο σχολείο γενικότερα η συμπεριφορά του και η συμμετοχή του στην εκπαιδευτική του διαδικασία»(Δ2).

«Η οικογένεια...ξέρω εγώ ποιοι είναι... οι γνώσεις που έχει το παιδί από το δημοτικό και το Γυμνάσιο ερχόμενο στο λύκειο ... γνώσεις που έχει τα προηγούμενα χρόνια»(Δ3)

«οι μαθητές κατά κανόνα μαθησιακά είναι ο χειρότεροι από τα Γυμνάσια» « οι μαθητές αυτοί έχουν μεγάλα κενά και πολλές φορές σε αυτονόητα πράγματα δεν μπορούν να ανταποκριθούν όπως είναι απλές αριθμητικές πράξεις: ανάγνωση, κατανόηση κατά συνέπεια ένας τέτοιος μαθητής να εκπαιδευτεί σε ειδικότητα θα έχει πάρα πολλές δυσκολίες»(Δ4).

«οικονομικούς, οικογενειακούς, και χαμηλό μαθησιακό»(Δ5)

«οικονομικοί, χαμηλό επίπεδο μαθητών, οικογενειακοί... δεν μπορούν να τα βοηθήσουν οι γονείς εεε παιδιά που έρχονται κατευθείαν απ' τις μικρότερες τάξεις της βαθμίδας, γυμνάσιο απ' το δημοτικό χωρίς να γνωρίζουν.. δεν έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις να δώσουν πανελλαδικές εξετάσεις κ τέτοια. Είναι παιδιά που δεν έχουν διαβάσει ποτέ τους»(Δ6).

«οικογενειακοί, επαγγελματικοί, εύρεσης εργασίας περιστασιακής ή μετοίκησης σε άλλη πόλη ή χωριό»(Δ7)

«Οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτυχία είναι το γεγονός ότι γενικά όλα τα παιδιά δεν αγαπάνε πολύ το σχολείο» «δεν εργάζονται το απόγευμα με τα μαθήματα ..δεν ασχολούνται με τα μαθήματα με αποτέλεσμα να τα δημιουργείται ένα πρόβλημα παρουσίας στο σχολείο να αισθάνονται κάπως ένοχα»(Δ8)

«Το παιδί έρχεται από το Γυμνάσιο χωρίς να ξέρει να διαβάσει. Μερικά είναι εντελώς αδιάφορα. Οι γονείς τα στέλνουν να πάρουν ένα χαρτί. Οι παράγοντες; Η οικογένεια, το σχολείο, εννοώ της προηγούμενης βαθμίδας... το παιδί»(Δ9).

«το υπόβαθρο των μαθητών...», «Το δεύτερο έχει να κάνει με την κοινωνική προέλευση ..το τρίτο με την οργάνωση συνολικά της εκπαίδευσης συνολικά δηλαδή»(Δ10).

«ότι στο εσπερινό πηγαίνουν συνήθως μεγαλύτεροι μαθητές πιο συνειδητοποιημένοι και πηγαίνουν για συγκεκριμένο σκοπό»(Δ11).

«Μπορεί να είναι η δουλειά... κάποια παιδιά που δουλεύουν και δεν μπορούνε εεε μπορεί να είναι η αδιαφορία των παιδιών που δεν τους ενδιαφέρει»(Δ12).

«Παράγοντες είναι στο οικογενειακό, στο κοινωνικό και στο σχολικό περιβάλλον»(Δ13).

«Οικονομικοί, κοινωνικοί. Οικογενειακοί κυρίως»(Δ14).

Στην πλειοψηφία τους οι διευθυντές μας είπαν ότι η αποτυχία των μαθητών στα μαθήματά τους οφείλεται στην οικογένεια, σε οικονομικούς λόγους, στην κρίση και στο ίδιο το σχολείο είτε είναι το σχολείο προέλευσης είτε το ίδιο το σχολείο που

φοιτούν. Ένα μικρό ποσοστό εστίασε στους ίδιους τους μαθητές που είναι αδιάφοροι και δεν «εργάζονται» για αυτό το σκοπό.

B3.: Προφίλ των μαθητών που εμφανίζουν χαμηλές αποδόσεις και που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους.

Με την ερώτηση αυτή στοχεύσαμε να βρούμε το κοινωνικό υπόβαθρο των μαθητών που αποτυγχάνουν στα μαθήματά τους. Σύμφωνα με τις απόψεις των 15 διευθυντών σχετικά με το προφίλ των μαθητών τους που εμφανίζουν χαμηλές αποδόσεις, 14 στους 15, απάντησαν ότι η καταγωγή τους είναι από χαμηλά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα, είναι «οι μαθητές που δεν άνοιξαν ποτέ τους βιβλίο» (Δ9), οι μαθητές χωρίς γνώσεις και ότι «το σχολείο που βοηθάει με το να δίνει τους βαθμούς και να περνάει τα παιδιά έτσι πολύ εύκολα και χωρίς να διαβάζουν και χωρίς να γράφουν» (Δ12). Οι απόψεις των διευθυντών ταυτίζονται με προηγούμενες έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με την καταγωγή των μαθητών που φοιτούν στην τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση ότι η επιλογή του συγκεκριμένου σχολείου γίνεται από μαθητές οι οποίοι προέρχονται από οικογένειες χαμηλού οικονομικού και κοινωνικού προφίλ (Παύλου, Χ., 2016, σελ18-22).

«μαθητές που έρχονται με χαμηλούς βαθμούς απολυτηρίου από το Γυμνάσιο θεωρείται ότι τα ΕΠΑ.Α. είναι 2^{ης} ποιότητας σχολεία και απευθύνονται μόνο σε κακούς μαθητές ενώ οι καλοί πρέπει να παραμείνουν μείνουν στα ΓΕΛ» (Δ1).

«προέρχονται απ’ τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα της τοπικής κοινωνίας», «μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα στην οικογένεια και είναι μαθητές σε μικρό ποσοστό βέβαια που είναι τελείως αδιάφοροι» (Δ2)

«Είναι αυτά τα παιδιά που δεν άνοιξαν ποτέ βιβλίο στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο ή έμειναν στην ίδια τάξη. Δεν έχουν κανένα σκοπό καθαρό στο μυαλό τους» (Δ3).

«τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες που κοινωνικοοικονομικά είναι χαμηλό το εισόδημά τους και δεν έχουν στόχους τα παιδιά αυτά, ενώ οι μαθητές οι οποίοι προέρχονται από μεσαία στρώματα έρχονται εδώ προσανατολισμένοι για κάτι ...το υποστηρίζουν... υποστηρίζουν την προσπάθειά τους ψυχή και σώματι»(Δ4).

«Μαθητές με χαμηλές αποδόσεις»(Δ5).

«Παιδιά που έρχονται ήδη απ’ το Γυμνάσιο χωρίς γνώσεις, εντελώς χωρίς γνώσεις δε ξέρουν ούτε να διαβάζουν και δεν υπάρχει οικογένεια που να τα βοηθήσουν πίσω, οπότε αντιμετωπίζουν προβλήματα στη μάθηση»(Δ6).

«Το προφίλ των μαθητών ας το πούμε οικογενειακού επιπέδου και χαμηλού μορφωτικού επιπέδου»(Δ7).

«Είναι αυτά τα παιδιά που δεν άνοιξαν ποτέ βιβλίο, αυτά που δεν ξέρουν τι θα πει διάβασμα ή αυτά που έμειναν στην ίδια τάξη»(Δ9).

«Συνήθως είναι μαθητές που σχεδόν δεν μπόρεσαν ποτέ μέχρι τώρα στο μαθητικό τους βίο στην διαδρομή να ενταχθούν εεε γενικότερα στο σχολείο το οποίο φοιτούσαν»(Δ10).

«Είναι αυτοί που απουσιάζουν από τα μαθήματα λόγω της εργασίας τους, γιατί για να γραφούν στο εσπερινό ΕΠΑ.Λ. πρέπει να εργάζονται. Επομένως, αυτοί είναι που δεν έρχονται»(Δ11).

«Βασικά είναι από οικογένειες προβληματικές είναι πολλά παιδιά που έχουν προβλήματα οι γονείς..χωρισμένοι γονείς..εργαζόμενοι γονείς», «Ήδη έρχονται σε εμάς από το γυμνάσιο με παρα - πάρα πολύ χαμηλό επίπεδο μόρφωσης», «Είναι το σχολείο που βοηθάει με το να δίνει τους βαθμούς και να περνάει τα παιδιά έτσι πολύ εύκολα και χωρίς να διαβάζουν και χωρίς να γράφουν. Με ένα 9,5 μέσο όρο περνάει την τάξη από το Γυμνάσιο ακόμα. Και το αποτέλεσμα είναι ότι έρχονται σε εμάς χωρίς να έχουν το υπόβαθρο για να συνεχίσουνε. Πέρασανε το Γυμνάσιο να τους κόψουμε τώρα στο Λύκειο;»(Δ12).

«γενικά το προφίλ των μαθητών στο σχολείο αυτό είναι μαθητές που προέρχονται από μεσαία και κατώτερα κοινωνικά στρώματα της κοινωνίας της περιοχής της... έχουμε αρκετούς αλλοδαπούς, κυρίως αλβανικής καταγωγής, βορειοηπειρώτες..αρκετούς.. σχετικά με το δυναμικό των μαθητών. 96 μαθητές»(Δ14).

B4.: Επίδραση της σχολικής αποτυχίας στην μετέπειτα πορεία του μαθητή

Ο σκοπός της ερώτησης ήταν να δούμε αν η αποτυχία των μαθητών επηρεάζει την ζωή τους. Στην πλειοψηφία τους οι διευθυντές απάντησαν ότι οι μαθητές που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους θα έχουν αρνητική κατάληξη στην επαγγελματική τους και στην κοινωνική τους εξέλιξη και ότι δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του διευθυντή :«Ένα παιδί που μαθαίνει να αποτυγχάνει στο σχολείο θα νιώθει αποτυχημένο στη ζωή του»(Δ3).

«Ναι. Δεν πιστεύω ότι το να σπουδάσει ένα παιδί είναι αποκλειστικός τρόπος στην ζωή του», «στη εποχή μας πλέον το να τελειώσεις ένα σχολείο και να τελειώσεις και μια σχολή σίγουρα είναι καλύτερο εφόδιο απ' τις απλές στοιχειώδεις γνώσεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»(Δ1).

«σαφώς και επιδρά στην πορεία των μαθητών», «μαθητές που έρχονται στο λύκειο με άλλη συμπεριφορά, τη βελτιώνουν»(Δ2)

«Ένα παιδί που μαθαίνει να αποτυγχάνει στο σχολείο θα νιώθει αποτυχημένο στη ζωή του», «Όλο για τη σχολική αποτυχία με ρωτάς...»(Δ3)

«την επηρεάζει γιατί ζούμε σε μια εποχή όπου η εξέλιξη τρέχει με ιλιγγιώδους ρυθμούς κ αν οι άνθρωποι δεν υποστηρίζονται από γνώση δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα σε οποιοδήποτε εργασία και απασχόληση»(Δ4).

«Δεν είναι ο κύριος λόγος για τη μετέπειτα πορεία του. Βέβαια όσο πιο πολλά εφόδια έχει εεε στην σχολική του επίδοση πάντων είναι καλύτερα»(Δ5)

«όσο αφορά τον ψυχικό του κόσμο δεν είναι απόλυτα σίγουρο», «οικονομικά ναι», «έχουμε δει και παιδιά που δεν τελείωσαν και είναι κύριοι και..στην κοινωνία»(Δ6)

«επιδρά αρνητικά», «πολλοί που έχουν παλιότερα αποτύχει και επανέρχονται στο σχολείο και δη στο εσπερινό ΕΠΑ.Λ. για να ξαναενταχθούν στο σχολείο και να πάρουν το απολυτήριο και το πτυχίο»(Δ7).

«έχω συναντήσει... όσους απόφοιτους έχω είπαν ότι αν είχαν τη γνώση και την εμπειρία που έχουν τώρα το σχολείο θα το είχαν τελειώσει με άριστα»(Δ8)

«Αν ένας μαθητής δεν καταφέρει να τελειώσει το σχολείο πώς θα καταφέρει να επιβιώσει στην αγορά εργασίας; Χωρίς γνώσεις»(Δ9)

«Σε με γάλο βαθμό ναι. Αν και πρέπει να βρούμε σε σχέση με τι. Αν πούμε δηλαδή ότι ένα παιδί έρχεται στο σχολείο να πάρει πτυχίο σε συγκεκριμένη ειδικότητα να ακολουθήσει ένα επάγγελμα στην πορεία ή εάν η σχολική αποτυχία σ' αυτό θα είναι αποτυχημένο. Αν δεν αποκλείει τα παιδιά αυτά ειδικότερα να αλλάξουν διαδρομή αργότερα και να έχουν επιτυχία επαγγελματική»

«Και θετικά και αρνητικά. Και ναι και όχι»(Δ11).

«Μετά το Λύκειο ερχόμενος σε εμάς;», «Εεε εννοείται ότι επιδρά. Σημαίνει ότι φεύγει από εμάς χωρίς κάποιο τυπικό και ουσιαστικό προσόν αν δεν είχε την αποτυχία αυτή»(Δ12).

«Για κάποιους επιδρά. Για κάποιους όχι»(Δ13).

B5.: Ποσοστό των μαθητών που την προηγούμενη χρονιά εγκατέλειψαν και δεν είχαν καταφέρει να τελειώσουν την τάξη

Με την ερώτηση αυτή θελήσαμε να ερευνήσουμε αν το ποσοστό των μαθητών που εγκατέλειψαν το ΕΠΑ.Λ. την προηγούμενη χρονιά ήταν μεγάλο. Τα ποσοστά που μας έδωσαν οι διευθυντές, των μαθητών που εγκατέλειψαν το σχολείο ή διέκοψαν τη φοίτησή τους κυμαίνονται από 5% - 18%, (ως αποτέλεσμα της σχολικής αποτυχίας). Τρεις από τους δεκαπέντε διευθυντές που έχουν αναλάβει για πρώτη φορά στο συγκεκριμένο σχολείο, δηλώνουν ότι «δεν έχουν ενημερωθεί για αυτό το θέμα» «Δεν μπορώ να σου πω. Δεν ήμουν πέρυσι»(Δ11)., ενώ θα μπορούσαν να ενημερωθούν από το βιβλίο πράξεων του συλλόγου διδασκόντων ή από το «myschool».

«4-5% αναφέρεται σε μαθητές που έχουν κάνει εγγραφή για κάποιους δικούς τους λόγους, για αναβολή από το στρατό ή για να έχει η οικογένειά τους κάποια επιδόματα»(Δ1).

«Μαθητές οι οποίοι είχαν ανεπαρκή φοίτηση κυμάνθηκαν γύρω στο 18%»(Δ2).

«2-3 το εγκατέλειψαν»(Δ3).

«4 μαθητές ήταν ενήλικες» (Δ4).

«Ήταν γύρω στα 2 άτομα στην Α», «25 από τη Β οι οποίοι ήταν για δεύτερο πτυχίο»(Δ5).

«Είχαμε, είχαμε 15%»(Δ7).

«Απ' ότι ενημέρωση που έχω 5%.»(Δ8).

«Μας έμειναν καμία δεκαριά στους εξήντα στη Γ' τάξη»(Δ10).

«15 άτομα», «Σε 110 περίπου»(Δ12).

«Είναι κάποιοι μαθητές που εγγράφονται για τους δικούς τους λόγους, αλλά δεν είχαμε εγκατάλειψη..»(Δ13).

«Όχι δεν έχουμε τέτοιες περιπτώσεις»(Δ14).

Η έρευνα του Ι.Ε.Π.,(2017) μας δίνει ότι «ένας στους δέκα μαθητές των ΕΠΑ.Λ. εγκαταλείπουν το σχολείο», άρα τα αποτελέσματα που δίνουν οι διευθυντές κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα.

Γ.ΤΡΙΤΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: Σχέση σχολείου – οικογένειας

Στον τρίτο θεματικό άξονα διερευνήθηκε οι σχέσεις οικογένειας – σχολείου και αν οι γονείς και κηδεμόνες συμμετέχουν ενεργά στη λήψη των αποφάσεων και στον προγραμματισμό των δράσεων. Ο σκοπός μας ήταν να διαφανεί ότι οι γονείς θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο και να συναποφασίζουν για τη χάραξη των στρατηγικών γραμμών.

Γ1.: Ο ρόλος της οικογένειας, των γονέων και κηδεμόνων στο σχολείο.

Για το ρόλο της οικογένειας και την παρουσία των γονέων και κηδεμόνων στο σχολείο, οι διευθυντές των ημερησίων ΕΠΑ.Λ., στη συντριπτική τους πλειοψηφία απάντησαν ότι οι γονείς **δεν** έρχονται στο σχολείο και ότι αυτό είναι: «πονεμένη αμαρτία»(Δ6).

«τα 3 -4 πρώτα χρόνια ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων ήταν ανύπαρκτος», «Δεν έχουμε δει κανέναν απ' τους γονείς να ενδιαφέρεται να έρχεται .Γενικά τους γονείς

τους ψάχνουμε ακόμη να κάνουν εγγραφή στα παιδιά τους», «χωρίς πολλα-πολλά, χωρίς ιδιαίτερη βοήθεια από το σύλλογο και ούτε είδαμε να γίνεται και κάτι»(Δ1).

«από κοινού καθηγητές και γονείς μπορούν να καταφέρουν καλύτερα αποτελέσματα απ ό τι ο καθένας μόνος του .Σε γενικές γραμμές μπορώ να πω το ποσοστό των γονιών που ενδιαφέρεται κυμαίνεται σε ποσοστό 40%»(Δ2).

«Ένα μικρό ποσοστό έρχεται. 10% έως 15%»(Δ3)

« Όχι ...είναι κάπου το 20% των γονέων που ενδιαφέρονται και τους περισσότερους τους βλέπουμε στο πρώτο τετράμηνο όταν γίνεται η επίδοση..»(Δ4)

«πολλοί γονείς συμμετέχουν όμως υπάρχουν μεγάλο ποσοστό που δεν μπορεί ν έρθει σε επαφή με το σχολείο λόγω ... κοινωνικού προφίλ και ...μαθησιακού»... «δηλαδή έχουμε πολλούς γονείς που δεν μπορούμε καν να συνεννοηθούμε» «το 1/3 των γονιών», «δηλαδή υπάρχουν αρκετοί γονείς που δεν συμμετέχουν καθόλου στη διαδικασία» (Δ5)

«Αυτή είναι πονεμένη αμαρτία. Θα γράψεις : π ο ν ε μ έ ν η α μ α ρ τ ί α. Δεν υπάρχουν στα περισσότερα ΕΠΑ.Α Σύλλογος Γονέων και κηδεμόνων. Οι γονείς είναι πολλές φορές ανύπαρκτοι. Τηλέφωνα δε λειτουργούν. Δεν υπάρχει επικοινωνία. Υπάρχουν φυσικά και γονείς που ενδιαφέρονται»(Δ6).

«Δυστυχώς για τα ΕΠΑ.Α. δεν βλέπουμε γονιό στο σχολείο πλην μερικών εξαιρέσεων είναι μονοψήφιος ο αριθμός των γονέων που ενδιαφέρονται για τα παιδιά και παρακολουθούν την επίδοση στο σχολείο», «αν το σχολείο έχει 70 μαθητές γύρω στους 9-10». (Δ8).

«Δεν τους έχω δει μέχρι τώρα. Έχουμε και λίγα παιδιά φέτος στην Α Λυκείου. Δεν έρχονται»(Δ9).

«Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων δεν υπήρχε ποτέ στο σχολείο αν και στο σχολείο αυτό έχω ένα μήνα», «κάποιες στιγμές τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια συνήθως μετά από καταλήψεις να φτιαχτεί μια επιτροπή πέντε ανθρώπων»(Δ10).

«Όχι δεν έχουμε. Είναι δύσκολο γιατί τα παιδιά είναι κυρίως από χωριά της περιοχής», « οι γονείς έρχονται στο σχολείο αλλά δεν υπάρχει σύλλογος γονέων» (Δ14)

Οι διευθυντές των εσπερινών ΕΠΑ.Α. έχουν ενήλικους μαθητές και δεν έχουν θέματα επικοινωνίας και συνεργασίας:

«Όχι δεν έχω σύλλογο γιατί είναι όλοι ενήλικες»(Δ11).

«Είναι ενήλικοι σε ποσοστό 95%.Στους λίγους ενηλίκους μαθητές που έχουμε δεν παρατηρείται διαρροή»(Δ7).

Με την ερώτηση αυτή αναδείχθηκε ότι το θέμα συμμετοχής των γονέων, του Συλλόγου Γονέων και κηδεμόνων (αν υπάρχουν) στα θέματα του σχολείου είναι πολύ μικρό έως μηδαμινό. Οι πιο πολλοί διευθυντές απάντησαν ότι δεν τους έχουν δει ποτέ μέχρι τώρα, ότι δηλαδή δεν έχουν καμία επαφή με το σχολείο. Αυτό μας δίνει την αφορμή να πούμε ότι ένας από τους λόγους που οι μαθητές αποτυγχάνουν στα μαθήματά τους είναι η έλλειψη επικοινωνίας με τους γονείς.

Γ2. Συμμετοχή στα Σχολικά Συμβούλια

Θέσαμε το ερώτημα αν οι γονείς συμμετέχουν στα σχολικά συμβούλια, στο όργανο δηλαδή, της λήψης των αποφάσεων. Οι απαντήσεις που πήραμε για την λειτουργία των Σχολικών Συμβουλίων ήταν απογοητευτικές. Σε μεγάλο ποσοστό οι διευθυντές απάντησαν ότι τα σχολικά συμβούλια, όταν γίνονται, γίνονται μετά από καταλήψεις ή τα συγκαλούν σε έκτακτες περιπτώσεις. Δύο διευθυντές είπαν ότι συγκάλεσαν σχολικό συμβούλιο για κτιριακά και λειτουργικά ζητήματα και όχι για στρατηγικούς και για προγραμματικούς σκοπούς. Άρα στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι διευθυντές δεν συγκαλούν σχολικά συμβούλια για στοχοθεσία και για στρατηγικό σχεδιασμό.

«Όταν γίνεται σχολικό συμβούλιο και καλούνται συνήθως εμφανίζεται η πρόεδρος και το θετικό σε εμάς είναι ότι στο σύλλογο γονέων κ κηδεμόνων υπάρχουν και ενήλικοι μαθητές οπότε υπάρχει συμμετοχή στο συμβούλιο»(Δ1).

«Σχολικά Συμβούλια γίνεται ένα στην αρχή κι αν προκύψει έκτακτα ενδιάμεσα του σχολικού έτους», «Καταλήψεις, και συμπεριφορά, ακραία συμπεριφορά μαθητών» (Δ2).

«Όχι, όχι. Ο Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων συμμετέχει στα σχολικά συμβούλια, αλλά δεν έρχεται. Εδώ μιλάμε για ένα σχήμα μικρό το οποίο πάντα είναι στο πλευρό μας»(Δ4)

«Σχολικά Συμβούλια κάναμε», «Χθες είχαμε ένα», «Η συμμετοχή των γονέων..είναι κυρίως λειτουργικά και κτιριακό και οι γονείς που συμμετείχαν ήταν γύρω στους 50»(Δ5).

«ποτέ δεν ήρθαν ούτε ένας σε συμβούλια, ήταν μηδενική ..απόλυτα μηδενική», «..πρώτη φορά είμαι στο σχολείο αυτό δεν ξέρω αν έχουν»(Δ6)

«Συμμετέχουν», «Δεν έχουμε σύλλογο γονέων γιατί είναι ελάχιστο το ποσοστό των ανήλικων μαθητών, γιατί οι περισσότεροι μαθητές μας, το 95% είναι και κηδεμόνες»(Δ7).

«σ' αυτό το σχολείο δεν μπορώ να έχω άποψη. Πιστεύω να έγιναν τα προηγούμενα χρόνια»(Δ8).

«Αν υπάρχει Σύλλογος; Εδώ δεν ξέρουμε αν υπάρχουν γονείς»(Δ9).

«Βιβλίο πρακτικών σχολικών συμβουλίων δεν υπάρχει. Δεν υπάρχουν καν τα σχολικά αυτά συμβούλια απ' ότι είδα στο πρακτικό του συλλόγου διδασκόντων»(Δ10).

«Σχολικά Συμβούλια γίνονται ...όχι ακόμη»(Δ11).

«Έχουμε τα πενταμελή μαθητικά συμβούλια τα οποία τα εκάναμε γίνανε την προηγούμενη εβδομάδα και το 15μελές..», «Σχολικό Συμβούλιο; Μαθητικό; Όταν λέτε σχολικό συμβούλιο;», «Ναι. Βεβαίως είναι υπό σύσταση»(Δ12).

«Ναι»(Δ13).

«Ναι σχολικά συμβούλια έχουμε. Και πενταμελή έχουμε. Εκλέξαμε. Και 15μελές εκλέξαμε αυτό το διάστημα»(Δ14).

«Ανάλογα των περιπτώσεων»(Δ15).

Δ.: Τέταρτος Θεματικός Άξονας: Ενέργειες του Διευθυντή - Ηγεσία

Στον τέταρτο άξονα ερευνήσαμε τις ενέργειες που κάνει ο Διευθυντής για την παρώθηση- κινητροδότηση των μαθητών ώστε να μην εγκαταλείψουν το σχολείο ή να μην έχουν χαμηλές αποδόσεις στα μαθήματά τους καθώς και το στυλ της Ηγεσίας που ασκεί ο κάθε διευθυντής προς την κατεύθυνση αυτή.

Δ1: Οι ενέργειες του διευθυντή/ντριας για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους

Θέσαμε αυτό το ερώτημα για δούμε τον ρόλο του διευθυντή για την μείωση της σχολικής αποτυχίας και είναι η ερώτηση για το βασικό μας ερευνητικό ερώτημα. Οι περισσότεροι διευθυντές εστίασαν *«στην κουβέντα με τους μαθητές», «να έχουν γνώση των προβλημάτων»,* στην εξήγηση των στόχων του σχολείου (δράσεις του σχολείου και προγράμματα ERASMUS). Ένας διευθυντής αναφέρθηκε στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και 4 στους 15 διευθυντές των ημερησίων ΕΠΑ.Λ., απάντησαν ότι δεν κάνουν τίποτε για το θέμα αυτό. Οι διευθυντές των εσπερινών ΕΠΑ.Λ. απάντησαν ότι οι μαθητές τους *«είναι συνειδητοποιημένοι και ότι ξέρουν τι θέλουν».*

«η κατεύθυνση η δική μου είναι προς την παρότρυνση των συναδέλφων για επαγγελματική ανάπτυξη. Δηλαδή να παρακολουθούν σεμινάρια, να ασχολούνται με διάφορα δρώμενα ώστε να αναπτυχθούν οι ίδιοι και να προσφέρουν στη συνέχεια τις γνώσεις τους στους μαθητές»(Δ1).

«Καμία ενέργεια δεν κάνουμε. Όλη την ημέρα φτιάχνουμε χαρτιά»(Δ3).

«Εδώ έχουμε κάνει μια ομάδα φιλαναγνωσίας, μια ομάδα φιλαναγνωσίας, ομάδα φιλαναγνωσίας...», «η οποία ωθεί τα παιδιά στο διάβασμα, στον προβληματισμό ,στην

κρίση», «ύστερα από συναντήσεις σε παιδαγωγικούς συλλόγους αποφασίζουν να αντιμετωπίζουν τα παιδιά με προβλήματα με εξατομικευμένη... με εξατομικευμένες υπηρεσίες»(Δ4).

«Προσπαθούμε να είμαστε κοντά στα παιδιά να έχουμε γνώση όλων των προβλημάτων που υπάρχουν και να μπορούμε να προσπαθούμε να τα αντιμετωπίσουμε κυρίως οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα»(Δ5).

«να κάνουμε τα παιδιά να νιώσουν υπευθυνότητα, προσπαθούμε να κάνουμε προγράμματα...», «Κι εγώ σαν διευθυντής πρώτος εγώ να κάνουμε προγράμματα αγωγής υγείας όλα αυτά να δώσουμε στα παιδιά να δείξουν τον εαυτό τους. Ζωγραφικής, καλλιτεχνίας μουσικής, χορού να δούμε τα ενδιαφέροντα των παιδιών και μέσα από αυτά τα ενδιαφέροντα να μπορέσουμε να τους αλλάξουμε τη νοοτροπία στο διάβασμα ίσως και κάποια από αυτά να βρουν το δρόμο τους κιόλας»(Δ6).

«εξηγούμε εεε καθαρά τους στόχους που έχει το σχολείο, πρώτον αυτό δε είμαστε, κατανοούμε την επαγγελματική τους κατάσταση την οικογενειακή τους και την προσωπική και ότι είναι εργαζόμενοι ή άνεργοι που δουλεύουν περιστασιακά κ τρίτον προσπαθούμε , προσπαθούμε να εντάξουμε εε τη διδασκαλία τα μαθήματα με τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς εεε να γίνεται να πλησιάζει το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών που έχουμε»(Δ7).

«Αφιερώνω χρόνο για να συνομιλώ με το κάθε παιδί για να ξέρω τουλάχιστον αυτών που παρουσιάζουν πρόβλημα εεε να ξέρω όλες τις συνθήκες πως είναι το περιβάλλον στο σπίτι τελικά ποιοι είναι οι στόχοι και οι επιθυμίες του παιδιού»(Δ8).

«Ακόμη δεν κάνω κάτι. Υπάρχει φόρτος εργασίας με τη μαθητεία που προσπαθούμε να τη λειτουργήσουμε. Είναι μια καινούργια τάξη. Θέλει χρόνο. Αυτό θα το δω στο τέλος του πρώτου τετραμήνου»(Δ9).

«Επειδή είναι ενήλικες είναι συνειδητοποιημένοι ξέρουν γιατί έρχονται, το μεγαλύτερο ποσοστό δεν αποτυγχάνουν»(Δ11).

«προσπαθούμε.. με το διάλογο. Προσπαθούμε να τα πείσουμε τι άλλο να κάνουμε»(Δ12).

«Τίποτα. Εξασφάλιση κλίματος ηρεμίας», «Από τα δελτία.», «Και από τη βαθμολογία», «Ως εκπαιδευτικός; Γιατί κάνω και μάθημα», «Με συζητήσεις. Και με τους συναδέλφους που διδάσκουν»(Δ13).

«Εγώ προσπαθώ να εφαρμόσω ορισμένα προγράμματα, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα που αφορά τη μαθητεία. Εεεε ορισμένα προγράμματα ευρωπαϊκά, όπως το πρόγραμμα ERASMUS για να δώσω κίνητρα στους μαθητές»(Δ14).

«ασχολούμαστε με το ERASMUS. Οι μαθητές μας πηγαίνουν στη Γερμανία να ανοίξει το μυαλό τους»(Δ15).

Από τα παραπάνω διαφαίνεται οι περισσότεροι βλέπουν το θέμα αυτό δίνοντας παιδαγωγικές λύσεις: όπως ενδοσχολικά προγράμματα, ευρωπαϊκά προγράμματα, ομάδες φιλαναγνωσίας. Υπάρχει όμως ένας μικρός αριθμός των υποκειμένων που έχει απορροφηθεί από την γραφειοκρατία.

Δ2.: Με ποιους τρόπους παρακολουθεί ο Διευθυντής την πρόοδο των μαθητών του σχολείου

Με αυτήν την ερώτηση στοχεύσαμε να δούμε τις παιδαγωγικές κινήσεις των διευθυντών αναφορικά με την πρόοδο των μαθητών. Οι περισσότεροι διευθυντές απάντησαν ότι παρακολουθούν την πρόοδο των μαθητών από τις βαθμολογίες, τα αποτελέσματα στις εξετάσεις, τις επιτυχίες στους διαγωνισμούς και στις Πανελλαδικές, και στις παιδαγωγικές συνεδριάσεις. 4 στους 15 δήλωσαν ότι δεν παρακολουθούν την πρόοδο. Ο διευθυντής (Δ7) δίνει εντολή στους εκπαιδευτικούς «να εκλαικεύσουν τη διδασκαλία», να προσαρμόσουν τα αναλυτικά προγράμματα στα μέτρα των μαθητών, ένα είδους «εμπειρισμού», ενώ ο διευθυντής (Δ1) αναφέρεται στο γράμμα του νόμου: «μιλάμε όπως προβλέπει και ο νόμος κάνουμε και το τυπικό για την επίδοση των μαθητών και των τμημάτων»(Δ1).

«δίνουν μιλάμε συχνά μάλλον με τους καθηγητές για την επίδοση των μαθητών είτε ως μεμονωμένα άτομα και σαν επίδοση τμήματος εε παρατηρώ τις βαθμολογίες των τετραμήνων και τις τελικές εξετάσεις», «μιλάμε όπως προβλέπει και ο νόμος κάνουμε και το τυπικό για την επίδοση των μαθητών και των τμημάτων»(Δ1).

«Συζητάμε σε συλλόγους διδασκόντων τα διάφορα ζητήματα που αναφέρουν οι διδάσκοντες καθηγητές γ κάθε τμήμα και για ιδιαίτερες περιπτώσεις μαθητών»(Δ2).

«Ένας είναι τα αποτελέσματα των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων», «η επιτυχία στα Τ.Ε.Ι. είναι η συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς διάφορους»(Δ4).

«Κυρίως σαν την βαθμολογία», «κάνουμε συχνές συναντήσεις εεε όλων των εκπαιδευτικών που δουλεύουν το τμήμα και βλέπουμε τα προβλήματα που υπάρχουν και ατομικά για τον κάθε μαθητή οπότε μπορεί να υπάρξει ανάγκη εξατομικευμένης διδασκαλίας», «συνήθως με τα συμβούλια τάξης ελέγχεται»(Δ5).

«Έχω προσωπική αντίληψη», «Και με το σύλλογο καθηγητών και με τους καθηγητές έναν- έναν και με τον υποδιευθυντή, ο οποίος κάνει εξαιρετική δουλειά. Είμαστε σε μια επικοινωνία πάρα πολύ μεγάλη και με τους μαθητές και με όλους. Προσπαθούμε. Για αυτό εξάλλου έχουμε και τη δουλειά μας γι' αυτό έχουμε και τους μαθητές. Γιατί αν δεν υπήρχαν μαθητές θα κάναμε κάτι άλλο...»(Δ6).

«προσπαθούμε να εκλαικεύσουμε και να απλοποιήσουμε τα εεε διδακτικά βιβλία και τη διδακτέα ύλη», «Ζητώ από τους εεε από τους εκπαιδευτικούς, απ' τους υπευθύνους τμημάτων και από τους εκπαιδευτικούς, αναλυτική ενημέρωση για την πρόοδο των μαθητών. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα»(Δ7).

«συζητώντας με τους καθηγητές εκτός συνεδρίασης και εεε ελέγχοντας τα πρόχειρα διαγωνίσματα, συνήθως...»(Δ8).

«Έχουμε βάλει σαν στόχους τα πολιτιστικά προγράμματα και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις. Το σχολείο έχει παράδοση στους παραδοσιακούς χορούς και στις καινοτομίες»(Δ9).

«Αν εννοείτε τη μαθησιακή αποτυχία, αυτό που προσπαθούμε εμείς είναι να δημιουργήσουμε κλίμα τέτοιο που με σειρά από προγράμματα εε καινοτόμες δράσεις»(Δ13).

«Ναι, υπάρχουν συγκεκριμένοι καθηγητές χρεωμένοι σε τμήματα που παρακολουθούν τις επιδόσεις. Ενημερώνουν τους γονείς για τις επιδόσεις για την παρουσία των μαθητών εεε ενημερώνονται οι μαθητές για τις νέες αλλαγές στο νομοθετικό σύστημα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενημερώνουμε για τα επαγγελματικά δικαιώματα των ειδικοτήτων. Εγώ προσωπικά, δηλαδή. Και προσπαθούμε να ενισχύσουμε θετικά και να ανεβάσουμε την ψυχολογία των μαθητών. Και ενημέρωση για την ειδικότητα που σπουδάζουν»(Δ14).

«Με ειδικές παιδαγωγικές συνεδριάσεις»(Δ15).

Κλείνοντας τον θεματικό αυτό άξονα παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία τους οι διευθυντές ενδιαφέρονται για την πρόοδο και τη μάθηση των μαθητών τους. Οι ενέργειες των περισσότερων διευθυντών εστιάζουν προς την κατεύθυνση αυτή και το είδος της ηγεσίας που διαφαίνεται είναι η εκπαιδευτική, πράγμα που επιβεβαιώνει τις αρχικές μας υποθέσεις και εστιάσεις. Βεβαίως, υπάρχει μια μικρή μειοψηφία από τους τέσσερις διευθυντές που μας δήλωσαν ότι «δεν κάνουν τίποτα και ότι όλη την ημέρα ασχολούνται με χαρτιά». «Τι με ποιους τρόπους; Με κανέναν τρόπο. Όλη την μέρα φτιάχνουμε χαρτιά δεν κάνουμε και τίποτε άλλο. Δεν προλαβαίνουμε»(Δ3). «Τι κάνουμε για την πρόοδο; Εεε ότι μπορεί να κάνει ο καθηγητής το κάνει. Ότι περνάει απ' το χέρι του. Εεε παραπάνω δεν μπορεί δηλαδή με το ζόρι να καθίσει να το βάλει να παρακολουθήσει μέσα στην τάξη»(Δ12).

Εδώ διαπιστώνουμε ότι η ηγεσία των διευθυντών αυτών είναι «διεκπαιρευτικού τύπου».

Ε: Πέμπτος Θεματικός Άξονας: Στρατηγικός Σχεδιασμός

Στον τελευταίο άξονα ερευνήσαμε αν οι διευθυντές προγραμματίζουν τις στρατηγικές τους από κοινού με τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές, για τη λήψη των αποφάσεων και ποιες δράσεις έχουν προγραμματίσει που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας.

Ε.1.: Προγραμματισμός των Σχολικών Συμβουλίων

Με την ερώτηση αυτή στοχεύσαμε να δούμε αν μέσα από τα σχολικά συμβούλια λαμβάνονται αποφάσεις για την ακαδημαϊκή πρόοδο των μαθητών. Ρωτήθηκαν οι

διευθυντές πότε προγραμματίζουν τα Σχολικά Συμβούλια και οι απαντήσεις στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι: μετά από καταλήψεις, ακραία συμπεριφορά μαθητών, για λειτουργικά και κτιριακά και λειτουργικά θέματα και «αν θα προκύψει κάποιο θέμα». 7 στους 15 διευθυντές δεν θεωρούν ότι είναι σημαντικό να συγκαλούν σχολικά συμβούλια γιατί «δεν έχει προκύψει κάποιο θέμα» Ο διευθυντής (Δ14) ταύτισε τα μαθητικά συμβούλια με τα σχολικά συμβούλια ενώ ο διευθυντής (Δ15) δεν απάντησε στο ερώτημα.

«μετά από περιπτώσεις καταλήψεων ή αν συμβεί κάποιο έκτακτο γεγονός»(Δ1).

«Καταλήψεις, και συμπεριφορά, ακραία συμπεριφορά μαθητών»(Δ2)

«Δεν κάνουμε κανένα σχολικό συμβούλιο»(Δ3)

«κυρίως λειτουργικά και κτιριακό»(Δ4)

«Σχολικά Συμβούλια στην αρχή της χρονιάς κάναμε», «βελτίωση της λειτουργικότητας του συγκροτήματος», «βρισκόμαστε σε μια περιοχή που οι γείτονες μας είναι Ρομά και απ' ό,τι αντιλαμβάνεστε πολλά προβλήματα δημιουργούνται και υπάρχουν αδέσποτα σκυλιά.. τέτοια θέματα»(Δ5).

«κυρίως λειτουργικά και κτιριακό»(Δ6).

«δεν έχουμε κάνει»(Δ7).

«Όχι γιατί δεν προέκυψε πρόβλημα. Όχι για κάποιο θέμα»(Δ8)

«Μέχρι στιγμής όχι. Δεν υπάρχει λόγος»(Δ9).

«Δεν έχω προλάβει .Μόλις επιστρέψαμε από τη φετινή μας κατάληψη.»(Δ10).

«Είναι νωρίς ακόμη. Τώρα συμπληρώσαμε με καθηγητές που λείπανε, κλπ, κλπ. Γι αυτό δεν κάναμε. Τώρα μπήκαμε σε μια σειρά»(Δ11).

«Ναι. Βεβαίως είναι υπό σύσταση»(Δ12).

«Εύρυθμη λειτουργία του σχολείου»(Δ13).

E.2. Δράσεις του σχολείου

Ο στόχος της ερώτησης αυτής είναι να αναδυθούν οι στρατηγικές δράσεις του σχολείου που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας. Στην πλειοψηφία τους οι διευθυντές (13 στους 15) είπαν ότι στο σχολείο υλοποιούνται δράσεις, όπως πολιτιστικά προγράμματα, προγράμματα περιβαλλοντικής και αγωγής υγείας, προγράμματα ERASMUS, ομάδες φιλαναγνωσίας και διαμεσολάβησης, ενημέρωση των μαθητών για τα επαγγελματικά δικαιώματα, ενεργοποίηση της ζώνης των δημιουργικών δραστηριοτήτων, διδακτικές και εκπαιδευτικές επισκέψεις, γιορτές και εκδηλώσεις, καθώς και ότι από την φετινή

χρονιά υλοποιείται το πρόγραμμα της μαθητείας. Δύο διευθυντές απάντησαν ότι δεν έχουν προγραμματίσει καμία δράση και δεν θα προγραμματίσουν καμία δράση. Ο ένας από τους δύο διευθυντές διανύει την τρίτη συνεχόμενη θητεία ως διευθυντής στο ίδιο σχολείο και ο έτερος διευθυντής είναι καινούργιος στα καθήκοντά του.

«προγραμματίζουμε μια σειρά από εκπαιδευτικές εκδρομές- εκδηλώσεις και τα τελευταία χρόνια κάνουμε και προγράμματα ERASMUS και θεωρώ ότι είναι μοναδική εμπειρία για τους μαθητές. Και επιπλέον οι υπεύθυνοι των εργαστηρίων κανονίζουν διδακτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις η της περιοχής ή της πόλης του Αγρινίου, αλλά ειδικότερα και όλες τις εκδρομές που μπορούμε να κανονίσουμε γίνονται όλες με εκπαιδευτικό περιεχόμενο» (Δ1).

«Οι δράσεις στο σχολείο για φέτος.. έχουμε προγραμματίσει ειδικά να υλοποιήσουμε κάποιες δράσεις σε ότι αφορά τη συμμετοχή μας σε διάφορα προγράμματα, όπως επίσης το άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία ...κι έχουμε αποφασίσει φέτος να οργανώσουμε μια ημερίδα που θα αφορά τα τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και ιδιαίτερα το 1^ο ΕΠΑ.Λ. Α....».(Δ2).

«Καμία δράση δεν προγραμματίσαμε και ούτε θα προγραμματίσουμε. Όταν έχεις 4-5 μόνιμους καθηγητές στο σχολείο και οι άλλοι περιφέρονται στα διπλανά σχολεία, τι δράσεις να προγραμματίσεις; Δεν κάνουμε τίποτα. Καμία δράση»(Δ3).

«έχουμε καταρχάς, ομάδα φιλαναγνωσίας, ομάδα διαμεσολάβησης, η οποία και αυτή παίζει σπουδαίο ρόλο στο να αμβλύνονται οι μεταξύ τους διαφορές, έχουμε θεατρική ομάδα, γίνονται διάφορες γιορτές και εκδηλώσεις, γιορτές, εκδηλώσεις που συμμετέχουν οι μαθητές κατά κανόνα, κατά κανόνα η συμμετοχή τους αυτή είναι βιωματική και αυτομάτως η αγάπη τους προς το σχολείο ...αυτά»(Δ4).

«προσπαθούμε να συμμετέχουν οι μαθητές μας εκτός από τη μαθησιακή πορεία σε διάφορες άλλες εκδηλώσεις είτε είναι προγράμματα εκδηλώσεις, προγράμματα εεεε εκδηλώσεις που γίνονται στην πόλη που μπορούν να συμμετέχουν. Έχουμε ένα σημαντικό πρόγραμμα Erasmus που είναι με κινητικότητα σχολείων ευρωπαϊκών που έχουμε ανταλλαγή. Όσον αφορά τη διδασκαλία στην αγγλική γλώσσα και την πρόδοό τους στην Αγγλική γλώσσα εεεαυτά»(Δ5).

«Να κάνουμε επισκέψεις ανά ειδικότητα σε διάφορους στόχους που μπορούμε να μας δει ο κόσμος. Να κάνουμε κάτι σοβαρό δηλαδή και το παιδί να πάρει θάρρος από αυτό που θα κάνουμε. Δηλαδή θα βγούμε έξω στην πόλη... και ανάλογα με την ειδικότητα θα προσπαθήσουμε να πάμε σε σχολεία να δείξουμε τη δουλειά μας. Και ίσως από αυτό το παιδί μετά να είναι πρωταγωνιστής στη δράση..σ' αυτές τις δράσεις»(Δ6).

«δημιουργία πολλών δράσεων όπως εεε διδακτικές επισκέψεις, ένταξη και συμμετοχή των μαθητών σε προγράμματα κ αξιοποίηση στην Α τάξη όπου παρατηρείται σχετικά μεγαλύτερη διαρροή σε σχέση με τις άλλες τάξεις εεε ενεργοποίηση των μαθητών της ζώνης δημιουργικών δραστηριοτήτων εε να γίνεται σωστά και της ερευνητικής εργασίας»(Δ7).

«έχουμε βάλει σαν στόχο να ενισχύσουμε τους μαθητές εφόσον μας βοηθήσει και το υπουργείο με τις μαθησιακές δυσκολίες εεε έχουμε ζητήσει νααααα νααααα νααα να αναπτύξουν προγράμματα περιβαλλοντικής, αγωγής υγείας κ σε παιδιά ούτως ώστε να έρθουν πιο πολύ κοντά μεταξύ τους για να ξεδώσουν και στο τέλος ν δωώσουν όλο το πρόγραμμα. Τώρα στη συνεδρίαση του Ιανουαρίου έχουμε πει να κάνουμε μια αναθεώρηση των στόχων τι δεν πήγε καλά και τι πρέπει να ενισχύσουμε»(Δ8).

«Έχουμε βάλει σαν στόχους τα πολιτιστικά προγράμματα και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις. Το σχολείο έχει παράδοση στους παραδοσιακούς χορούς και στις καινοτομίες. Σε όλα αυτά»(Δ9).

«το ένα έχει να κάνει με το διδακτικό αυτό που κουβεντιάσαμε δύο φορές απ' την πλευρά του Συλλόγου», «το ζήτημα των ενεργειών εδώ υπάρχει μια πάγια τακτική να πηγαίνουν ERASMUS τα σχολεία», «οι καινοτόμες δράσεις που γίνονται παράλληλα με το πρόγραμμα του σχολείου»(Δ10)

«Προς το παρόν δεν έχω κάνει κάτι ακόμα»(Δ11).

«προσπαθούμε να βρούμε τρόπους να κινήσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών..»(Δ12).

«Δράσεις; Ναι προσπαθούμε να εφαρμόσουμε τα προγράμματα που μας δίνει τη δυνατότητα η ευρωπαϊκή ένωση. Ένα αυτό. Που να εκμεταλλευτούν το νομοθετικό σύστημα που αφορά την πρόσβαση των μαθητών στην αγορά εργασίας. Εφαρμόζουμε το πρόγραμμα της μαθητείας για πρώτη φορά Έχουμε τρία τμήματα. Γενικά κάνουμε μια προσπάθεια να ενημερώνονται οι μαθητές για τα επαγγελματικά δικαιώματα τα οποία αλλάζουν διαρκώς. Και θα προσπαθήσουμε το επόμενο διάστημα να επεκτείνουμε τη δραστηριότητα του σχολείου και σε άλλες ειδικότητες. Εκτός απ' τους τρεις τομείς που έχουμε δηλαδή να δημιουργήσουμε κι άλλους τομείς. Εμείς έχουμε εδώ το τμήμα οικονομίας, το τμήμα γεωπονίας και το τμήμα ηλεκτρολογίας-ηλεκτρονικής»(Δ14).

«Άλλες δράσεις ... επισκέψεις σε διάφορους φορείς από νοσοκομείο μέχρι επιχειρήσεις κάτι άλλο δεν μου έρχεται στο μυαλόνα γίνετε πιο καλύτερα το μάθημα»(Δ15).

Στον παραπάνω άξονα αυτόν διερευνήθηκαν είδαμε ότι τα πιο πολλά σχολεία συγκλίνουν στον προγραμματισμό δράσεων και ευρωπαϊκών προγραμμάτων (3 στα 15 σχολεία υλοποιούν προγράμματα Erasmus). Είδαμε επίσης ότι δύο στους δεκαπέντε διευθυντές δεν υλοποιούν καμία δράση λόγω εσωτερικών λειτουργικών ζητημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Προσπαθήσαμε να προβάσουμε με την έρευνά μας ότι ο ρόλος και το έργο των διευθυντών των ΕΠΑ.Λ. είναι αδιαμφισβήτητης σημασίας και ιδιαίτερης προσφοράς στην κοινωνία της γνώσης και στην εκπαίδευση γενικότερα. Όπως είδαμε από τις απόψεις των δεκαπέντε διευθυντών των ΕΠΑ.Λ., οι ίδιοι είναι υποχρεωμένοι να ανταποκρίνονται καθημερινά σε ένα πλήθος καθηκόντων που απαρτίζουν το

διευθυντικό τους έργο, με σημαντικότερα αυτά που σχετίζονται με τις συνεργασίες τους με τους εμπλεκόμενους με τη σχολική μονάδα. Είδαμε ότι έχουν να αντιμετωπίσουν δύσκολες και απροσδόκητες καταστάσεις (όπως οι καταλήψεις, οι καταργήσεις τομέων και ειδικοτήτων, το πρόσθετο τέταρτο έτος -η λεγόμενη «μαθητεία»), τα κτιριακά προβλήματα, οι μετακινήσεις των εκπαιδευτικών σε άλλα σχολεία για συμπλήρωση του υποχρεωτικού τους ωραρίου, η αδιαφορία των γονέων να μετέχουν στα σχολικά συμβούλια και να έχουν ενεργή συμμετοχή στη ζωή του σχολείου, κ.α., προβλήματα που δεν τους επιτρέπουν να κάνουν σωστό προγραμματισμό δράσεων που θα ενισχύσουν τη γνώση και θα δραστηριοποιήσουν τους μαθητές προς την κατεύθυνση αυτή. Αρκετοί διευθυντές του δείγματός μας είχαν να αντιμετωπίσουν προβλήματα λόγω της μείωσης του αριθμού των μαθητών, λόγω της κατάργησης τμημάτων(τομέων και ειδικοτήτων), λόγω καταλήψεων, λόγω έλλειψης προσωπικού, λόγω συνεχόμενων αλλαγών στις αναθέσεις των μαθημάτων, λόγω της ενασχόλησής τους με τις μεταφορές των μαθητών και με το σύστημα καταγραφής και αποτίμησης «myschool».

Τα παραπάνω συμπεράσματα που προκύπτουν από τις απόψεις των διευθυντών των ΕΠΑ.Λ. που πήραν μέρος στην έρευνα, αποτελούν ένα μικρό μόνο δείγμα στον κλάδο της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και μάλιστα από μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή(Δυτική Ελλάδα, Ιόνια Νησιά και Ήπειρος). Ενδεχομένως παρόμοιες απόψεις να έχουν κι άλλοι διευθυντές σε άλλους νομούς της επικράτειας. Δεν μπορούμε όμως να γενικεύσουμε, επειδή ένα μεγαλύτερο δείγμα και σε μία άλλη χρονική στιγμή με τα ίδια υποκείμενα, μπορεί να έδινε διαφορετικά αποτελέσματα. Όπως είδαμε στο πρώτο μέρος(θεωρητικό) ότι ο διευθυντής ενός σχολείου, όπως το επαγγελματικό λύκειο, είναι ο κύριος υπεύθυνος για να λειτουργήσει σωστά το σχολείο του. Όπως είπαμε στο θεωρητικό κομμάτι και στις αρμοδιότητες του διευθυντή που σύμφωνα με το «καθηκοντολόγιο», θα πρέπει να *«καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα ώστε να θέσει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους για ένα σχολείο δημοκρατικό και ανοιχτό στην κοινωνία»*.

Αξιοσημείωτο είναι ότι 4 στους 15 διευθυντές απάντησαν ότι δεν κάνουν καμία ενέργεια για να κινητροποιήσουν τους μαθητές του σχολείου τους για να μην το εγκαταλείψουν και οι περισσότεροι απάντησαν ότι την πρόοδο των μαθητών την βλέπουν στις βαθμολογίες των τετραμήνων και στις εξετάσεις. Αυτό πιστεύουμε ότι ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι οι διευθυντές δεν έχουν χρόνο επειδή είναι επιφορτισμένοι με πολλά διοικητικά καθήκοντα και το ίδιο καταδεικνύεται στην έρευνα του Malugeta, Wende, Geleta,(2015). Ένας άλλος λόγος είναι ότι δεν έχουν επιμορφώσεις σε θέματα management. Στη δική μας έρευνα κανένας από τους 15 διευθυντές δεν κατείχε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη διοίκηση της εκπαίδευσης και της ηγεσίας. Αυτό μας δίνει την αφορμή να πούμε ότι η πολιτεία θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στη μοριοδότηση των υποψηφίων διευθυντών που

έχουν υψηλά προσόντα και να τους οδηγήσει, τεχνηέντως, στην αυτοεπιμόρφωση και στην απόκτηση μεταπτυχιακών τίτλων σχετικών με τη διοίκηση της εκπαίδευσης. Αν ο διευθυντής αποκτήσει βασικές δεξιότητες σε θέματα διοίκησης της εκπαίδευσης, μπορεί να καταστεί ουραγός και να υποδέχεται κριτικά την κεντρική εκπαιδευτική πολιτική, αλλά να συνδιαμορφώνει με το σύλλογο διδασκόντων την εσωτερική εκπαιδευτική πολιτική της σχολικής του μονάδας, εξυπηρετώντας τόσο τις ανάγκες των μαθητών για τη διδασκαλία, τη γνώση, τη μάθηση και τη διαπαιδαγώγηση, όσο και τις ποικίλες απαιτήσεις που προκύπτουν από τα κοινωνικοπολιτιστικά περιβάλλοντα της περιοχής που εδρεύει το σχολείο.

Ειδικά σε έναν σχολικό οργανισμό όπως είναι το επαγγελματικό λύκειο, η αποτελεσματικότητα του διευθυντή είναι συνιστώσα της πολύπλευρης γνώσης, των αρχών διοίκησης και οργάνωσης, της παιδαγωγικής κατάρτισης, της κοινωνικής ψυχολογίας και της έμπρακτης εφαρμογής όλων των ανωτέρω. Η εκπαιδευτική πραγματικότητα του 21ου αιώνα απαιτεί έναν διευθυντή - ηγέτη με πολλαπλές ικανότητες, (διοικητικές, γνωστικές, επικοινωνιακές), με όραμα για το σχολείο (Πασιαρδής, 2004), με πίστη σε αρχές και αξίες, έναν ηγέτη που να ξέρει να θέτει προτεραιότητες και να ξεπερνά τα όποια εμπόδια που δημιουργούνται. Να μπορεί να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς, εισάγοντας και προωθώντας τις καινοτομίες, να μπορεί να διατυπώνει στόχους και στρατηγικές με σαφήνεια και προοπτική, να μπορεί να καθίσταται ικανός να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικοπολιτικές απαιτήσεις και πάνω απ' όλα να είναι αποτελεσματικός στη διοίκηση της σχολικής μονάδας που αναλαμβάνει. Να ικανοποιεί τις υψηλές προσδοκίες για τον ίδιο προσωπικά αλλά και για το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου του, φροντίζοντας να βελτιωθεί και να αποκτήσει νέες γνώσεις και ικανότητες (Πασιαρδής, 2004). Να δημιουργεί ζεστό, φιλικό κλίμα για μάθηση και εφαρμόζει κατάλληλες μεθόδους και πρακτικές, που θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς του σχολείου του τόσο σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας όσο και σε θέματα ανάπτυξης νέων στρατηγικών, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών τους, δηλαδή, όπως αναφέρθηκε στην βιβλιογραφική μας επισκόπηση, να γίνει ο «πράκτορας της αλλαγής».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφέρθηκε στη θεωρητική ανάλυση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ότι ο στρατηγικός σχεδιασμός κρίνεται απαραίτητος ως επιτελική διαδικασία και σαν οργανωμένη προσπάθεια που θα συμβάλλει στην σχολική βελτίωση της σχολικής μονάδας. Αν αναλογιστούμε ότι ένας σχολικός οργανισμός δεν έχει εφαρμόσιμο στρατηγικό σχεδιασμό είναι γεγονός ότι θα οδηγηθεί στην αποτυχία. Αντιλαμβανόμαστε ο στρατηγικός σχεδιασμός ως πολυεργαλείο παρακολούθησης της μαθησιακής ανάπτυξης και σχολικής αποτελεσματικότητας βοηθά τους ίδιους

διευθυντές - ηγέτες να λειτουργούν «στρατηγικά» και με αυτό τον τρόπο θα καταφέρουν να αναδημιουργήσουν και να αναγεννήσουν τον οργανισμό που ηγούνται, θα βελτιωθεί η ακαδημαϊκή επίδοση και κατά συνέπεια θα μειώσουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών τους.

Τονίζεται ότι η συγκεκριμένη εμπειρική έρευνα που κατέγραψε τις απόψεις των 15 διευθυντών των ΕΠΑ.Λ. δεν μπορεί να μας οδηγήσει σε γενικευσιμότητα, επειδή το δείγμα είναι πάρα πολύ μικρό αναφορικά με τα επαγγελματικά σχολεία της χώρας. Η ίδια έρευνα σε άλλη χρονική στιγμή πιθανόν να μας έδινε διαφορετικά αποτελέσματα. Οι προτάσεις που μπορούμε να καταθέσουμε για την επίλυση του μείζονος και ιδιαίτερα έντονου προβλήματος της σχολικής αποτυχίας που παρατηρείται στα ΕΠΑ.Λ.(και όχι μόνο), ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες: πρώτον σε εθνικό επίπεδο και δεύτερον σε σχολικό επίπεδο.

Σε εθνικό επίπεδο προτείνουμε το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, να σχεδιάζει ευέλικτα και εφαρμόσιμα προγράμματα σπουδών, να ενισχύσει τις γνωστικές ικανότητες των μαθητών δημιουργώντας βοηθητικού τύπου μαθήματα, (όπως Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη για τους αδύναμους μαθητές), να εξοπλίσει τα εργαστήρια με σύγχρονα εποπτικά μέσα και τεχνολογικό εξοπλισμό, να εφοδιάσει με υλικοτεχνική υποδομή τις σχολικές μονάδες, να κατανέμει ορθολογικά και να αυξήσει τους πόρους στα σχολεία, να θεσπίσει αντικειμενικά κριτήρια στην επιλογή των διευθυντικών στελεχών ώστε να προτάσσονται όσοι είναι μετεκπαιδευμένοι σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής και διοίκησης, να επιμορφώσει τους εκπαιδευτικούς στην υλοποίηση καινοτόμων δράσεων ώστε να υπάρξει ολιστική εμπλοκή των μαθητών στα προγράμματα αυτά, να δώσει οικονομικά κίνητρα στους εκπαιδευτικούς για την υλοποίηση εξωδιδασκτικών προγραμμάτων, να δημιουργήσει γραφεία ευρέσεως εργασίας για εύρεση εργασίας των αποφοίτων και να γίνει διασύνδεση του σχολείου με τους επαγγελματικούς φορείς και τα επιμελητήρια.

Σε σχολικό επίπεδο προτείνουμε ο διευθυντής του σχολείου να συντάξει εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας ως απόφαση του σχολικού συμβουλίου, πράγμα που θα τον βοηθήσει να μειώσει τις παραβατικές συμπεριφορές και τις τιμωρίες, να δημιουργήσει ένα σύστημα έγκαιρου εντοπισμού των απουσιών των μαθητών και άμεσης ενημέρωσης των γονέων, να συσφίξει τους δεσμούς μεταξύ των γονέων και των κηδεμόνων και να ενισχύσει τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ σχολείου και σπιτιού, να υλοποιήσει προγράμματα υποστήριξης για τους αδύναμους μαθητές (όπως η Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη), να ενημερώνει τους γονείς για τη στοχοθεσία του σχολείου και να τους προσκαλεί να συμμετέχουν στη ενεργή ζωή του σχολείου, να συντονίζει τους εκπαιδευτικούς για την ομαλή εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, να παρακολουθεί την πρόοδο των μαθητών κάνοντας τακτικότερους «μαθησιακούς περιπάτους», να παρακολουθεί την αξιολόγηση της διδασκαλίας και της μάθησης (τεστ, πρόχειρα διαγωνίσματα, συνθετικές και δημιουργικές εργασίες, project), να κινητροποιεί τους μαθητές για να συνεχίζουν τη

φοίτησή τους, να κινητροδοτεί τους καθηγητές για να παρέχουν ποιοτική διδασκαλία και να ενδιαφέρεται για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Σε σχολικό επίπεδο, ο στρατηγικός σχεδιασμός μπορεί να πραγματοποιηθεί από το Διευθυντή του σχολείου, το σύλλογο διδασκόντων, τους μαθητές και τους φορείς στα πλαίσια λειτουργίας του σχολικού συμβουλίου. Αν ο διευθυντής κατανέμει σωστά τις εξωδιδασκτικές εργασίες, αν κάνει συστημική οργάνωση της σχολικής ζωής και αν καθοδηγήσει τους εκπαιδευτικούς να υλοποιήσουν καινοτόμες δράσεις και παρεμβατικά προγράμματα, τότε θα μπορέσει να δημιουργήσει ένα αποτελεσματικό σχολείο ίσων ευκαιριών για όλους. Συγκεκριμένα, ο διευθυντής του σχολείου, που είναι ο κύριος υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας και για τον συντονισμό της σχολικής ζωής, θα πρέπει με την έναρξη της σχολικής χρονιάς να ερευνήσει, να προγραμματίσει τις μελλοντικές δραστηριότητες του σχολείου, διαμέσω των σχολικών συμβουλίων και διαμέσω των αποφάσεων του συλλόγου διδασκόντων (Ν.1566/1989), με τέτοιο τρόπο ώστε οι στόχοι να οδηγούν στην κατεύθυνση υλοποίησης των αντικειμενικών σκοπών του δημοκρατικού σχολείου. Δηλαδή, για να γίνει ο διευθυντής – ηγέτης ο «πράκτορας της αλλαγής» (Marzano et al, 2005) «που θα μπορέσει να μεταδώσει την αποστολή του σχολείου στο προσωπικό και τους γονείς», «καλλιεργώντας ένα θετικό περιβάλλον» (Πασιαρδής, 2000), «για να είναι ορατός παντού και πάντοτε μέσα στο σχολείο», «για να γίνει επαναπροσδιορισμός των στόχων στο εσωτερικό του οργανισμού» (Jacobson et al, 2007), «για να βελτιώσει τα μαθησιακά αποτελέσματα του σχολείου που ηγείται» (Gurr, Drysdale, & Mulford, 2005), θα πρέπει ο ίδιος να είναι ο φορέας αλλαγών και καινοτομιών. Όταν τα κάνει όλα αυτά τότε θα γίνει ο ηγέτης των εκπαιδευτικών ηγετών (Marks, H, & Printy, S, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας δεν έγινε για να περιγράψει απλώς τις στάσεις, τις πεποιθήσεις και τις απόψεις των διευθυντών των ΕΠΑ.Λ., αναφορικά με τις θέσεις τους για τη σχολική αποτυχία. Απώτερος στόχος και προοπτική ήταν να αποτελέσει η ερευνητική αυτή προσπάθεια, έναν ηχηρό οδηγό στα χέρια των σχολικών ηγετών των ΕΠΑ.Λ. της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, ο οποίος θα συμβάλει θετικά στην ενίσχυση των προσπαθειών τους και στην ενίσχυση των στρατηγικών για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας. Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε σε περιορισμένο αριθμό υποκειμένων (15) κι η ερευνήτρια διατηρεί τις επιφυλάξεις της για κάποια συμπεράσματα που πιθανόν να χρειάζονται περεταίρω ανάλυση και διερεύνηση, αφού στηρίχθηκαν σε υποκειμενική αξιολόγηση. Επιπλέον, η χρονική διάρκεια πραγματοποίησης της έρευνας ήταν αρκετά περιορισμένη (Οκτώβριος 2017), ενώ η διεξαγωγή της πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά με την συνέντευξη περιορίζοντας τον επανέλεγχο των δεδομένων που προέκυψαν και την ερμηνεία των απόψεων των ερωτώμενων Διευθυντών. Ο ποιοτικός προσανατολισμός και το μικρό δείγμα της έρευνας δεν μας επιτρέπουν να κάνουμε ασφαλείς ποσοτικές αναγωγές και συνάμα η έρευνα αυτή δεν καθίσταται ικανή να μελετήσει σε όλο της το εύρος ένα τέτοιο ζήτημα, παρά μόνο να φωτίσει

κάποιες παραμέτρους του. Τα πραγματικά αίτια της σχολικής αποτυχίας μπορούν ίσως να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά από αντισταθμιστικούς παράγοντες όπως το κοινωνικό κεφάλαιο της οικογένειας και της άμεσης κοινότητας; το κοινωνικό κεφάλαιο αυτό που μπορεί να παραχθεί μέσα στα πλαίσια λειτουργίας του δημοκρατικού σχολείου και φυσικά μέσα από την στάση των διευθυντών, των εκπαιδευτικών και της πολιτείας. Αναμφισβήτητα η δομή και ο χαρακτήρας ενός στρατηγικού σχεδίου μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά για την ανάπτυξη και το σχεδιασμό στις σχολικές μονάδες και θα λειτουργεί ως πυξίδα και θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της. Όπως ο Barber, (2009) μας υπέδειξε στο θεωρητικό μέρος της εργασίας μας, στη βιβλιογραφική μας ανασκόπηση, δηλαδή: «για να βελτιωθούν οι επιδόσεις των μαθητών πάνω από 20%», «απαιτείται ισχυρή παιδαγωγική ηγεσία» (Jacobson, et al, 2007), αλλά και ένα εφαρμόσιμο στρατηγικό σχέδιο. Αυτό θα συμβεί μόνο αν υπάρχει στρατηγική από πλευράς σχολείου, γιατί αν ο μαθητής πιστεύει ότι το σχολείο δεν θα του δώσει την απαραίτητη γνώση θα του δημιουργηθεί ένα αίσθημα απέχθειας σε σχέση με τη φοίτησή του και αυτό θα έχει διαφορετικές συνέπειες, όπως χαμηλή επίδοση, μαθητική διαρροή, δύσκολες συμπεριφορές (Παύλου, Χ., 2016).

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς η κάθε σχολική μονάδα, είτε είναι επαγγελματικό λύκειο είτε σχολείο γενικής παιδείας, στα πλαίσια λειτουργίας των **Σχολικών Συμβουλίων** (Άρθρο 51, Ν. 1566/1989), μπορεί να θέσει τους στόχους της, τον λειτουργικό της προγραμματισμό και να προγραμματίσει τ δράσεις, όπως φαίνονται παρακάτω:

- πολιτιστικές δραστηριότητες και σχολικές εκδηλώσεις
- καινοτόμες δραστηριότητες (όπως περιβαλλοντική και πολιτιστική εκπαίδευση, αγωγή σταδιοδρομίας και αγωγή υγείας), ευρωπαϊκά προγράμματα και αδελφοποιήσεις σχολείων
- διδακτικές και εκπαιδευτικές επισκέψεις
- ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για αδύναμους μαθητές
- επιμορφώσεις νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών αλλά και παλαιότερων
- ορισμός tutor στην σχολική μονάδα για παροχή εξειδικευμένων συμβουλών σε γονείς και μαθητές (Μπαγάκης, 2017)
- χρήση εκπαιδευτικής τεχνολογίας και εφαρμογή πολυμεσικής διδασκαλίας
- σχολική αλληλογραφία με άλλα σχολεία για ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών
- παιδαγωγικές συνεδριάσεις για ανατροφοδότηση
- χρήση νέων μεθόδων διδασκαλίας, όπως συνεργατική μάθηση, μέθοδος Φρενέ (Καρακατσάνη,2017)
- βελτίωση σχολικών και εργαστηριακών εγκαταστάσεων
- προώθηση σχέσεων με γονείς και επαγγελματικούς φορείς
- εξακτίνωση στόχων και εκπαιδευτικών πρακτικών σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία
- σύνδεση του σχολείου με την αγορά εργασίας και δικτύωση με επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς

- δράσεις συνεργασίας με την τοπική κοινότητα, τις δημοτικές υπηρεσίες, τις δομές ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής, κοινωνικής ένταξης
- δράσεις με δομές για την πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων των παιδιών και των οικογενειών τους, για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- δημιουργία εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και τη σύναψη κοινωνικού συμβολαίου μεταξύ μαθητών, καθηγητών και γονέων, «το Σύνταγμα του σχολείου»,(Καρακατσάνη, Παπαλόη,2017).

Με αυτόν τον τρόπο, η σχολική μονάδα μπορεί να διαμορφώσει τη δική της εσωτερική εκπαιδευτική πολιτική, ούτως ώστε να είναι σε θέση να εξυπηρετεί με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες και τους σκοπούς της κοινωνίας στην οποία βρίσκεται και να επιτευχθεί το άνοιγμα του δημοκρατικού σχολείου, το οποίο θα είναι ισχυρό και αποδοτικό στην κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Θέλοντας να κάνουμε μια σύνδεση των όσων εκπονήθηκαν στην παρούσα εργασία, έχοντας ένα αίσθημα αυτοκριτικής, αντιλαμβανόμαστε ότι για να υλοποιηθούν όλα τα ανωτέρω στα πλαίσια λειτουργίας του δημοκρατικού σχολείου, κρίνεται επιτακτική ανάγκη να στελεχωθεί και να αναπτυχθεί μια νέα γενιά σχολικών ηγετών εφοδιάζοντάς τους με παιδαγωγικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, που να ανταποκρίνονται καλύτερα στις παρούσες και μελλοντικές ανάγκες των εκπαιδευτικών συστημάτων και οργανισμών. Αν η λειτουργία του στρατηγικού σχεδιασμού-προγραμματισμού σε μια σχολική μονάδα γίνει απαραίτητο εργαλείο για τα διοικητικά στελέχη, τότε θα υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία που θα απορρέουν από τη διαμόρφωση των στόχων, τη συντονισμένη προσπάθεια, τη μείωση των επικαλύψεων, των άσκοπων ενεργειών και φυσικά των παραλείψεων (Σαΐτης, Χ., 2008). Οι παρεμβάσεις σε σχολικό επίπεδο με σκοπό να αποτραπεί να οδηγηθούν οι μαθητές στη σχολική αποτυχία και κατά συνέπεια στην εγκατάλειψη του σχολείου, αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες. Τα μέτρα παρέμβασης είναι δυνατόν να επικεντρώνονται στο σύνολο του σχολείου ή να στοχεύουν σε μαθητές που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να διακόψουν την εκπαίδευση. Τέτοια μέτρα είναι: η βελτίωση του σχολικού κλίματος που επικρατεί στο σχολείο, η δημιουργία υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, η δημιουργία συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και καλύτερης συνεργασίας με τους γονείς και κηδεμόνες, η δημιουργία δικτύων με εξωσχολικούς παράγοντες (οργανώσεις νέων, κοινωνικές υπηρεσίες, τοπικούς φορείς και τομείς ανάπτυξης, η δημιουργία ομάδων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κ.τ.λ.), η πρόσβαση σε τοπικά κοινωνικά δίκτυα, κ.ά. Η μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη συμμετοχή των δήμων στην κατάρτιση μέτρων κατά της σχολικής αποτυχίας και ο καθορισμός κινήτρων μπορεί να αποδειχθεί λυσιτελής και επιτυχής. Η αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας δεν μπορεί να αποτελεί αποκλειστικά μόνο εσωτερικό σχολικό πρόβλημα, αλλά θα πρέπει να προβληματίσει ολόκληρη την κοινωνία. Οι αιτίες της σχολικής

αποτυχίας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με ένα φάσμα κοινωνικών πολιτικών πολιτικών για τη νεολαία, την οικογένεια, την υγεία, την τοπική κοινωνία, την απασχόληση καθώς και γενικότερων κεντρικών εκπαιδευτικών πολιτικών.

Κλείνοντας την διπλωματική εργασία και έχοντας κατά νου όλα όσα διδαχθήκαμε στο επίτονο και ιδιαίτερα χρήσιμο ταξίδι της γνώσης στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, ευελπιστούμε ότι το πόνημα αυτό θα καταστεί ουραγός σε μελλοντικούς υποψηφίους διευθυντές στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που θα τους βοηθήσει να πραγματώσουν την ενδεδειγμένη εκπαιδευτική πολιτική, ώστε να βελτιστοποιηθούν οι επιδόσεις των μαθητών και να μειωθεί κατά συνέπεια η σχολική διαρροή και η εγκατάλειψη του σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αθανασίου, Λ. (2007). Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας στις επιστήμες της αγωγής: ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις. (2^η έκδοση.). Ιωάννινα : Εφύρα.

Γαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε., Ρουμελιώτου, Μ., (2009). *Θέματα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης*. Εκδόσεις Σιδέρη, οπ. αν.: [www. erapanis.blogspot.com](http://www.erapanis.blogspot.com). Ανακτήθηκε στις 1 Οκτώβρη 2017.

Δημητρόπουλος, Γ., Καλούση, Κ., (1997). *Σχολική αποτυχία: Η αποτυχία του Σχολείου(I)*. Περιοδικό ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ Νο 84, σελ24-48. Φθινόπωρο 1997.

Ελευθεράκης, Θ. (2008). *Από τη Σχολική Κοινότητα του Μαρασλείου Διδακταλείου (1923-26) στις μαθητικές κοινότητες του Σύγχρονου Ελληνικού Σχολείου, 5^ο Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης με θέμα: «Παιδαγωγικές αντιλήψεις και κοινωνική δικαιοσύνη»*. Πάτρα, 2008.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2000). Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας: προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης. Διαθέσιμο στο: http://europa.eu/european_council/conclusions/index_el.htm.

Ίσαρη, Φ., Πουρκός, Μ., (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Καμπουρίδης, Γ., (2002). *Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων*. Αθήνα. Εκδόσεις: Κλειδάριθμος.

Καρακατσάνη, Δ., Παπαλόη, Ε., (2017). *Πανεπιστημιακές Σημειώσεις μαθήματος: Εκπαιδευτικές Αλλαγές και Καινοτομία (Power Point)*. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Κόρινθος.

Κατσαρός, Ι., (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κιτρίνου, Ε., (2016). *Βασικές Αρχές Μεθοδολογίας Έρευνας*. Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Προγραμμάτων Ψυχικής και Κοινωνικής Υγείας Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ετήσιο Πρόγραμμα: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ακαδημαϊκό Έτος 2017-2018. <https://drive.google.com/drive/folders/0B8JqrtGNH8BOejNfckhjRk9ZOG8> ανάκτηση στις 6 Δεκεμβρίου 2017.

Ματσαγούρας, Η.,(2009).*Εισαγωγή στις επιστήμες της Παιδαγωγικής. Εναλλακτικές Προσεγγίσεις, Διδακτικές Προεκτάσεις*. Αθήνα. Gutenberg.

Ματσαγούρας, Η.,(2000 α), *Θεωρία της διδασκαλίας*. Αθήνα. Gutenberg.

Μπαγάκης, Γ.,(2017). *Πανεπιστημιακές Σημειώσεις μαθήματος: Εκπαιδευτική Ηγεσία (Power Point)*. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Κόρινθος.

Μπαγάκης, Γ., Δεμερτζή, Κ., Σταμάτης, Θ.,(2009). Το ρεύμα της εκπαιδευτικής έρευνας για τη βελτίωση/ανάπτυξη του σχολείου. Ελληνικά παραδείγματα. Στα Πρακτικά του Συνεδρίου του ΚΕΕ. *Η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου: από την Αποτύπωση του συστήματος στο Σχεδιασμό Παρεμβάσεων*, Αθήνα, Νοέμβριος 2007. Αθήνα: ΚΕΕ.

Μπουραντάς, Δ., (2005).*Ηγεσία Ο δρόμος της διαρκούς επιτυχίας*. Αθήνα. Εκδόσεις Κριτική.

Μπρίνια, Βασιλική, (2008). *Management Εκπαιδευτικών Μονάδων & Εκπαίδευσης*. Αθήνα. Εκδόσεις Σταμούλης.

Νικολακάκη, Μαρία,(2011). *Η Κριτική Στο Νέο Μεσαίωνα*. Αθήνα. Εκδόσεις Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ.

Παπαδιαμαντάκη,Γ.,(2016). Το Πανεπιστήμιο & οι Πολιτικές για την Κοινωνία της Γνώσης. Αθήνα. Εκδόσεις: Gutenberg.

Πασιαρδής, Π.,(2015). *Διαχείριση Αλλαγής, Σχολική Αποτελεσματικότητα και Στρατηγικός Σχεδιασμός*. Εκδόσεις: Έλλην.

Πασιαρδής, Π.,(2004).*Εκπαιδευτική Ηγεσία: Από την περίοδο της ευμενούς αδιαφορίας στην σύγχρονη εποχή*. Εκδόσεις Μεταίχμιο

Πασιαρδής, Π., Πασιαρδή, Γ., (2000). *Αποτελεσματικά Σχολεία: Πραγματικότητα ή ουτοπία*. Αθήνα: Τυπωθήτω

Πάυλου, Χ., (2016). «Οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και η σχολική γνώση: Η σκοπιά των μαθητών». Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Παπάνης, Ε., & Γαβρίμης, Π. (2007),*Κοινωνιολογικές Διαστάσεις της σχολικής αποτυχίας*. Ανακτήθηκε από:www.fa3.gr/Άρθρα Καθηγητών στις 1 Οκτωβρίου 2017.

- Σαΐτης, Χ. (2005). *Οργάνωση & διοίκηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Αυτοέκδοση
- Σαΐτης, Χ. (2008). *Ο Διευθυντής στο δημόσιο σχολείο*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Σαΐτη,Α,(2000). *Εκπαίδευση και οικονομική ανάπτυξη*. Αθήνα. Εκδόσεις: Δαρδανός.
- Σταμέλος, Γ, Βασιλόπουλος, Α,(2013). Πολιτικές δια βίου Μάθησης στο Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Διακυβέρνησης. Η Ελληνική Περίπτωση. Αθήνα. Εκδόσεις: Διόνικος.
- ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ,(2005).Βουλή των Ελλήνων.
- Τσιώλης, Γ.,(2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Έρευνα*. Εκδόσεις: Κρητική.
- Φερόνας,Α,(2016).*Πανεπιστημιακές Σημειώσεις,Power Point: Μάθημα 6: Παρουσίαση μεθοδολογίας ποιοτικής έρευνας με συνεντεύξεις. Συγγραφή Ερευνητικών Εργασιών*. E - class. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Κόρινθος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Barber, M. (2009), From system effectiveness to system improvement, in Hargreaves A. & Fullan M. (Eds.), *Change Wars. Bloomington, IN: Solution Tree*.
- Cohen L., Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Day, C., Gu, Q. and Sammons, P. (2016). *The Impact of Leadership on Student Outcomes: How Successful School Leaders Use Transformational and Instructional Strategies to Make a Difference*. Educational Administration Quarterly, 52, 221-258. <https://doi.org/10.1177/0013161X15616863> .
- Dewey, John, (2007). «*Το παιδαγωγικό μου πιστεύω*» στο: Μυλωνάκου - Κεκέ, Ηρώ, Ζητήματα Κοινωνικής Παιδαγωγικής, εκδ. Ατραπός, Αθήνα 2007.
- Freire, Paulo, (1977). *Η ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΠΙΕΖΟΜΕΝΟΥ*. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος.
- Gurr, D., Drysdale, L., & Mulford, B. (2006). *Models of successful principal leadership. School Leadership and Management*, 26, pp 371- 395. <https://doi.org/10.1080/13632430600886921>.
- Hulpia,H & Devos,G(2010). How distributed leadership can make a difference in teachers' organizational commitment? A qualitative study. Teaching and Teacher education. *Volume 26,Issue 3*, pp 565-575 <https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.08.006>
- Jacobson, S. L., Brooks, S., Giles, C., Johnson, L., & Ylimaki, R. (2007). Successful Leadership in Three High-Poverty Urban Elementary Schools. *Leadership and Policy in Schools*, 6 (4), pp. 291-317.

MacBeath, J. (2003). The alphabet soup of leadership. *Inform*, pp. 1-7. Διαθέσιμο στο: <https://www.educ.cam.ac.uk/centres/lfl/about/i...>:Ανάκτηση στις 16 Δεκεμβρίου 2017.

Marks, H., & Printy, S.,(2003). Principal Leadership and School Performance: An Integration of Transformational and Instructional leadership. *Educational Administration Quarterly*. (39):370. <http://doi.org/10.1177/0013161X03253412>

Marzano, R., Waters, T., McNulty, Br., B.A.(2005). *Leadership that works: From Research to Results*. USA. Publisher: ASCD and MCRL.

Moyle,K(2006). Leadership and Learning with ICT.Voices from the Profession. *University of Canberra*.

Mulugeta ,Wende ,Geleta ,(2015). The Role of School Principal as Instructional Leader: The Case of Shambu Primary School. *Open Access Library Journal*.Vol.2 No.8 DOI:[10.4236/oalib.1101709](https://doi.org/10.4236/oalib.1101709)

Stoll, Fink & Earl, (2003).*It's about Learning. It's about time*. Psychology Press.

Vaughan & Cruickshank (2017). The Influence of School Leadership on Student Outcomes. *Open Journal of Social Sciences*, 2017, 5, 115-123 pp.115-123. doi: [10.4236/jss.2017.59009](https://doi.org/10.4236/jss.2017.59009)

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

www.kleidiakaiantikleidia.net

<http://www.hellenicsociology.gr>

<http://www.iep.edu.gr>,ανάκτησηστο:<http://www.iep.edu.gr/pisa/--pisa/pisa-2015/> στις 30/09/2017

www.daskalos.wordpress.com/2008/10/01/school-failure-and-social-causes

<http://www.iep.edu.gr/> Η μαθητική διαρροή στην ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Αθήνα 2017.Ανάκτηση από: [el/paratiritirio](http://el.paratiritirio) στις 2 Οκτωβρίου 2017.

www.koutalianossim.gr

www.4sek-thess.thess.gr Όλη η νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία των ΕΠΑ.Λ.. Ανάκτηση στις 6 Νοεμβρίου 2017.

http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_2612. Παπάνης,Ε., & Γαβρίμης,Π. (2007),Σχολική Αποτυχία: Ένα Βήμα προς τον Κοινωνικό Αποκλεισμό. Ανακτήθηκε στις 1 Οκτωβρίου 2017.

<http://socialpolicy.gr/> Κοινωνικές_ανισότητες_και_σχολείο:η_σχέση_τους_με_τους_κανόνες_του_σχολείου. Ανακτήθηκε στις 29 Οκτώβρη 2017.

www.slideplayer.gr

www.wikipedia.org

<http://toolkit.schoolleadership.eu/> . Ανάκτηση στις 15 Ιανουαρίου 2018.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167/30-9-1985, τ. Α'), «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»

Υ.Α.353/1/324/105657/Δ1/ 16-10-2002

Ν.4473/2017-ΦΕΚ 78/Α/30-5-2017, «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου σε θέματα εκπαίδευσης».

Ν. 4186(ΦΕΚ 193, Τεύχος Α'-17/9/2013,«Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΣΧΟΛΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Ν.1566/85 Άρθρο. 51

§1. Σε κάθε δημόσιο σχολείο λειτουργεί σχολικό συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από τον

- σύλλογο των διδασκόντων,
- τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων
- και τον εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης στη σχολική επιτροπή.

§2. Στα σχολικά συμβούλια των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετέχουν και τρεις εκπρόσωποι των μαθητικών κοινοτήτων, που ορίζονται με απόφαση του συμβουλίου τους.

§3. Έργο του σχολικού συμβουλίου είναι η εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου με κάθε πρόσφορο τρόπο , η καθιέρωση τρόπων επικοινωνίας διδασκόντων και οικογενειών των μαθητών και του σχολικού περιβάλλοντος.

§4. Πρόεδρος του σχολικού συμβουλίου είναι ο διευθυντής του σχολείου. Το σχολικό συμβούλιο λειτουργεί νόμιμα με όσα μέλη του είναι παρόντα

Ν.2621 23.6.98 (Φ.Ε.Κ. 136/Α) Αρ. 2.

§1 α) Στο άρθρο 51 του Ν. 1566/1985 προστίθενται παράγραφοι 5 και 6 ως εξής:

§5. Το σχολικό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά τρεις (3) φορές τον το χρόνο, εντός του πρώτου δεκαημέρου του κάθε τριμήνου, έκτακτα δε οπότε το ζητήσει ο Διευθυντής ή δύο τουλάχιστον φορείς, που μετέχουν στο σχολικό συμβούλιο

§6. Με απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

N.2621 23.6.98 (Φ.Ε.Κ. 136/A) Αρ. 2.

§1 β) Το άρθρο 53 του Ν. 1566 /1985 αντικαθίσταται ως εξής:

§6. Οι ως άνω διατάξεις εφαρμόζονται και για τους συλλόγους γονέων των μαθητών των ιδιωτικών σχολικών μονάδων. Ο σύλλογος των διδασκόντων κάθε ιδιωτικής σχολικής μονάδας και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων συγκροτούν το σχολικό συμβούλιο . Στα σχολικά συμβούλια των ιδιωτικών σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετέχουν και τρεις εκπρόσωποι των μαθητικών κοινοτήτων που ορίζονται με απόφαση του συμβουλίου της μαθητικής κοινότητας.

Α4/ 543/21.10.98 ΥΠ.Ε.Π.Θ. (Φ.Ε.Κ. 1174 τ.Β /11/11/98)

Τρόπος λειτουργίας Σχολικού Συμβουλίου

1 . Το σχολικό συμβούλιο κατά το άρθρο 2 του Ν. 2621 / 98 συνεδριάζει υποχρεωτικά τρεις (3) φορές το χρόνο, εντός του πρώτου δεκαημέρου του κάθε τριμήνου του διδακτικού έτους, έκτακτα δε, όποτε το ζητήσει ο Διευθυντής ή δύο τουλάχιστον φορείς που μετέχον στο σχολικό συμβούλιο. Ο Πρόεδρος διορίζει ένα από τα μέλη του σχολικού συμβουλίου ως γραμματέα.

2. Το σχολικό συμβούλιο συγκαλείται, με πρόσκληση του Προέδρου του στην οποία αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση επιδίδεται στα μέλη του τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις είναι δυνατόν η πρόσκληση να επιδίδεται στα μέλη την προηγούμενη της συνεδρίασης. Θέματα εκτός ημερησίας διάταξης μπορεί να συζητηθούν εφόσον αποφασιστεί από την πλειοψηφία των

παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Οι συνεδριάσεις του Σχολικού Συμβουλίου πραγματοποιούνται στο σχολείο και εκτός του διδακτικού ωραρίου.

3. Το σχολικό συμβούλιο συνεδριάζει νόμιμα όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. Για τη λήψη απόφασης απαιτείται πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.

4.Το Σχολικό Συμβούλιο μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις του οποιοδήποτε για να δώσει πληροφορίες ή γνώμη σχετικά με τα θέματα που συζητούνται. Ο προσκληθείς αποχωρεί από τη συνεδρίαση πριν από την ψηφοφορία.

5. Οι αποφάσεις - εισηγήσεις του σχολικού συμβουλίου είναι αιτιολογημένες και διατυπώνονται σε πρακτικά (βιβλίο πράξεων), που υπογράφονται από τον Πρόεδρο, τα μέλη και το Γραμματέα. Στα πρακτικά αναγράφονται όλα το ονόματα των μελών που πήραν μέρος στη συνεδρίαση καθώς και η γνώμη των μειοψηφούντων μελών

6. θέματα που είναι αντίθετα με την ισχύουσα νομοθεσία δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης του σχολικού συμβουλίου.

7. Τα σχολικά συμβούλια των συστεγαζόμενων σχολείων διατηρούν την αυτοτέλειά τους. Μπορούν να πραγματοποιούν κοινές συνεδριάσεις στις οποίες προεδρεύουν εκ περιτροπής οι πρόεδροι αυτών. Οι αποφάσεις των κοινών αυτών συνεδριάσεων καταχωρούνται στο βιβλίο των πράξεων του σχολικού συμβουλίου του οποίου ο Πρόεδρος προεδρεύει κατά τη συγκεκριμένη συνεδρίαση.

8. Το σχολικό συμβούλιο έχει ως σφραγίδα τη σφραγίδα του σχολείου.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Δ4/309/27.5.87ΥΠ.Ε.Π.Θ.

1. Δεν απαιτείται πράξη συγκρότησης των Σχολικών Συμβουλίων γιατί ο πρόεδρος και τα μέλη του ορίζονται ευθέως από τις διατάξεις του άρθρου 51 του Ν.1566/85.

2. Είναι απαραίτητη η τήρηση βιβλίου πρακτικών των συνεδριάσεων, στα οποία θα καταχωρείται η πρόσκληση του προέδρου για τη σύγκληση του εν λόγω συμβουλίου και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

2. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

2. 1. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΓΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΑΚΙ

1. Θόρυβοι, επιφωνήματα, ήχοι από σημειώσεις, εγκρίσεις: Αααα, ναι, κ.τ.λ.
2. Όταν ο συνεντευξιαζόμενος δεν ξέρει τι να απαντήσει και μεσολαβεί ένα αρκετά μεγάλο κενό, αυτό αποτυπώνεται με πολλές τελείες.....
3. Όταν ο συνεντευξιαζόμενος εκπλήσεται με την ερώτηση απαντά με φράσεις: «-Πώς; Αν;» ή επαναλαμβάνει την ερώτηση για να κερδίσει χρόνο.
4. Όταν ο συνεντευξιαζόμενος δεν ξέρει τι να απαντήσει και μεσολαβεί ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό αποτυπώνεται με κενό στην απάντηση και η ερευνήτρια επαναλαμβάνει την ερώτηση με διαφορετική διατύπωση.

5. Ένας εκτεινόμενος ήχος Αααααα, καιιιιι, εεεε
6. Οι παύσεις και τα κενά μέσα στο λόγο με τελείες.....
7. Η έμφαση στο λόγο του υποκειμένου υπογραμμίζεται
8. Η έμφαση στο λόγο ύστερα από «εντολή» του υποκειμένου δίνεται με κενά ανάμεσα στις λέξεις (π.χ. π ο ν ε μ έ ν η)
9. Βαθειά εισπνοή πριν από μια λέξη: Αα, εεεε
10. Η έκπληξη της ερευνήτριας για την απάντηση που έλαβε αποτυπώνεται με θαυμαστικό(!)

1. 2.ΟΔΗΓΟΣ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Ερώτηση 1^η: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

Ερώτηση 2^η: Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

Ερώτηση 3^η: Ποιοι είναι κατά την γνώμη σας οι παράγοντες που επηρεάζουν την σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας.

Ερώτηση 4^η: Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές αποδόσεις και που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους

Ερώτηση 5^η: Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

Ερώτηση 6^η : Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των γονέων και κηδεμόνων.
Έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο;

Ερώτηση 7^η: Πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε το χρόνο ;

Ερώτηση 8^η : Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθύντρια για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

Ερώτηση 9^η : Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας στο σχολείο;

Ερώτηση 10^η : Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

Ερώτηση 11^η : Μπορείτε να μου πείτε τι ποσοστό εγκατέλειψαν πέρυσι οι μαθητές το σχολείο σας και δεν είχαν φτάσει να τελειώσουν την τάξη;

2. 3.ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ:

1. Δηλαδή τα μνημόνια έχουν επιδράσει αρνητικά στην επίδοση των μαθητών;
2. Δηλαδή είναι οικονομικοί οι παράγοντες και οικογενειακοί μας λέτε;
3. Από ποιους «θεωρείται» αυτό;
4. Μετέχουν στα σχολικά συμβούλια. Κάνετε σχολικά συμβούλια;
5. Πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε το χρόνο μιας και έχετε τόσα χρόνια θητείας;
6. Πότε γίνονται αυτά;
7. Στο τέλος της χρονιάς κοιτάζετε να το αντιμετωπίσετε;
8. Μάλιστα, είναι η 2^η παιδαγωγική συνεδρία αυτή που μου λέτε και τα προβλήματα όσον αφορά τα προβλήματα και τι έχει προκύψει μέχρι τότε;
9. Αυτές, τι κάνετε;
10. Συμμετέχουν οι μαθητές;

11. Πώς το λύνετε; Με ποιους τρόπους;
12. Πόσοι είναι αριθμητικά;
13. Κατά τη γνώμη σας;
14. Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;
15. -40%(!)..Μετέχουν στα σχολικά συμβούλια; Έρχονται στο σχολείο;
16. Στο ίδιο; Επειδή είστε και διευθυντής στο ίδιο σχολείο..πόσες θητείες έχετε;
17. Διανύετε την τρίτη θητεία στο ίδιο σχολείο..α πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε τον χρόνο;
18. Όταν λέτε..
- 19..Το έχετε κάνει το σχολικό συμβούλιο τώρα;
20. Πότε το έχετε προγραμματίσει;
21. Εσείς σαν διευθυντής
22. Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;
23. Ναι αλλά εσείς είστε σε αυτό το σχολείο για τρίτη θητεία. Τι κάνετε γι αυτό;
24. Πόσο είναι αυτό το ποσοστό;
25. Πόσοι είναι οι μαθητές;
26. Όταν λέτε δεν μετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία τι σημαίνει αυτό;
27. Έρχονται οι γονείς στο σχολείο; Έρχονται στο δικό σας;
28. Όταν λέτε κάποιος σε σύνολο μαθητών; Πόσους έχετε τώρα;
29. Άρα λέτε ότι έρχονται στο πρώτο τετράμηνο. Στα σχολικά συμβούλια μετέχουν;
30. Άρα λειτουργικά ζητήματα;
31. Λοιπόν. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;
32. Αν η η σχολική αποτυχία ενός μαθητή επιδρά..
33. Από πότε λειτουργεί αυτή;
34. Το χαμηλό μαθησιακό πού οφείλεται;
35. Πολλούς γονείς; Τι εννοείτε; Τι ποσοστό είναι αυτό;
36. Σε σύνολο μαθητών;

37. Για πόσους γονείς μιλάμε;
38. Άρα το 1/3 δεν συμμετέχει καθόλου;
39. Σχολικά συμβούλια κάνετε;
- 40.Κάνετε τώρα;
- 41.Με ποια θέματα;
42. -Ναι αλλά δεν είναι νεοσύστατο. Είναι παλαιό σχολείο.
- 43.-Ποτέ έτσι; Μάλιστα.
- 44.Προφανώς για τα σχολικά συμβούλια. Αυτό μου λέτε;
- 45.Να σας ρωτήσω αν έχουν γίνει σχολικά συμβούλια τα προηγούμενα χρόνια; Έχουν γίνει σχολικά συμβούλια; Απ' το αρχείο που υπάρχει..Απ' τα πρακτικά των σχολικών συμβουλίων. Υπάρχει καταρχάς πρακτικό; Βιβλίο πρακτικών;
- 46.Στο πρακτικό του Συλλόγου διδασκόντων γράφονται τα σχολικά συμβούλια;
- 47.Ναι η νομοθεσία λέει ότι πρέπει να υπάρχει ξεχωριστό βιβλίο...
- 48.Έχετε κάνει φέτος σχολικό συμβούλιο;
- 49.Δεν έχετε προλάβει;
- 50.Είχατε κατάληψη;
- 51.Μέχρι; Πόσες μέρες;
- 52.Πολλές ήταν; Με τι θέματα;
- 53.Πόσοι μαθητές έμειναν πέρυσι στην Γ' τάξη;
- 54.Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας στο σχολείο; Ναι γιατί είστε και παλαιός διευθυντής..είχατε και προηγούμενη θητεία.
55. Βαθμολογία στο τετράμηνο;
56. Στην πρώτη παιδαγωγική συνεδρίαση εννοείτε;
57. Άρα εστιάζετε στην οικονομική κρίση και στα εργαστήρια ;
- 58.Που δεν ενδιαφέρονται..
- 59.Πέστε μου έναν αριθμό σε σύνολο μαθητών..
- 60.Πόσους μαθητές έχετε στο σχολείο;
- 61.Έρχονται στα συμβούλια; Κάνετε σχολικά συμβούλια;

62. Μιλάμε για το σχολείο που διοικείτε τώρα. Μέχρι στιγμής έχετε συγκαλέσει σχολικό συμβούλιο;
63. Δεν προέκυψε κάποιο θέμα. Θα συγκαλέσετε στο μέλλον; Είναι προγραμματισμένο;
64. Άρα αφιερώνετε χρόνο στους μαθητές. Τους καλείτε εδώ στο γραφείο;
65. Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;
66. Τα οποία σας τα δίνουνε;
67. Τα οποία σας τα δίνουνε;
68. Άρα αφιερώνετε χρόνο στους μαθητές. Τους καλείτε εδώ στο γραφείο;
69. Όταν λέτε δεν υπάρχει λόγος;
70. Δηλαδή;
71. Για τον μαθητή πάντα μιλάμε;
72. Έχετε όμως και μικρούς μαθητές. Έχετε κι ανήλικους. Δεν έχετε;
73. Επιδρά θετικά ή αρνητικά;
74. Τι ποσοστό αποτυχίας είχατε πέρυσι;
75. Για ποιο λόγο;
76. Από τα δελτία μόνο;
77. Με τι θέματα;
78. Τα οποία σας τα δίνουνε;
79. Τέλος τετραμήνου δηλαδή;
80. Επιδρά ή δεν επιδρά;
81. Δεν έρχονται στο σχολείο οι γονείς;
82. Σχολικά συμβούλια κάνετε καθόλου;
83. Μάλιστα. Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;
84. Εσείς ως διευθυντής το εφαρμόζετε; Εγώ ρωτάω εσείς σαν διευθυντής τι κάνετε; Όχι σαν Σύλλογος. Θα το βάλω μετά αυτό το ερώτημα.
85. Εντάξει. Εκτός από διευθυντής είστε κι εκπαιδευτικός. Σαν διευθυντής τι κάνετε; Έχετε 96 μαθητές. Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας.

86. Γιατί σας τρελαίνει; Αποτυγχάνει ένας μαθητής στο σχολείο. Τι σημαίνει για εσάς ως διευθυντής;

87. Δεν υπάρχει σχολική αποτυχία; Τι ποσοστό μαθητικής διαρροής είχατε πέρυσι;

88. Είχατε μαθητές που ενεγράφησαν και δεν αποφοίτησαν;

89. Άρα αυτές είναι οι συλλογικές δράσεις του σχολείου. Εκτός από τα ERASMUS ποιες άλλες δράσεις έχετε προγραμματίσει;

90. Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

91. Πόσες κάνετε το χρόνο; Ειδικές παιδαγωγικές μου είπατε;

2.4.ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ1)

-Σας ευχαριστώ πάρα πολύ κυρία διευθύντρια για την συμμετοχή σας. Θα ήθελα να μου πείτε, ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

-Καταρχήν το ΕΠΑ.Λ. είναι ένας τύπος Λυκείου Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης... εεε δίνει απολυτήριο κ πτυχίο στους μαθητές του και επιπλέον πέρυσι πιλοτικά και φέτος σε κανονική λειτουργία υπάρχει ο τέταρτος χρόνος μαθητείας. Βέβαια με το θέμα της μαθητείας υπάρχει γιατί δεν υπάρχουν εργοδότες, δηλαδή ο θεσμός μπήκε σε μια εποχή που τα πράγματα είναι δύσκολα για την κοινωνία και για τα σχολεία από την στιγμή που δεν υπάρχουν δουλειές δεν υπάρχουν χρήματα, είναι λογικό οι εργοδότες να μην προσλαμβάνουν τους μαθητές μας για μαθητεία. Κατά τα άλλα είναι ένας τύπος λυκείου και τα παιδιά μας έχουν διέξοδο είτε να δώσουν Πανελλαδικές να περάσουν σε κάποιο ΑΤΕΙ και Πανεπιστήμιο-και αυτό είναι το καινούργιο για το ΕΠΑ.Λ.- ή να μπουν στην αγορά εργασίας να αποκτήσουν επαγγελματικά δικαιώματα είτε απευθείας με το πτυχίο της ειδικότητας ή δίνοντας εξετάσεις στην περιφέρεια στο τμήμα Βιομηχανίας.

-Πάρα πολύ ωραία. Πάμε στον δεύτερο άξονα. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

-

.....
.....

Λοιπό, υπάρχει... ένας μύθος ,θα έλεγα, για τα ΕΠΑ.Λ. ότι είναι τα σχολεία που τα επιλέγουν οι κακοί μαθητές. Αυτό δεν αντιπροσωπεύει την αλήθεια. Καλοί η κ μ τα με την έννοια των μαθησιακών αποτελεσμάτων υπάρχουν σε όλους του τύπους σχολείων. Εε ένας μαθητής του ΕΠΑ.Λ. μπορεί να έχει πολύ καλά αποτελέσματα αν είναι επιμελής αν και δεν μπορεί να έχει την ίδια επιτυχία που να έχει ένας μαθητής ενός Γενικού Λυκείου. Βέβαια τις μέρες που περνάμε με τα μνημόνια με όλα αυτά εε έχει πέσει η επίδοση των μαθητών αλλά δεν θεωρώ ότι είναι προνόμιο αρνητικό ενός ΕΠΑ.Λ.. Οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα και έχει επίπτωση και στην επίδοση των μαθητών.

-Δηλαδή τα μνημόνια έχουν επιδράσει αρνητικά στην επίδοση των μαθητών;

- Εεε ναι γιατί ειδικά στα ΕΠΑ.Λ. νη μιλήσω για αυτό το ΕΠΑ.Λ. που είναι σε αγροτική περιοχή ο αν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οικογενειακά προβλήματα καθώς ασχολούνται με γεωργικές επί τω πλείστον εργασίες και βλέπουμε ότι δεν έχουν και τόσες πολλές δυνατότητες οικονομικές να προχωρήσουν. Παράδειγμα, έχουν περάσει αρκετοί μαθητές σε ΤΕΙ σε πανεπιστήμια κ οι γ δε την οικονομική δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους να σπουδάσουν. Οπότε για εμένα πλέον για εμένα δεν έχει έννοια ο όρος ο καλός ή κακός μαθητής αφού στο τέλος δεν υπάρχει δυνατότητα για επιπλέον σπουδή ή δεν μπορούν να βγουν στην αγορά εργασίας αφού δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας.

-Πολύ ωραία. Ποιοι είναι κατά την γνώμη σας οι παράγοντες που επηρεάζουν την σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας.

- Στην ουσία είναι αυτό που ανέφερα και πριν. Οικονομικοί παράγοντες κύριο λόγο και το σχολικό συγκείμενο με την έννοια ότι οι γονείς είναι και οι ίδιοι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου στην πλειοψηφία τους και δεν μπορούν να εφοδιάσουν τα παιδιά τους με ότι χρειάζεται να προχωρήσουν.

-Δηλαδή είναι οικονομικοί οι παράγοντες και οικογενειακοί μας λέτε;

-Ναι και οικογενειακοί.

-Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές αποδόσεις και που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους, του σχολείου σας εννοώ.

- Συνήθως είναι μαθητές που έρχονται με χαμηλούς βαθμούς απολυτηρίου από το Γυμνάσιο θεωρείται ότι τα ΕΠΑ.Λ. είναι 2^{ης} ποιότητας σχολεία και απευθύνονται μόνο σε κακούς μαθητές ενώ οι καλοί πρέπει να παραμείνουν μείνουν στα ΓΕΛ.

-Από ποιους «θεωρείται» αυτό;

-Από τους ..στην πλειοψηφία -δυστυχώς-και των συναδέλφων της γενικής εκπαίδευσης αλλά και η ίδια η πολιτεία αυτά τα χρόνια έχει περάσει αυτό στον κόσμο.

-Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

- Εεε μέχρι ενός σημείου ναι. Δεν πιστεύω ότι εεε το να σπουδάσει ένα παιδί είναι αποκλειστικός τρόπος στην ζωή του. Έχουμε δει ,κατά καιρούς, ανθρώπους που απλά έχουν τελειώσει το σχολείο δεν σπουδάσανε, να επιτυγχάνουν στον επαγγελματικό τομέα, αλλά στη εποχή μας πλέον το να τελειώσεις ένα σχολείο και να τελειώσεις και μια σχολή σίγουρα είναι καλύτερο εφόδιο απ' τις απλές στοιχειώδεις γνώσεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

-Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των γονέων και κηδεμόνων. Έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο;

- Εεε Στο σχολείο είμαι 6 αυτός είναι ο έβδομος χρόνος της θητείας μου ειδικά τα 3 4 πρώτα χρόνια ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων ήταν ανύπαρκτος. Εεε 2 - 3 χρόνια έγινε μία προσπάθεια και από εμάς και από τους γονείς. Υπήρξε προεδρείο η προεδρείο ήταν ενεργή χωρίς πολλα- πολλά, χωρίς ιδιαίτερη βοήθεια από το σύλλογο και ούτε είδαμε να γίνεται και κάτι. Και φέτος η χρονιά ξεκίνησε αρνητικά. Δεν έχουμε δει κανέναν απ' τους γονείς να ενδιαφέρεται να έρχεται .Γενικά τους γονείς τους ψάχνουμε ακόμη να κάνουν εγγραφή στα παιδιά τους.

- Μετέχουν στα σχολικά συμβούλια. Κάνετε σχολικά συμβούλια;

-Όταν γίνεται σχολικό συμβούλιο και καλούνται συνήθως εμφανίζεται η πρόεδρος και το θετικό σε εμάς είναι ότι στο σύλλογο γονέων κ κηδεμόνων υπάρχουν και ενήλικοι μαθητές οπότε υπάρχει συμμετοχή στο συμβούλιο.

- Πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε το χρόνο μιας και έχετε τόσα χρόνια θητείας;

-Κατά μέσο όρο 1 ή 2

-Πότε γίνονται αυτά;

-Εεε συνήθως μετά από περιπτώσεις καταλήψεων ή αν συμβεί κάποιο έκτακτο γεγονός.

-Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθύντρια για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Θεωρώ ότι ο βασικότερος υπεύθυνος να το πούμε έτσι για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα είναι ο ίδιος ο εκπαιδευτικός ο οποίος είναι και ο ηγέτης της τάξης

του. Επομένως η κατεύθυνση η δική μου είναι προς την παρότρυνση των συναδέλφων για επαγγελματική ανάπτυξη. Δηλαδή να παρακολουθούν σεμινάρια, να ασχολούνται με διάφορα δρώμενα ώστε να αναπτυχθούν οι ίδιοι και να προσφέρουν στη συνέχεια τις γνώσεις τους στους μαθητές.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας στο σχολείο;

-Ζητάω απ' τους καθηγητές να μου δίνουν μιλάμε συχνά μάλλον με τους καθηγητές για την επίδοση των μαθητών είτε ως μεμονωμένα άτομα και σαν επίδοση τμήματος εε παρατηρώ τις βαθμολογίες των τετραμήνων και τις τελικές εξετάσεις. Και βέβαια στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς αν υπάρχει πρόβλημα προσπαθούμε να το αντιμετωπίσουμε. Δηλαδή αν υπάρχει πρόβλημα με μαθητή.

-Στο τέλος της χρονιάς κοιτάζετε να το αντιμετωπίσετε;

- Όχι απ τα πρώτο τετράμηνο κάνουμε κουβέντα κατά τη διάρκεια τω τετραμήνων κ ειδικά στην συνεδρίαση των απουσιών του πρώτου τετραμήνου μιλάμε όπως προβλέπει και ο νόμος κάνουμε και το τυπικό για την επίδοση των μαθητών και των τμημάτων.

-Μάλιστα, είναι η 2^η παιδαγωγική συνεδρία αυτή που μου λέτε και τα προβλήματα όσον αφορά τα προβλήματα και τι έχει προκύψει μέχρι τότε;

-Και τα προβλήματα σε όλες τις συνεδριάσεις κα σε μια συνεδρίαση για κάποιο άλλο λόγο εάν υπάρχει θέμα είτε επίδοσης είτε συμπεριφοράς μπορούμε να το κουβεντιάσουμε. Δεν είναι απαραίτητο να κάνουμε μια παιδαγωγική συνεδρίαση γ ν κουβεντιάσουμε αυτά τα ζητήματα.

-Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

Εεε απ' το ξεκίνημα της σχολικής χρονιάς προγραμματίζουμε μια σειρά από εκπαιδευτικές εκδρομές- εκδηλώσεις και τα τελευταία χρόνια κάνουμε και προγράμματα ERASMUS και θεωρώ ότι είναι μοναδική εμπειρία για τους μαθητές. Και επιπλέον οι υπεύθυνοι των εργαστηρίων κανονίζουν διδακτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις η της περιοχής ή της πόλης του Αγρινίου, αλλά ειδικότερα και όλες τις εκδρομές που μπορούμε να κανονίσουμε γίνονται όλες με εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

-Αυτές, τι κάνετε;

-Αυτές προγραμματίζονται και γίνονται άμεσα

-Συμμετέχουν οι μαθητές;

-Εεε με μια δυσκολία μόνο όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι επειδή η μετακίνηση γίνεται με λεωφορείο και επειδή είμαστε σε χωριό κάποια παιδιά αντιμετωπίζουν οικονομικό πρόβλημα κ αυτό λύνεται.

-Πως το λύνετε; Με ποιους τρόπους;

-Μπορεί να βάλουμε χρήματα ακόμη και οι ίδιοι οι καθηγητές για να πάνε εκδρομή τα παιδιά.

-Μπορείτε να μου πείτε τι ποσοστό εγκατέλειψαν πέρυσι οι μαθητές το σχολείο σας και δεν είχαν φτάσει να τελειώσουν την τάξη;

-Μια στιγμή να υπολογίσω λιγάκι;.....

-Ναι, ναι, να υπολογίσετε...

-Το ποσοστό της μαθητικής διαρροής 4-5 τοις εκατό αναφέρεται σε μαθητές που έχουν κάνει εγγραφή για κάποιους δικούς τους λόγους, για αναβολή από το στρατό ή για να έχει η οικογένειά τους κάποια επιδόματα.

-Πόσοι είναι αριθμητικά;

-Στην περυσινή Γ' τάξη 2-3 και στην Β' τάξη 1 που παρακολουθούσαν και έμειναν από απουσίες.

-Ευχαριστώ πολύ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ2)

-Σας ευχαριστώ για την συνέντευξη και τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

-Να είστε καλά κυρία Μουρατίδου.

-Ευχαριστώ πολύ

-Να πούμε λίγο, ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

-Τα επαγγελματικά λύκεια σκοπό και στόχο έχουν να εεε οι μαθητές οι οποίοι προέρχονται κυρίως απ' τα Γυμνάσια αλλά και απόφοιτοι γενικού λυκείου και επαγγελματικού λυκείου για απόκτηση άλλο πτυχίου σε κάποια άλλη ειδικότητα στην οποία επιλέγουνε εεεε στόχος είναι και η επαγγελματική αποκατάσταση και η συνέχιση των σπουδών. Η επιτυχία από τα ΕΠΑ.Λ. κ τα επαγγελματικά δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα ανάλογα με τα πτυχία που αποκτά ο μαθητής απ' το επαγγελματικό λύκειο ή συνέχιση των σπουδών ή είναι μέσω πανελλαδικών εξετάσεων για τα Τ.Ε.Ι., τις στρατιωτικές σχολές, των σωμάτων ασφαλείας και από φέτος ελεύθερα και στα πανεπιστήμια που καλύπτουν το ποσοστό των θέσεων σε

κάθε τμήμα πανεπιστημιακό 1% επιπλέον από τους αποφοίτους των γενικών λυκείων.

-Ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Σχολική αποτυχία ενός μαθητή;

-Ενός μαθητή. Ενός μαθητή.

-Σχολική αποτυχία σημαίνει ότι ο συγκεκριμένος μαθητής δεν κατάφερε να εγκλιματιστεί στο συγκεκριμένο σχολικό περιβάλλον είχε ...σκοπό κι στόχο ε τελείως διαφορετικό απ' αυτόν που προβλέπεται εεε νόμιζε ότι ερχόμενος και μόνο θα αποκτήσει το πτυχίο και το απολυτήριο λυκείου δεν αντέχει στη σχολική ζωή στη σχολική κοινότητα με αποτέλεσμα να μην παρακολουθεί η επίδοσή του να μην είναι η αντίστοιχη για να προαχθεί στην επόμενη τάξη

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-.....

-Κατά τη γνώμη σας;

- Παράγοντες... Γενικοί παράγοντες για την αποτυχία δεν υπάρχουνε ... εεε η αποτυχία είναι καθαρά προσωπικό του κάθε ενός μαθητή... πως είναι η φοίτησή του στο σχολείο γενικότερα η συμπεριφορά του και η συμμετοχή του στην εκπαιδευτική του διαδικασία.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

- Οι μαθητές οι οποίοι είναι στο ΕΠΑ.Λ. είναι μαθητές που προέρχονται απ' τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα της τοπικής κοινωνίας , είναι μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα στην οικογένεια και είναι μαθητές σε μικρό ποσοστό βέβαια που είναι τελείως αδιάφοροι

-Ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Η σχολική αποτυχία σαφώς και επιδρά στην πορεία των μαθητών.

-Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;

- Σε μεγάλο βαθμό ενώ μαθητές που έρχονται στο λύκειο με άλλη συμπεριφορά βελτιώνουν, έχουν τις προϋποθέσεις να βελτιώσουν την συμπεριφορά τους και να βγουν απ' το σχολείο καλύτεροι άνθρωποι.

-Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των κηδεμόνων, έχουν συμμετοχή έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο; Μετέχουν; Συμμετέχουν;

-Σημαντικός ο ρόλος οι γονείς να παρακολουθούν την πορεία και τη φοίτηση τα μαθητή γενικότερα στο σχολείο γ από κοινού καθηγητές και γονείς μπορούν να καταφέρουν καλύτερα αποτελέσματα απ ότι ο καθένας μόνος του .Σε γενικές γραμμές μπορώ να πω το ποσοστό των γονιών που ενδιαφέρεται κυμαίνεται σε ποσοστό 40%.

-40%(!)..Μετέχουν στα σχολικά συμβούλια; Έρχονται στο σχολείο;

-Στο ίδιο ποσοστό. Σας είπα: 40%.

-Στο ίδιο; Επειδή είστε και διευθυντής στο ίδιο σχολείο..πόσες θητείες έχετε;

-3 Διανύω την τρίτη..

-Διανύετε την τρίτη θητεία στο ίδιο σχολείο..α πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε τον χρόνο;

- Σχολικά Συμβούλια γίνεται ένα στην αρχή κι αν προκύψει έκτακτα ενδιάμεσα του σχολικού έτους.

-Όταν λέτε..

-Καταλήψεις, και συμπεριφορά, ακραία συμπεριφορά μαθητών.

-Το έχετε κάνει το σχολικό συμβούλιο τώρα;

- Όχι ακόμη.

-Πότε το έχετε προγραμματίσει;

-Μέσα στον Οκτώβρη.

-Λοιπόν, ας πάμε στον τρίτο άξονα. Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Εσείς σαν διευθυντής.

- Σαν διευθυντής ή ο σύλλογος;

-Εσείς σαν διευθυντής

-Ως διευθυντής προσπαθώ να επικοινωνώ με όλους τους μαθητές του σχολείου κ ε μ αυτούς που παρουσιάζουν μια παραβατική συμπεριφορά εε εντός αιθούσης αλλά και γενικότερα στο χώρο του σχολείου. Και πάλι να τους πείσω για να βελτιώσουν και τη συμπεριφορά τους και κατ' επέκταση και την απόδοσή τους στα μαθήματα.

-Μ ε ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-...Συζητάμε σε συλλόγους διδασκόντων τα διάφορα ζητήματα που αναφέρουν οι διδάσκοντες καθηγητές γ κάθε τμήμα και για ιδιαίτερες περιπτώσεις μαθητών.

-Πάμε στον τελευταίο άξονα: Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Οι δράσεις στο σχολείο για φέτος.. έχουμε προγραμματίσει ειδικά να υλοποιήσουμε κάποιες δράσεις σε ότι αφορά τη συμμετοχή μας σε διάφορα προγράμματα, όπως επίσης το άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία ...κι έχουμε αποφασίσει φέτος να οργανώσουμε μια ημερίδα που θα αφορά τα τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και ιδιαίτερα το 1^ο ΕΠΑ.Λ.

-Να σας ρωτήσω κάτι άλλο .Πέρυσι την προηγούμενη χρονιά μπορείτε να μου πείτε πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο;

Μαθητές οι οποίοι είχαν ανεπαρκή φοίτηση κυμάνθηκαν γύρω στο 18%.

-Ωραία. Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας. Καλή συνέχεια.

-Να είστε καλά.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ3)

-Σας ευχαριστώ για την συνέντευξη και τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

-Ευχαριστώ κι εγώ

-Στο πρώτο ερώτημα: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

Ποια είναι; Τα παιδιά έρχονται στο σχολείο να μορφωθούν. Το ΕΠΑ.Λ. έχει δυο κατευθύνσεις να βοηθήσει τα παιδιά να μπουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να προσανατολιστούν προς την αγορά εργασίας και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες και να αλλάξουν συμπεριφορά.

- Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

-Τι τι σημαίνει... γνώσεις, δεξιότητες, αλλαγή συμπεριφοράς... να πάρει από το σχολείο..ξέρω εγώ αυτό είναι..

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-.....Η οικογένεια..ξέρω εγώ ποιοι είναι... οι γνώσεις που έχει το παιδί από το δημοτικό και το Γυμνάσιο ερχόμενο στο λύκειο ...αν από το δημοτικό δεν μάθει να γράφει και να λογαριάζει σίγουρα θα αποτύχει.. οι γνώσεις που έχει τα προηγούμενα χρόνια.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

Είναι αυτά τα παιδιά που δεν άνοιξαν ποτέ βιβλίο στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο ή έμειναν στην ίδια τάξη. Δεν έχουν κανένα σκοπό καθαρό στο μυαλό τους.

-Ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

- Βέβαια και επιδρά.

-Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;

- Ένα παιδί που μαθαίνει να αποτυγχάνει στο σχολείο θα νιώθει αποτυχημένο στη ζωή του.

-Ναι αλλά εσείς είστε σε αυτό το σχολείο για τρίτη θητεία. Τι κάνετε γι αυτό;

-Όχι τρεις. Δυόμισι. Όλο για τη σχολική αποτυχία με ρωτάς..Τί τι να κάνω..

-Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των κηδεμόνων, έχουν συμμετοχή έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο; Συμμετέχουν; Έρχονται στο σχολείο;

Όχι πάρα πολύ. Ένα μικρό ποσοστό έρχεται.

-Πόσο είναι αυτό το ποσοστό;

-10% έως 15%

-Πόσοι είναι οι μαθητές;

-Έχουμε 70 μαθητές.

-Άρα μιλάμε για 7 με 10 γονείς.

-Ναι

-Πόσα σχολικά συμβούλια κάνετε τον χρόνο;

-Δεν κάνουμε κανένα σχολικό συμβούλιο. Δεν έχουμε ούτε Σύλλογο Γονέων. Καλούμε τους γονείς 2-3 φορές το χρόνο. Δεν έρχονται πάνω από 15 άτομα.

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Καμία ενέργεια δεν κάνουμε. Όλη την ημέρα φτιάχνουμε χαρτιά.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-Τι με ποιους τρόπους; Με κανέναν τρόπο. Όλη την μέρα φτιάχνουμε χαρτιά δεν κάνουμε και τίποτε άλλο. Δεν προλαβαίνουμε.

- Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Καμία δράση δεν προγραμματίσαμε και ούτε θα προγραμματίσουμε. Όταν έχεις 4-5 μόνιμους καθηγητές στο σχολείο και οι άλλοι περιφέρονται στα διπλανά σχολεία, τι δράσεις να προγραμματίσεις; Δεν κάνουμε τίποτα. Καμία δράση.

-Να σας ρωτήσω κάτι άλλο .Πέρυσι την προηγούμενη χρονιά μπορείτε να μου πείτε πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο;

-2-3 το εγκατέλειψαν.

-Ευχαριστώ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ4)

-Σας ευχαριστώ πολύ κύριε διευθυντά που δεχθήκατε με το να συμβάλλετε και να καταθέσετε τις απόψεις σας για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Να ξεκινήσω με το πρώτο ερώτημα: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ.;

-Η αποστολή του σημερινού ΕΠΑ.Λ. πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ σημαντική για τους εξής λόγους: σε μια εποχή που ταλανίζεται από την κρίση η ελληνική κοινωνία, μετανάστευση είναι το κυρίαρχο ζήτημα της εποχής μας, το ΕΠΑ.Λ. οφείλει η πολιτεία να το χρησιμοποιήσει σαν ατμομηχανή για να μπορέσουμε να έχουμε μια αισιόδοξη νότα και σ' αυτόν τον τομέα.

-Ωραία. Πάμε στον δεύτερο άξονα: τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία» για εσάς ως διευθυντή αυτού του σχολείου, του επαγγελματικού λυκείου;

-Είναι ένα θέμα πολύ μεγάλο το να ορίσει κανείς τη σχολική αποτυχία..... όπως είναι γνωστό σε όλουςείναι η διάβαση από.....την τάξη σε τάξη εεεε εχ ως αναγκαία και ικανή συνθήκη την παρουσία των μαθητών ως σχολική αποτυχία κατ' εμέ τη διακοπή κάποιου τη διακοπή κάποιου μαθητή από το σχολείο και η εκτόπισή του εκτός όπως επίσης και το ποσοστό των μαθητών που δεν μετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία.

-Όταν λέτε δεν μετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία τι σημαίνει αυτό;

-Σημαίνει ότι είναι «ωσεί απών». Παρών... «ωσεί απών».

- Πολύ χαρακτηριστικό αυτό που μας είπατε. Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Προέρχονται..είναι τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες που κοινωνικοοικονομικά είναι χαμηλό το εισόδημά τους κ δεν έχουν στόχους τα παιδιά αυτά ενώ οι μαθητές οι οποίοι προέρχονται από μεσαία στρώματα έρχονται εδώ προσανατολισμένοι για κάτι...το υποστηρίζουν... υποστηρίζουν την προσπάθειά τους ψυχή και σώματι.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας; Ποιοι είναι οι παράγοντες κατά τη γνώμη σας;

-Παράγοντες..Κατά τη γνώμη ..ένας σημαντικός παράγοντας είναι στα επαγγελματικά λύκεια έρχονται οι μαθητές κατά κανόνα μαθησιακά είναι ο χειρότεροι από τα Γυμνάσια εεε ένας δεύτερος παράγοντας είναι ότι τα παιδιά αυτά κατά συνέπεια ...μάλλον στο πρώτο συμπεριλαμβάνεται οι μαθητές αυτοί έχουν μεγάλα κενά και πολλές φορές σε αυτονόητα πράγματα δ μπορ να ανταποκριθούν όπως είναι απλές αριθμητικές πράξεις εεε ανάγνωση κατανόηση κατά συνέπεια ένας τέτοιος μαθητής να εκπαιδευτεί σε ειδικότητα θα έχει πάρα πολλές δυσκολίες.

- Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των κηδεμόνων, έχουν συμμετοχή έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο;

-Ο ρόλος των γονέων είναι πάρα πολύ σημαντικός και αυτός ξεκινάει..δεν θα πω απ' την προσχολική ηλικία, απ' την εμβρυακή ηλικία είναι πάρα πολύ σπουδαίος και αυτό τεκμηριώνεται απ όλες τις έρευνες που έχουν γίνει και πιστεύω τυχερά είναι τα παιδιά που έχουν γονείς που στηρίζουν τα όνειρά τους.

- Έρχονται οι γονείς στο σχολείο; Έρχονται στο δικό σας;

- Έχουμε... υπάρχουν ...υπάρχουν κάποιοι γονείς που ενδιαφέρονται αλλά είναι κάποιοι.

-Όταν λέτε κάποιοι σε σύνολο μαθητών; Πόσους έχετε τώρα;

-Σε σύνολο μαθητών... θα σας πω τώρα είναι κάπου το 20% των γονέων που ενδιαφέρονται και τους περισσότερους τους βλέπουμε στο πρώτο τετράμηνο όταν γίνεται η επίδοση..

-Αρα λέτε ότι έρχονται στο πρώτο τετράμηνο. Στα σχολικά συμβούλια μετέχουν;

-Όχι, όχι. Ο Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων συμμετέχει στα σχολικά συμβούλια αλλά δεν έρχεται. Εδώ μιλάμε για ένα σχήμα μικρό το οποίο πάντα είναι στο πλευρό μας. Δηλαδή ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων είναι πάντα στο πλευρό μας.

-Πότε κάνετε Σχολικά Συμβούλια;

-Σχολικά Συμβούλια στην αρχή της χρονιάς κάναμε

-Έχετε κάνει τώρα;

-Έχουμε κάνει ένα.

-Με ποια θέματα;

-Τα θέματααα..η βελτίωση της λειτουργικότητας του συγκροτήματος εεε υπ διαφ θ
εδώ στο σχολείο για βρισκόμαστε σε μια περιοχή που οι γείτονες μας ε Ρομά κ απ'
ότι αντιλαμβάνεστε πολλά προβλήματα δημιουργούνται και υπάρχουν αδέσποτα
σκυλιά.. τέτοια θέματα.

-Αρα λειτουργικά ζητήματα;

-Ναι

-Λοιπόν. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Πώς; Αν;

-Αν η η σχολική αποτυχία ενός μαθητή επιδρά..

-Πιστεύω ότι επιδρά..την επηρεάζει γιατί ζούμε σε μια εποχή όπου η εξέλιξη τρέχει
με ηλιγγιώδους ρυθμούς κ αν οι άνθρωποι δεν υποστηρίζονται από γνώση δεν
μπορούν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα σε οποιοδήποτε εργασία και
απασχόληση.

-Πάμε στον τρίτο άξονα. Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Εδώ έχουμε κάνει μια ομάδα φιλαναγνωσίας, μια ομάδα φιλαναγνωσίας, ομάδα
φιλαναγνωσίας,η οποίαα...

-Από πότε λειτουργεί αυτή;

- Δύο χρόνια λειτουργεί, η οποία ωθεί τα παιδιά στο διάβασμα, στον προβληματισμό
,στην κρίση. Πιστεύω ότι τα παρακινεί για την προσωπική τους ανέλιξη και εξέλιξη.
Επομένως, εε οι καθηγητές προσπαθούν ...οι καθηγητές ύστερα από συναντήσεις
...ύστερα από συναντήσεις σε παιδαγωγικούς συλλόγους αποφασίζουν να
αντιμετωπίζουν τα παιδιά με προβλήματα με εξατομικευμένηη... με
εξατομικευμένες υπηρεσίες.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας του σχολείου σας;

-Εεε ένας είναι τα αποτελέσματα των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων ..

-Τον Ιούνιο

-Τον Ιούνιο... είναι επίσης των εξετάσεων είναι η επιτυχία στα Τ.Ε.Ι. η επιτυχία στα Τ.Ε.Ι. είναι η συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς διάφορους, πέρα από τα σχολικά ξέρω εγώ... δείχνουν... έχουν το στίγμα τους.

-Μάλιστα. Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση , στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας; Επειδή είναι η τρίτη θητεία στο ίδιο σχολείο.

-Εμείς έχουμε καταρχάς, ομάδα φιλαναγνωσίας, ομάδα φιλαναγνωσίας, ομάδα διαμεσολάβησης, η οποία και αυτή παίζει σπουδαίο ρόλο στο να αμβλύνονται οι μεταξύ τους διαφορές, έχουμε θεατρική ομάδα, θεατρική ομάδα... εεε γίνονται διάφορες γιορτές και εκδηλώσεις, γιορτές, εκδηλώσεις που συμμετέχουν οι μ κατά κανόνα, κατά κανόνα η συμμετοχή τους αυτή είναι βιωματική και αυτόματα η αγάπη τους προς το σχολείο ενδυναμώνει η αγάπη τους προς το σχολείο..αυτά.

-Την προηγούμενη χρονιά μπορείτε να μου πείτε πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο;

-4 μαθητές . Ήταν ενήλικες.

- Σε σύνολο;

-Σε σύνολο 300 μαθητών.

-Ευχαριστώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ5)

-Σας ευχαριστώ πολύ που δεχθήκατε να συμμετέχετε στην συνέντευξη για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Στην πρώτη ερώτηση: ποια είναι σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

-Να εκπαιδεύσει και να εεε σε κάποιες ειδικότητεςκαι να τους δώσει τις απαιτούμενες γνώσεις για να βρεθούν στο χώρο εργασίας της αντίστοιχης ειδικότητάς τους.

-Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

-Για εμένα προσωπικά;

-Ως διευθύντρια του ΕΠΑ.Λ. ...

-Εεε θεωρώ σαν όρος είναιαιαιαιαμη δόκιμος τέλος πάντων η σχολικά αποτυχία είναι τα παιδιά που δεν έχουν τη δυνατότητα λόγω οικονομικών συνθηκών ή μαθησιακών δυνατοτήτων να μην προχωρήσουν αλλά αυτό δεν μπορούμε να το θεωρήσουμε και σαν σχολική αποτυχία εντάξει αλλά..δ είναι ειδική από στη ζωή τους εεεεεε πολλά παιδιά διακόπτουν την φοίτηση τους γιατί είτε έχουν οικογενειακών υποχρεώσεων που πρέπει να βγάλουν πέρα για οικονομικούς λόγους κατά βάση για οικονομικούς λόγους...διακόπτουν αλλά δεν έχουμε μεγάλες.... μεγάλοποσοστό μαθητών που..

-Θα σας ρωτήσω αργότερα γι' αυτό το θέμα για το ποσοστό μετά. Θα μου πείτε λίγο το προφίλ των μαθητών σας που αποτυγχάνουν στο δικό σας σχολείο;

-Εεε κυρίως είναι με χαμηλό μαθησιακό επίπεδο και ...βιοτικό και οικογενειακό για οικογενειακούς λόγους στην ουσία.... οικογενειακούς....

-Ποιοι κατά τη γνώμη σας είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-Ποιοι παράγοντες... εεε οικονομικούς, οικογενειακούς, και χαμηλό μαθησιακό.

-Το χαμηλό μαθησιακό πού οφείλεται;

Μπορεί να είναι σε μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να είναι διαγνωσμένες μπορεί να είναι εεε μη διαγνωσμένες μαθησιακές εεε ή μπορεί να είναι σε κενά που μπορεί να έχουν σε προηγούμενα χρόνια.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

Μαθητές με χαμηλές αποδόσεις..

- Ποιος είναι ο ρόλος των γονέων στο σχολείο σας; Συμμετέχουν;

-εεεε πολλοί γονείς συμμετέχουν όμως υπάρχουν μεγάλο ποσοστό που δεν μπορεί να έρθει σε επαφή με το σχολείο λόγωκαι κοινωνικού προφίλ και ...μαθησιακού ...δηλαδή έχουμε πολλούς γονείς που δεν μπορούμε καν να συννενοηθούμε

-Πολλούς γονείς; Τι εννοείτε; Τι ποσοστό είναι αυτό;

-Εεε

-Σε σύνολο μαθητών;

-Σε σύνολο μαθητών είναι το 1/3 των γονιών δηλαδή υπάρχουν αρκετοί γονείς που δεν συμμετέχουν καθόλου στη διαδικασία κ που..

-Για πόσους γονείς μιλάμε;

-Έχουμε 250 μαθητές εεε

-Αρα το 1/3 δεν συμμετέχει καθόλου;

-Ναι

-Σχολικά συμβούλια κάνετε;

-Σχολικά Συμβούλια κάναμεεε...

-Κάνατε τώρα;

-Χθες είχαμε ένα.

-Με ποια θέματα;

-Η συμμετοχή των γονέων..είναι κυρίως λειτουργικά και κτιριακό και οι γονείς που συμμετείχαν ήταν γύρω στους 50.

-Μάλιστα.50.

-Ωστόσο τηλεφωνικά και εεε κατά καιρούς περνάνε γονείς έρχονται οι γονείς που ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους

-Ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Δεν είναι ο κύριος λόγος για τη μετέπειτα πορεία του. Βέβαια όσο πιο πολλά εφόδια έχει εεε στην σχολική του επίδοση πάντων είναι καλύτερα και για εε εργασία και για κοινωνική εε εντάξει τέλος πάντων εεε

-Εσείς σαν διευθύντρια του σχολείου ποιες δράσεις κάνετε,ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθνήτης για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-εεε Προσπαθούμε να είμαστε κοντά στα παιδιά να έχουμε γνώση όλων των προβλημάτων που υπάρχουν και να μπορούμε να προσπαθούμε να τα αντιμετωπίσουμε κυρίως οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα κ εεε σε σχέση με τους θεσμούς με το δήμο και την κοινωνική υπηρεσία του δήμου και με τα ιδίως η υπηρεσία που μπορεί να μας συνδράμει.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας σαν διευθύντρια;

-Κυρίως σαν την βαθμολογία αλλά έχουμε εεε για κάθε τμήμα κάνουμε συχνές συναντήσεις εεε όλων των εκπαιδευτικών που δουλεύουν το τμήμα και βλέπουμε τα προβλήματα που υπάρχουν και ατομικά για τον κάθε μαθητή οπότε μπορεί να υπάρξει ανάγκη εξατομικευμένης διδασκαλίας σε εεε κάποιες περιπτώσεις μαθησιακών δυσκολιών, μαθησιακών δυσκολιών που μπορεί ναααααα θέλουν βοήθεια και από τον σύμβουλο ειδικής αγωγής. Βέβαια. Έχουμεεεεσυνήθως με τα συμβούλια τάξης ελέγχεται αυτό καιαααα...και με τη βαθμολογία. Αξιολόγηση

-Άρα μιλάμε για συμβούλια τάξης και βαθμολογία. Αξιολόγηση των μαθητών.

-Αξιολόγηση

- Ποιες είναι οι δράσεις –στόχοι του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση-καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας;

-δρασε προσπαθούμε να συμμετέχουν οι μαθητές μας εκτός από τη μαθησιακή πορεία σε διάφορες άλλες εκδηλώσεις είτε είναι προγράμματα εκδηλώσεις προγράμματα εεεεκδηλώσεις που γίνονται στην πόλη που μπορούν να συμμετέχουν. Έχουμε ένα σημαντικό πρόγραμμα Erasmus που είναι με κινητικότητα σχολείων ευρωπαϊκών που έχουμε ανταλλαγή. Όσον αφορά τη διδασκαλία στην αγγλική γλώσσα και την πρόδοό τους στην Αγγλική γλώσσα εεεαυτά.

-Πέρυσι πόσα παιδιά εγκατέλειψαν το σχολείο μιας και ήσασταν και διευθύντρια;

-Αυτά που εεεε είχαμε 25 από τη Β οι οποίοι ήταν για δεύτερο πτυχίο. Για πρώτο πτυχίο τους κανονικούς μαθητές δεν έχουμε ιδιαίτερες διαρροές εεεε. Ήταν γύρω στα 2 άτομα στην Α που ...δύο ήταν στην Α

-Σύνολο μαθητών;

-65 που ήταν μεγάλοι σε ηλικία εεε στην Δευτέρα ήταν 25 στην Τρίτη δεν είχαμε εεε κυρίως στη Δευτέρα είναι μαθητές που είναι για δεύτερο πτυχίο.

- Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ6)

-Σας ευχαριστώ για την συνέντευξη και τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Στον πρώτο άξονα: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Α., του σχολείου που διοικείτε;

-Μάλιστα. Η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Α. είναι ότι τα παιδιά αποκτούν δεξιότητες και τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν μετά στη ζωή τους. Γνώσεις και δεξιότητες.

-Ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Ε είναι δύσκολη αυτή η απάντηση γιατί η σχολική αποτυχία στα ΕΠΑ.Α. μπορεί να φταίνε και τα ΕΠΑ.Α. που δεν διαβάζουν επειδή το επίπεδο είναι χαμηλόφυσικά κι... τα εργαστήρια και ο εξοπλισμός των εργαστηρίων κατά πόσο είναι ικανός να προσφέρει τα γνώσεις αυτές και τις δεξιότητες και τρίτον η οικονομική κρίση για πολλά παιδιά αυτό είναι το βασικό από τα θέματα και ίσως να το βάζαμε και πρώτο αυτό.

-Άρα εστιάζετε στην οικονομική κρίση και στα εργαστήρια ;

-Πολλά παιδιά διακόπτουν ή πάνε για δουλειά σταματάνε, μένουν από απουσίες κ.τ.λ.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους του σχολείου σας,

-..

-Του σχολείου που διοικείτε.

-Παιδιά που έρχονται ήδη απ' το Γυμνάσιο χωρίς γνώσεις εντελώς χωρίς γνώσεις δε ξέρουν ούτε να διαβάζουν και δεν υπάρχει οικογένεια που να τα βοηθήσουν πίσω οπότε αντιμετωπίζουν προβλήματα στη μάθηση

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας που διοικείτε;

-....

-Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία

-Αυτά που είπαμε προηγουμένως οικονομικοί, χαμηλό επίπεδο μαθητών, οικογενειακοί... δεν μπορούν να τα βοηθήσουν οι γονείς εεε παιδιά που έρχονται κατευθείαν απ' τις μικρότερες τάξεις της βαθμίδας, γυμνάσιο απ' το δημοτικό χωρίς να γνωρίζουν.. δεν έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις να δώσουν πανελλαδικές εξετάσεις κ τέτοια. Είναι παιδιά που δεν έχουν διαβάσει ποτέ τους τα περισσότερα ανοίξει βιβλίο. Υπάρχουν και καλοί μαθητές

- -Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των κηδεμόνων, έχουν συμμετοχή έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο; Συμμετέχουν; Έχουν ενεργό δράση;

-Αυτή είναι πονεμένη αμαρτία. Θα γράψεις :πονεμένη αμαρτία. Δεν υπ στα περισσότερα ΕΠΑ.Λ Σύλλογος Γονέων και κηδεμόνων οι γονείς είναι πολλές φορές ανύπαρκτοι. τηλέφωνα δε λειτουργούν δεν υπάρχει επικοινωνία. Υπάρχουν φυσικά και γονείς που ενδιαφέρονται.

-Ποιο είναι το ποσοστό των γονέων που ενδιαφέρονται;

-Μεγάλο. Που δεν ενδιαφέρονται θα μπορούσαμε να πούμε. Είναι μεγάλο το ποσοστό που δεν ενδιαφέρονται.

-Που δεν ενδιαφέρονται..

-Είναι μεγάλο το ποσοστό δηλ παίρνουμε τηλέφωνο δεν έρχονται

-Πέστε μου έναν αριθμό σε σύνολο μαθητών..

-Δεν μπορώ να σου πω μπορεί να είναι ένα 20 και 30 % μπορεί και 40% εξαρτάται τη χρονιά και τους μαθητές.

-Πόσους μαθητές έχετε στο σχολείο;

-Είναι 210 μαθητές

-Έρχονται στα συμβούλια; Κάνετε σχολικά συμβούλια;

Εδώ δεν ξέρω. Εδώ πρώτη φορά είμαι στο σχολείο αυτό δεν ξέρω αν έχουν ...

-Ναι αλλά είστε παλιός διευθυντής..

Στο παλιό σχολείο της Κατοχής δεν υπήρχε σύλλογο κ κη παρόλο τις προσπάθειες που κάναμε να γίνει ποτέ δεν ήρθαν ούτε ένας σε συμβούλια, ήταν μηδενική ..απόλυτα μηδενική.

-Εδώ έχετε σύλλογο στο σχολείο που είστε τώρα;

- Απ' ότι ξέρω όχι .Δεν πρέπει να' χει. Δεν νομίζω...

-Σχολικό Συμβούλιο κάνατε μέχρι τώρα; Έχετε προγραμματίσει;

Σχολικό Συμβούλιο όχι. Προχθές κάναμε εκλογές για μαθητικά συμβούλια ακόμη δεν έχουμε κάνει. Προχθές την Παρασκευή κάναμε μαθητικές κοινότητες και τέτοια.

-Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-.....στη μετέπειτα πορεία του όσο αφορά τον ψυχικό του κόσμο δεν είναι απόλυτα σίγουρο οικονομικά ναι αλλά έχουμε δει και παιδιά που δεν τελείωσαν και είναι κύριοι και..στην κοινωνία κτλ ...που δεν μπόρεσαν να τελειώσουν... που μπορεί να μην έγιναν αυτό που ήθελαν αλλά..

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Εσείς σαν διευθυντής.

-προσπαθούμε μέσα από... να δώσουμε, να κάνουμε τα παιδιά να νιώσουν υπευθυνότητα, προσπαθούμε να κάνουμε προγράμματα...

-Εσείς ως διευθυντής;

-Όλοι. Όλοι. Κι εγώ σαν διευθυντής πρώτος εγώ να κάνουμε προγράμματα αγωγής υγείας όλα αυτά ν δ στ παιδιά να δείξουν τον εαυτό τους. Ζωγραφικής, καλλιτεχνίας μουσικής, χορού να δούμε τα ενδιαφέροντα των παιδιών και μέσα από αυτά τα ενδιαφέροντα να μπορέσουμε να τους αλλάξουμε τη νοοτροπία στο διάβασμα ίσως και κάποια από αυτά να βρουν το δρόμο τους κιόλας. Αυτό ενδιαφέρον ...

-Με ποιους τρόπους ως διευθυντής παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-Από το πρωί απ' τις 7μισι μέχρι τις 2μισι στο σχολείο. Επί 15 χρόνια. Έχω προσωπική αντίληψη , έχω προσωπική αντίληψη. Και με το σύλλογο καθηγητών και

με τους καθηγητές έναν- έναν και με τον υποδιευθυντή, ο οποίος κάνει εξαιρετική δουλειά. Είμαστε σε μια επικοινωνία πάρα πολύ μεγάλη και με τους μαθητές και με όλους. Προσπαθούμε. Για αυτό εξάλλου έχουμε και τη δουλειά μας γι' αυτό έχουμε και τους μαθητές. Γ αν δεν υπήρχαν μαθητές θα κάναμε κάτι άλλο...

-Πάμε στον τελευταίο άξονα: Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

- Να κάνουμε επισκέψεις ανά ειδικότητα σε διάφορους στόχους που μπορούμε να μας δει ο κόσμος. Να κάνουμε κάτι σοβαρό δηλαδή και το παιδί να πάρει θάρρος από αυτό που θα κάνουμε. Δηλαδή θα βγούμε έξω στην πόλη... και ανάλογα με την ειδικότητα θα προσπαθήσουμε να πάμε σε σχολεία να δείξουμε τη δουλειά μας. Και ίσως από αυτό το παιδί μετά να είναι πρωταγωνιστής στη δράση..σ' αυτές τις δράσεις

- Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ7)

-Καταρχάς,σας ευχαριστώ πολύ κύριε διευθυντά για την συνέντευξη και τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του ΕΠΑ.Λ. που είστε εσείς διευθυντής;

-Είναι να εκπαιδεύει και να επανεκπαιδεύει επειδή είναι εσπερινό το σχολείο εεε εργαζόμενους ή ανέργους μαθητές.

-Όταν λέτε «εκπαιδεύει» τι ακριβώς;

-Να εκπαιδεύει σε ειδικότητες που έχουν σχέση, που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας.

-Πάμε στον άξονα Β. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

-...Σημαίνει ότι κάποιοι μαθητές λόγω των διαφόρων προβλημάτων κ ειδικά στο εσπερινό ΕΠΑ.Λ. που είναι ενήλικες εεεε έχουνε εεεεε λόγω εργασίας λόγω διαφόρων οικογενειακών ή προσωπικών προβλημάτων εγκαταλείπουν το σχολείο πριν το ολοκληρώσουν. Αυτό είναι η σχολική αποτυχία ή διαρροή, θα μπορούσα να το πω.

-Ως αποτέλεσμα της σχολικής αποτυχίας βάζουμε τον όρο «διαρροή»;

-Διαρροή, ναι.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Του σχολείου που διοικείτε τώρα.

-Το προφίλ των μαθητών εεε το προφίλ των μαθητών εεε το προφίλ των μαθητών ας το πούμε οικογενειακού επιπέδου και χαμηλού μορφωτικού επιπέδου.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-Οι παράγοντες όπως προανέφερα είναι λόγοι οικογενειακοί, επαγγελματικοί, εύρεσης εργασίας περιστασιακής ή μετοίκησης σε άλλη πόλη ή χωριό.

-Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;

-Δεν μπορούν να βρουν δουλειά ενώ άλλοι που έχουν τα εφόδια μπορούν.

-Ποιος είναι ο ρόλος των γονέων; Είναι ενήλικοι όλοι οι μαθητές;

-Είναι ενήλικοι σε ποσοστό 95%.Στους λίγους ενηλίκους μαθητές που έχουμε δεν παρατηρείται διαρροή.

- Συμμετέχουν οι γονείς των ανήλικων μαθητών στα σχολικά συμβούλια; Έρχονται στο σχολείο;

-Συμμετέχουν.

-Έχετε σύλλογο γονέων;

-Δεν έχουμε σύλλογο γονέων γιατί είναι ελάχιστο το ποσοστό των ανήλικων μαθητών, γιατί οι περισσότεροι μαθητές μας το 95% είναι και κηδεμόνες.

-Σχολικά Συμβούλια κάνετε;

-Κάνουμε σχολικά συμβούλια

-Πότε κάνετε;

-Πέρυσι κάναμε δύο φορές

-Σε ποια θέματα;

-Τον προγραμματισμό της σχολικής μονάδας και των προγραμματισμό των διδακτικών επισκέψεων

-Ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Σαφώς και επιδρά και επιδρά αρνητικά και ένα δείγμα που υπάρχει είναι ότι πολλοί έχουν παλιότερα αποτύχει και επανέρχονται στο σχολείο και δη στο εσπερινό ΕΠΑ.Λ. για να ξαναενταχθούν στο σχολείο και να πάρουν το απολυτήριο και το πτυχίο.

-Ωραία. Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρώθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Εσείς σαν διευθυντής.

-Εξηγούμε, εξηγούμε εεε καθαρά τους στόχους που έχει το σχολείο, πρώτον αυτό δε είμαστε, κατανοούμε την επαγγελματική τους κατάσταση την οικογενειακή τους και την προσωπική και ότι είναι εργαζόμενοι ή άνεργοι που δουλεύουν περιστασιακά και τρίτον προσπαθούμε , προσπαθούμε να εντάξουμε εε τη διδασκαλία τα μαθήματα με τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς εεε να γίνεται να πλησιάζει το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών που έχουμε.

-Δηλαδή με ποιους τρόπους; Κατεβάζετε το επίπεδο των μαθημάτων;

-Εεεε προσπαθούμε να εκλαϊκεύσουμε κ ν απλοποιήσουμε τα εεε διδακτικά βιβλία και τη διδακτέας ύλη.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας; Ως διευθυντής του σχολείου, την πρόοδο.

-Ζητώ από τους εεε από τους εκπαιδευτικούς, απ' τους υπευθύνους τμημάτων και από τους εκπαιδευτικούς αναλυτική ενημέρωση για την πρόοδο των μαθητών. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

-Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχετε προγραμματίσει, μιας και μου είπατε ότι κάνετε Σχολικά Συμβούλια, που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

- Εεεε δημιουργία πολλών δράσεων όπως εεε διδακτικές επισκέψεις, ένταξη και συμμετοχή των μαθητών σε προγράμματα και αξιοποίηση στην Α τάξη όπου παρατηρείται σχετικά μεγαλύτερη διαρροή σε σχέση με τις άλλες τάξεις εεε ενεργοποίηση των μαθητών της ζώνης δημιουργικών δραστηριοτήτων εε να γίνεται σωστά και της ερευνητικής εργασίας.

-Τι ποσοστό διαρροής είχατε πέρυσι μιας και είπατε στην πρώτη τάξη σε σύνολο μαθητών; Αφού ήσασταν και πάλι διευθυντής.

-Είχαμε, είχαμε 15%

-Σε σύνολο μαθητών;

-Σε σύνολο μαθητών 115, 15.

-15 στην Α Λυκείου;

-Σε όλο το σχολείο.

- Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας.

-Παρακαλώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ8)

-Σας ευχαριστώ που δεχθήκατε να συμμετέχετε για την συνέντευξη στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Να ξεκινήσουμε την πρώτη ερώτηση, ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

Είναι διπλής αποστολής ο ρόλος του ΕΠΑ.Λ.... στοooo εκείνο που πρέπει να δώσει στα παιδιά γενικής παιδείας γενική μόρφωση και μετά να τους εντάξει και στις ειδικότητες στα εργαστήρια. Με αποτέλεσμα να πάρουν και απολυτήριο λυκείου και πτυχίο της αντίστοιχης ειδικότητας.

-Λοιπόν, τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Για εμένα βασικά ααα έχει αποτύχει το σχολείο να... αν δεν έχει πετύχει τους στόχους που έχει βάλει στην πρώτη παιδαγωγική συζήτηση που έχει κάνει.

-Παιδαγωγική συνεδρίαση..

Συνεδρίαση. Ναι εεε Εκεί μπαίνουν οι στόχοι του σχολείου στην αρχή και μετά στο τέλος αξιολογούνται. Εεεε βέβαια στα ΕΠΑ.Λ. έχουμε μια σχολική αποτυχία είναι έτσι η οργάνωση του σχολείου που ρίχνουν το μεγαλύτερο βάρος στα εργαστήρια με αποτέλεσμα να μην έχουουουουουν ...μεγάλες και πολλές δυνατότητες ...είναι και αδύνατοι μαθητές να προχωρήσουν προς το Πανεπιστήμιο με αποτέλεσμα εεε ν έχουμε γενικά μια αποτυχία και στα ενδοσχολικά και στις εξετάσεις να μην τα πηγαίνουν καλά και στις πανελλαδικές πιο πολύ.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

Γενικά μπορώ να πω ότι έρχονται από στρώματα της κοινωνίας από αγροτικές περιοχές το περιβάλλον μέσα στο σπίτι να μην το ωφελεί ν μην τα βοηθάει στην επίτευξη των στόχων γιατί τα απασχολούν τις περισσότερες φορές τον περισσότερο χρόνο σε εργασίες δικές τους. Αυτό νομίζω είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας εδώ που διοικείτε κατά τη γνώμη σας;

-Βέβαια πρώτη φορά έρχομαι σε ΕΠΑ.Λ. ύστερα από 6 χρόνια δεν μπορώ να αποτυπώσω ακριβώς το σχολείο που βρίσκομαι φέτος. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτυχία είναι το γεγονός ότι γενικά όλα τα παιδιά δεν αγαπάνε πολύ το σχολείο. Οι λόγοι είναι πάρα πολλοί. Εεε δεν εργάζονται το απόγευμα με τα μαθήματα ..δεν ασχολούνται με τα μαθήματα με αποτέλεσμα να τα δημιουργείται ένα πρόβλημα παρουσίας στο σχολείο να αισθάνονται κάπως ένοχα και αυτό σιγασιγά τους δημιουργεί άλλα προβλήματα μ αποτέλεσμα στο τέλος να έχουμε αυτά τα φαινόμενα.

- -Ποιος είναι ο ρόλος των γονέων; Συμμετέχουν στο σχολείο;

-Δυστυχώς για τα ΕΠΑ.Λ. δεν βλέπουμε γονιό στο σχολείο πλην μερικών εξαιρέσεων είναι μονοψήφιος ο αριθμός των γονέων π ενδιαφέρονται για τα παιδιά και παρακολουθούν την επίδοση στο σχολείο. Οι περισσότεροι..

-Σε αριθμό μαθητών συνολικά μπορείτε να μας πείτε;

-Δηλαδή αν το σχολείο έχει 70 μαθητές γύρω στους 9-10.

-9 με 10 γονείς έρχονται στο σχολείο. Μετέχουν στα σχολικά συμβούλια; Κάνετε σχολικά συμβούλια;

- Εεεε σ' αυτό το σχολείο δεν μπορώ να έχω άποψη πιστεύω να έγιναν τα προηγούμενα χρόνια. Σε άλλα σχολεία που ήμουν διευθυντής..

-Μιλάμε για το σχολείο που διοικείτε τώρα. Μέχρι στιγμής έχετε συγκαλέσει σχολικό συμβούλιο;

-Όχι γιατί δεν προέκυψε πρόβλημα. Όχι για κάποιο θέμα.

-Δεν προέκυψε κάποιο θέμα. Θα συγκαλέσετε στο μέλλον; Είναι προγραμματισμένο;

- Είναι προγραμματισμένο .Βεβαίως. Μόλις ολοκληρωθούν οι διαδικασίες εκλογής των μαθητικών συμβουλίων εεε θα καλέσω οπωσδήποτε σχολικό συμβούλιο για να βάλω ορισμένα θέματα.

-Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στη μετέπειτα πορεία του;

- Εγώ προσωπική μου άποψη είναι ότι απ' όσους μαθητές έχω συναντήσει όσους απόφοιτους έχω είπαν ότι αν είχαν τη γνώση και την εμπειρία που έχουν τώρα το σχολείο θα το είχαν τελειώσει με άριστα.

-Ωραία. Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Μιας και μας είπατε ότι κάνατε παιδαγωγική συνεδρίαση και έχετε βάλει στόχους για φέτος, τη σχολική χρονιά στο σχολείο που διοικείτε, για τους οποίους θα μας μιλήσετε αργότερα, εσείς σαν διευθυντής τι ενέργειες κάνετε;

-Αφιερώνω χρόνο για να συνομιλώ με το κάθε παιδί για να ξέρω τουλάχιστον αυτών που παρουσιάζουν πρόβλημα εεε να ξέρω όλες τις συνθήκες πως είναι το περιβάλλον στο σπίτι τελικά ποιοι είναι οι στόχοι και οι επιθυμίες του παιδιού.

-Αρα αφιερώνετε χρόνο στους μαθητές. Τους καλείτε εδώ στο γραφείο;

-Εδώ στο γραφείο.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

Εεεε συζητώντας με τους καθηγητές εκτός συνεδρίασης και εεε ελέγχοντας τα πρόχειρα διαγωνίσματα, συνήθως.

-Τα οποία σας τα δίνουνε;

-Εε οι περισσότεροι ναι.

- Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας; Μιας και έχετε κάνει συνεδρίαση

- Εεεε έχ βάλει σαν στόχο να ενισχύσουμε τους μαθητές εφόσον μας βοηθήσει και το υπουργείο με τις μαθησιακές δυσκολίες εεε έχουμε ζητήσει νααααα ναααα νααα να αναπτύξουν προγράμματα περιβαλλοντικής, αγωγής υγείας κ σε παιδιά ούτως ώστε να έρθουν πιο πολύ κοντά μεταξύ τους για να ξεδώσουν και στο τέλος να δώσουν όλο το πρόγραμμα. Τώρα στη συνεδρίαση του Ιανουαρίου έχουμε πει να κάνουμε μια αναθεώρηση των στόχων τι δεν πήγε καλά και τι πρέπει να ενισχύσουμε.

-Μάλιστα. Μήπως ξέρετε την προηγούμενη χρονιά πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο;

-Απ' ότι ενημέρωση που έχω 5%.

-Πόσοι μαθητές;

-Μόνο αυτό το ποσοστό.

- Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας.

-Ευχαριστώ κι εγώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ9)

-Σας ευχαριστώ θερμά που δεχθήκατε να καταθέσετε τις απόψεις σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

-Ναι.

-Στο πρώτο ερώτημά μας: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

Το σχολείο που έχω αναλάβει εδώ και δύο μήνες είναι ένα επαγγελματικό λύκειο σε αγροτική περιοχή με 70 μαθητές. Σκοπός του ΕΠΑ.Λ. είναι να δώσει στους μαθητές του γνώσεις ούτως ώστε να μπορέσουν να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά να αποκτήσουν πτυχίο της ειδικότητας που έχουν επιλέξει και απολυτήριο λυκείου.

- Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

-...

-των μαθητών του σχολείου σας;

-Κοιτάζετε. Το παιδί έρχεται από το Γυμνάσιο χωρίς να ξέρει να διαβάζει. Μερικά είναι εντελώς αδιάφορα. Οι γονείς τα στέλνουν να πάρουν ένα χαρτί. Οι παράγοντες; Η οικογένεια, το σχολείο, εννοώ της προηγούμενης βαθμίδας... το παιδί.

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Τα ξέρετε κι εσείς ποια είναι τα παιδιά αυτά. Αφού ήσασταν σε ΕΠΑ.Λ. διευθύντρια. Δεν τα ξέρετε; Είναι αυτά τα παιδιά που δεν άνοιξαν ποτέ βιβλίο, αυτά που δεν ξέρουν τι θα πει διάβασμα ή αυτά που έμειναν στην ίδια τάξη.

-Μάλιστα. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

- Αν ένας μαθητής δεν καταφέρει να τελειώσει το σχολείο πώς θα καταφέρει να επιβιώσει στην αγορά εργασίας; Χωρίς γνώσεις, χωρίς τα βασικά....

-Πώς επιδρά κατά τη γνώμη σας;

-Πώς επιδρά; Νιώθει αποτυχημένο και θα το νιώθει σε όλη του τη ζωή.

-Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των κηδεμόνων, έχουν συμμετοχή έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο; Συμμετέχουν; Έρχονται στο σχολείο;

-Δεν τους έχω δει μέχρι τώρα. Έχουμε και λίγα παιδιά φέτος στην Α Λυκείου. Δεν έρχονται.

-Υπάρχει Σύλλογος Γονέων;

-Αν υπάρχει Σύλλογος; Εδώ δεν ξέρουμε αν υπάρχουν γονείς..

-Να σας ρωτήσω, επειδή είστε και νέα διευθύντρια. Έχετε προγραμματίσει σχολικό συμβούλιο;

-Μέχρι στιγμής όχι. Δεν υπάρχει λόγος.

-Όταν λέτε δεν υπάρχει λόγος;

-Αν προκύψει κάποια κατάληψη ή κάποιο ειδικό θέμα... τότε....

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθύντρια για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Ακόμη δεν κάνω κάτι. Υπάρχει φόρτος εργασίας με τη μαθητεία που προσπαθούμε να τη λειτουργήσουμε. Είναι μια καινούργια τάξη. Θέλει χρόνο. Αυτό θα το δω στο τέλος του πρώτου τετραμήνου.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-Θα δω τις βαθμολογίες των τετραμήνων και τα διαγωνίσματα.

- Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Κοιτάζτε. Έχουμε βάλει σαν στόχους τα πολιτιστικά προγράμματα και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις. Το σχολείο έχει παράδοση στους παραδοσιακούς χορούς και στις καινοτομίες. Σε όλα αυτά.

-Πόσα παιδιά εγκατέλειψαν πέρυσι το σχολείο;

-Απ'ότι μου είπαν λίγα.

-Ξέρετε αριθμό;

-3-4.

-Ευχαριστώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ10)

-Ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ.;

-Ένα λεπτάκι δώστε μου...

-Ναι, ναι..

-Για πείτε μου ξανά..

-Ποια είναι η αποστολή του σημερινού ΕΠΑ.Λ.;

-Να απαντήσω για την αποστολή του ΕΠΑ.Λ ...ένα κομματάκι δύσκολο.. ε να παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση στους μαθητές. Αυτή είναι η αποστολή του ΕΠΑ.Λ.

-Εκπαίδευση και κατάρτιση. Πολύ ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- ...Σχολική αποτυχία είναι να μην μπορέσει το σχολείο να ανταποκριθεί σ' αυτήν την αποστολή. Να μην πάρει εκπαίδευση και κατάρτιση στους μαθητές. Ένας

μαθητής ζεεε να μην μπορέσει ένας μαθητής να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σχολείου.

-Μάλιστα. Ποιοι είναι κατά την γνώμη σας οι παράγοντες που επηρεάζουν την σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας; Του σχολείου που διοικείτε;

-.....

-Οι παράγοντες...

-...να βάλουμε πρώτοοο ...το γεγονός ...το υπόβαθρο των μαθητών...

-Το υπόβαθρο ...μάλιστα...

-...Το δεύτερο έχει να κάνει με την κοινωνική προέλευση ..το τρίτο με την οργάνωση συνολικά της εκπαίδευσης συνολικά δηλαδήαυτά καταρχήν

-Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές αποδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους, του σχολείου σας εννοώ.

-Συνήθως είναι μαθητές που σχεδόν δεν μπόρεσαν ποτέ μέχρι τώρα στο μαθητικό τους βίο στην διαδρομή να ενταχθούν εεε γενικότερα στο σχολείο το οποίο φοιτούσαν. Ήταν μαθητές δηλαδή που προέρχονταν από το σχολείο το οποίο φοιτούσαν δεν κατάφεραν ποτέ να ενταχθούν, να ενσωματωθούν στο σχολείο το οποίο φοιτούσαν.

-Ενσωμάτωση. Μάλιστα. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-...Σε με γάλο βαθμό ναι. Αν και πρέπει να βρούμε σε σχέση με τι. Αν πούμε δηλαδή ότι ένα παιδί έρχεται στο σχολείο να πάρει πτυχίο σε συγκεκριμένη ειδικότητα να ακολουθήσει ένα επάγγελμα στην πορεία ή εάν η σχολική αποτυχία σ' αυτό θα είναι αποτυχημένο. Αν δεν αποκλείει τα παιδιά αυτά ειδικότερα να αλλάξουν διαδρομή αργότερα και να έχουν επιτυχία επαγγελματική.

-Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας, των γονέων και κηδεμόνων. Έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο σας;

- Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων δεν υπήρχε ποτέ στο σχολείο αν και στο σχολείο αυτό έχω ένα μήνα. Εεε που βρίσκομαι..

-Ναι αλλά δεν είναι νεοσύστατο. Είναι παλαιό σχολείο.

-Είναι παλαιό σχολείο γι αυτό σας λέω αυτό δεν είχε ποτέ του Σύλλογο Γονέων και κηδεμόνων.

-Ποτέ έτσι; Μάλιστα.

-Ποτέ. Αυτό το οποίο είχε κάποιες φορές κάποιες στιγμές τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια συνήθως μετά από καταλήψεις να φτιαχτεί μια επιτροπή πέντε ανθρώπων.

- Προφανώς για τα σχολικά συμβούλια. Αυτό μου λέτε;

-Ναι.

-Να σας ρωτήσω αν έχουν γίνει σχολικά συμβούλια τα προηγούμενα χρόνια; Έχουν γίνει σχολικά συμβούλια; Απ' το αρχείο που υπάρχει..Απ' τα πρακτικά των σχολικών συμβουλίων. Υπάρχει καταρχάς πρακτικό; Βιβλίο πρακτικών;

-Βιβλίο πρακτικών σχολικών συμβουλίων δεν υπάρχει. Δεν υπάρχουν καν τα σχολικά αυτά συμβούλια απ' ότι είδα στοσοο πρακτικό του συλλόγου διδασκόντων.

-Στο πρακτικό του Συλλόγου διδασκόντων γράφονται τα σχολικά συμβούλια;

-Ναι, ναι...

-Ναι η νομοθεσία λέει ότι πρέπει να υπάρχει ξεχωριστό βιβλίο...

Άστο τι λέει. Αυτό είδα...

-Έχετε κάνει φέτος σχολικό συμβούλιο;

-Δεν έχω προλάβει..

-Δεν έχετε προλάβει;

-Δεν έχω προλάβει .Μόλις επιστρέψαμε από τη φετινή μας κατάληψη.

-Είχατε κατάληψη;

-Ναι. Απ' τις 28 Σεπτεμβρίου είχαμε κατάληψη.

-Μέχρι; Πόσες μέρες;

- 9 εργάσιμες.

-Πολλές ήταν; Με τι θέματα;

-Επίσημα ας κρατήσουμε ολιγομελή τμήματα και τους μαθητές που είχαν μείνει πέρυσι στην Γ'.

-Πόσοι μαθητές έμειναν πέρυσι στην Γ' τάξη;

- Μας έμεινα καμιά δεκαριά στους εξήντα.

-Τί ενέργειες κάνετε ως διευθύντρια για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Δεν προλάβαμε να πάρουμε καμιά πρωτοβουλία..

-Δεν έχω προλάβει ακόμα να ασχοληθώ με τις μεταφορές. Έχουμε το myschool..

-Γραφειοκρατική δουλειά..

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας στο σχολείο; Ναι γιατί είστε και παλαιός διευθυντής..είχατε και προηγούμενη θητεία.

-Τι να σας απαντήσω..Οι βαθμολογίες τους εκεί πέρα..Είμαι και καινούργιος διευθυντής..

-Βαθμολογία στο τετράμηνο;

-Ναι είμαι και καινούργιος διευθυντής στο σχολείο. Τις πρώτες μέρες που ήρθα στο σχολείο είπα στους καθηγητές να μου πουν πως πήγε η ενσωμάτωση τις πρώτες μέρες, ειδικά με τους μαθητές της πρώτης τάξης. Το αποτέλεσμα ότι στις δύσκολες περιπτώσεις που έτυχαν στο κομμάτι της ενσωμάτωσης που έλεγα πριν..εεε θα κοιτάζω να τους δω, θα τους περάσω από μια συνέντευξη προσωπικά.

-Πολύ ωραίο..

-Τέλος πάντων. Ήταν μια διαδικασία που διακόπηκε απότομα με την κατάληψη. Πήγαινε καλά αυτό. Αυτό πήγαινε καλά.

-Αυτό προφανώς θα το συνεχίσετε..Ωραία. Να πάρω στο τελευταίο θέμα: Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Αυτό που θα κάνουμε αυτή τη στιγμή έχει αυτούς τους άξονες: το ένα έχει να κάνει με το διδακτικό αυτό που κουβεντιάσαμε δύο φορές απ' την πλευρά του Συλλόγου...

-Στην πρώτη παιδαγωγική συνεδρίαση εννοείτε;

-Εντάξει εεε σε εμάς δεν είναι μια αρεστή κατάσταση κυρίως γιατί οι καθηγητές μία ερχόντουσαν εεε αυτή την εβδομάδα έχουμε το πρόγραμμα και θα είναι και τα τελικά παρόλα αυτά το διδακτικό κομμάτι μπορέσαμε να το κουβεντιάσουμε κανά δυο φορές και να συνεδριάσουμε εκτός από την παιδαγωγική έχουμε κάνει τρεις αναθέσεις μαθημάτων μέχρι στιγμής να σκεφτείς. Αλλάζουμε και ξανααλλάζουμε μαθήματα μεταξύ μας ανάλογα με το ποιοι καθηγητές έρχονται ποιοι φεύγουν οπότε δεν μπορεί να μιλήσεις και πολύ για οργάνωση του σχολείου ακόμη.

-Μάλιστα .Βγαίνει όμως ο Οκτώβριος..

-Ναι..Ναι. Το δεύτερο ...αν πας στο σχολείο τότε θα καταλάβεις τι γίνεται..αν έχεις περάσει από ΕΠΑ.Λ.

-Έχω περάσει από ΕΠΑ.Λ..Έχω περάσει φαίνεται..

-Το ΕΠΑ.Λ. είναι ειδική περίπτωση. Εεεε έχει μια ραγδαία μείωση του μαθητικού δυναμικού

Άρα αφιερώνετε χρόνο στους μαθητές. Τους καλείτε εδώ στο γραφείο;

-Εδώ στο γραφείο.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

Εεεε συζητώντας με τους καθηγητές εκτός συνεδρίασης και εεε ελέγχοντας τα πρόχειρα διαγωνίσματα, συνήθως.

-Τα οποία σας τα δίνουνε;

-Το ξέρω..Γι αυτό σας λέω ότι έχουμε σχεδόν το διπλάσιο αριθμό μείωσης από τα υπόλοιπα σχολεία. Μείωση έχουμε όλοι. Δεν έχουμε μόνο εμείς. Απλά ο αριθμός είναι διπλάσιος έναντι των υπολοίπων. Ένα είναι αυτό. Και οι 25 από τους 40 καθηγητές είναι υπεράριθμοι. Από ότι καταλαβαίνεις ότι αυτά είναι που καθορίζουν τον χαρακτήρα του σχολείου. Επίσης και το άλλο με τα διδακτικά είναι το ζήτημα των ενεργειών εδώ υπάρχει μια πάγια τακτική να πηγαίνουν ERASMUS τα σχολεία Έχουμε κάνει τα περισσότερα ERASMUS στην χώρα το οποίο είναι ένα πράγμα που έχει τα καλά του και τα κακά του το γεγονός ότι δίνει στους μαθητές να πηγαίνουν στο εξωτερικό να βλέπουν, να παίρνουν εμπειρίες και είναι ένα κίνητρο για τα παιδιά του Γυμνασίου να σκέφτονται το ΕΠΑ.Λ. σαν προοπτική. Παρόλα αυτά καταλαβαίνεις ότι υπάρχει συνεχώς μια ομάδα μαθητών που συνεχώς λείπει από το σχολείο με τους καθηγητές να έχουν κενά και αυτό το πράγμα είναι δυνατόν πρέπει να ισορροπήσει. Αυτό θα το δούμε πως θα το κάνουμε. Και ένα τελευταίο είναι οι καινοτόμες δράσεις που γίνονται παράλληλα με το πρόγραμμα του σχολείου εεε αυτές προσπαθούμε τώρα να οργανώσουμε και αυτές μας πήγαν στη μέση. Το πρώτο πράγμα που κάνουμε το πρώτο πρόγραμμα που ξεκινάμε και ίσως κεντρίσει το ενδιαφέρον λίγο παραπάνω γι αυτό το επιλέξαμε. Είναι φαντεζί σε σχέση με τις άλλες δράσεις τα οποία δεν πολύ κρατάνε. Κοιτάμε να κάνουμε κάτι πιο φαντεζί φέτος θα δούμε πως θα πάει. Αυτά διακόψανε απότομα και δεν ξέρουμε.

-Θα το οργανώσετε στην πορεία φαντάζομαι και θα είναι ένα κίνητρο για τους μαθητές να μην εγκαταλείπουν το σχολείο.

-Ναι εντάξει. Αυτά κοιτάμε ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος για να τα κάνουμε.

-Ωραία. Δεν έχω κάποιο άλλο θέμα για να σας ρωτήσω. Ευχαριστώ πολύ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ11)

-Σας ευχαριστώ για την συνέντευξη και τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Στην πρώτη ερώτηση: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

- Πέστε μου. Πού ακριβώς κάνετε;

-Στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, στο τμήμα Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Διοίκησης. Ποια είναι η αποστολή του σημερινού ΕΠΑ.Λ.;

-Η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ. είναι να δίνει πτυχία με επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους του.

- Ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Σχολική αποτυχία; Εξαρτάται από τους στόχους που έχει βάλει ο καθένας.

-Δηλαδή;

- Να μην πετύχει τους στόχους του. Δηλαδή αν κάποιος πηγαίνει για να πάρει απολυτήριο λυκείου στο ΕΠΑ.Λ. γιατί έχει αυτή τη δυνατότητα και δεν το πάρει, απέτυχε. Για το μαθητή μιλάμε εε;

-Για τον μαθητή πάντα μιλάμε;

-Ναι, ναι. Αν ο μαθητής πήγε να πάρει ένα πτυχίο ειδικότητας και δεν το πήρε, απέτυχε.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-Ναι κοιτάχτε να δείτε λίγο. Επειδή εγώ είμαι στα εσπερινά ΕΠΑ.Λ. και οι μαθητές από το πρωινό με το εσπερινό δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους, με την έννοια ότι στο εσπερινό πηγαίνουν συνήθως μεγαλύτεροι μαθητές πιο συνειδητοποιημένοι και πηγαίνουν για συγκεκριμένο σκοπό.

-Έχετε όμως και μικρούς μαθητές. Έχετε κι ανήλικους. Δεν έχετε;

-Όχι δεν έχω ανήλικους στο εσπερινό Μόνο ενήλικοι.

-Μάλιστα. Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

Είναι αυτοί που απουσιάζουν από τα μαθήματα λόγω της εργασίας τους, γιατί για να γραφούν στο εσπερινό ΕΠΑ.Λ. πρέπει να εργάζονται. Επομένως, αυτοί είναι που δεν έρχονται.

-Ωραία. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Εεε δεν νομίζω.

-Επιδρά θετικά ή αρνητικά;

-Θετικά ή αρνητικά; Η αποτυχία; Και θετικά και αρνητικά. Και ναι και όχι.

-Έχετε σύλλογο γονέων και κηδεμόνων;

-Όχι δεν έχω σύλλογο γιατί είναι όλοι ενήλικες.

-Κάνετε σχολικά συμβούλια γίνονται;

-Σχολικά Συμβούλια γίνονται.

-Έχετε κάνει;

-Όχι ακόμη.

-Για ποιο λόγο;

-Είναι νωρίς ακόμη. Τώρα συμπληρώσαμε με καθηγητές που λείπανε, κ.λ.π, κλπ. Γι αυτό δεν κάναμε. Τώρα μπήκαμε σε μια σειρά.

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

- Τι προσπάθειες κάνουμε να μην αποτυγχάνουν οι μαθητές;

-Ναι.

-Μαθησιακές πάντα .Στόχους. Επειδή είναι ενήλικες είναι συνειδητοποιημένοι ξέρουν γιατί έρχονται, το μεγαλύτερο ποσοστό δεν αποτυγχάνουν.

-Τι ποσοστό αποτυχίας είχατε πέρυσι;

-Δεν μπορώ να σου πω. Δεν ήμουν πέρυσι.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

- Με ποιους τρόπους; Πρώτη φορά είμαι διευθυντής. Φαντάζομαι σε πρώτη φάση με συζήτηση εεε τις βαθμολογίες που θα βγουν στο πρώτο τετράμηνο, αλλά και με τη συζήτηση με τους καθηγητές που κάνουν τα μαθήματα.

- Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Προς το παρόν δεν έχω κάνει κάτι ακόμα.

-Ωραία. Σας ευχαριστώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ12)

-Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Να σας κάνω την πρώτη ερώτηση: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ.;

-Να τελειώσει ...να δώσει κάποια εξειδίκευση στα παιδιά. Να πάρουν το απολυτήριο του γενικού λυκείου, του ΕΠΑ.Λ. μάλλον που είναι ίδιο με του γενικού λυκείου, συν κάποιο πτυχίο, σε κάποια εξειδίκευση, σε κάποια ειδικότητα, σε κάποιο τομέα.

-Πολύ ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Σχολική αποτυχία; Σχολική αποτυχία σημαίνει ότι δεν κατόρθωσε να περάσει την..τα μαθήματα να πιάσει το γενικό... Σχολική αποτυχία για τους μαθητές;

-Ε βέβαια..για τους μαθητές.

-Ότι δεν πέρασε την τάξη λόγω βαθμολογίας ή δεν πέρασε την τάξη λόγω ανεπαρκούς φοίτησης..απουσίες και διάφορα άλλα. Από απουσίες.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

- Οι παράγοντες είναι πολλοί. Μπορεί να είναι η δουλειά... κάποια παιδιά που δουλεύουν και δεν μπορούνε εεε μπορεί να είναι η αδιαφορία των παιδιών που δεν τους ενδιαφέρει εεε... βάλε ...εεε αυτά νομίζω. Δεν πρέπει να' ναι ...

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

- Ναι. Πού δεν τους πετυχαίνουνε;

-Ναι. Ναι.

- Το προφίλ είναι. Βασικά είναι από οικογένειες προβληματικές είναι πολλά παιδιά που έχουν προβλήματα οι γονείς..χωρισμένοι γονείς..εργαζόμενοι γονείς ...εεε... χαμηλό το επίπεδο γενικά πολύ χαμηλό. Ήδη έρχονται σε εμάς από το γυμνάσιο με πάρα πάρα πολύ χαμηλό επίπεδο μόρφωσης. Ναι. Είναι το σχολείο που βοηθάει με το να δίνει τους βαθμούς και να περνάει τα παιδιά έτσι πολύ εύκολα και χωρίς να διαβάζουν και χωρίς να γράψουν. Με ένα 9,5 μέσο όρο περνάει την τάξη από το Γυμνάσιο ακόμα. Και το αποτέλεσμα είναι ότι έρχονται σε εμάς χωρίς να έχουν το υπόβαθρο για να συνεχίσουνε. Πέρασανε το Γυμνάσιο να τους κόψουμε τώρα στο Λύκειο;

-Μάλιστα. Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

- Μετά το Λύκειο ερχόμενος σε εμάς;

-Ναι .Ναι.

-Εεε εννοείται ότι επιδρά. Σημαίνει ότι φεύγει από εμάς χωρίς κάποιο τυπικό και ουσιαστικό προσόν αν δεν είχε την αποτυχία αυτή.

-Μάλιστα. Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων έχετε; Έρχονται στο σχολείο;

-Ναι. Ναι έχουμε. Βεβαίως έχουμε. Απλώς ακόμα δεν έχει συσταθεί για φέτος.

-Αρα είναι ενεργός ο Σύλλογος. Έρχονται οι γονείς; Κάνετε Σχολικά Συμβούλια;

-Ναι .Ναι.

-Έχουμε τα πενταμελή μαθητικά συμβούλια τα οποία τα ε κάναμε γίνανε την προηγούμενη εβδομάδα και το 15μελές..

-Έχετε κάνει σχολικό συμβούλιο φέτος; Σχολικό Συμβούλιο;

-Σχολικό Συμβούλιο; Μαθητικό; Όταν λέτε σχολικό συμβούλιο;

--Τι ποσοστό αποτυχίας είχατε πέρυσι;

-Ναι. Βεβαίως είναι υπό σύσταση.

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

- Οι ενέργειες που κάνουμε... προσπαθούμε.. με το διάλογο. Προσπαθούμε να τα πείσουμε τι άλλο να κάνουμε να τους εεε αυτό.

-Μ ε ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

- Εεεε η πρόοδος των μαθητών είναι ξεχωρα ότι ο καθένας καθηγητής που έχει το τμήμα μέσα εε τι κάνουμε για την πρόοδο;

-Βέβαια.

-Τι κάνουμε για την πρόοδο; Εεε ότι μπορεί να κάνει ο καθηγητής το κάνει. Ότι περνάει απ' το χέρι του. Εεε παραπάνω δεν μπορεί δηλαδή με το ζόρι να καθίσει να το βάλει να παρακολουθήσει μέσα στην τάξη.. εεε

-Προφανώς έχετε κάνετε. Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

-Στη μείωση της σχολικής αποτυχίας χεχε Εντάξει προσπαθούμε να βρούμε τρόπους να κινήσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών..

-Ποιοι είναι οι τρόποι αυτοί;

-Για τα μαθήματα, για τα.. γενικά για το επάγγελμα το οποίο έχουν επιλέξει, για τον τομέα τον οποίο έχουν επιλέξει.. όσο μπορούμε.. ότι μπορούμε κάνουμε.

-Λοιπόν. Το τελευταίο. Πέρυσι, πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο;

- Ααα έχουμε κι αυτό. Πρέπει να' ναι .Διακόψανε γύρω στους 15.

-15 άτομα σε σύνολο μαθητών;

-Σε 110 περίπου.

-110.Πάρα πολύ ωραία. Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας.

-Μια χαρά..

-Κατατοπιστικότατος.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ13)

-Ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

-Τι εννοείται; Αυτό που περιγράφεται από τη σχετική νομοθεσία. Αυτά είναι εμφανέστατα. Περιγράφονται στην νομοθεσία.. - Μάλιστα. Αυτό που περιγράφεται στον ιδρυτικό νόμο. Τώρα τι να σας πω για αυτό που περιγράφεται .Τι να σας πω. Αν θέλετε να σας πω αν ανταποκρίνεται στην κοινωνία..

-Αυτό είναι το καλύτερο..

-Να σας πω δυο κουβέντες. Έχει παίξει ένα σημαντικό ρόλο η επαγγελματική εκπαίδευση στην ανοικοδόμηση της χώρας, αλλά δεν παίζει ρόλο σ' αυτό το ρόλο που θα 'πρεπε να παίζει. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι, τέλος πάντων, εεε η τεχνική εκπαίδευση στην Ελλάδα περνάει μια κρίση διαρκείας. Όχι μεμονωμένη.

-Είχατε μείωση εγγραφών φέτος; Αν κρίνω από τον τρόπο που μιλάτε...

-Ναι .Ελάχιστη. Ελάχιστη.

-Πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν πέρυσι το σχολείο σας;

-Δεν εγκατέλειψαν.

-Περίπου ένας αριθμός;

-Είναι κάποιοι μαθητές που εγγράφονται για τους δικούς τους λόγους, αλλά δεν είχαμε εγκατάλειψη..

- Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Σχολική αποτυχία είναι εντάξει... μπορεί να δώσει ο καθένας όποια έννοια θέλει. Σχολική αποτυχία είναι όταν δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε καμία ανάγκη του σχολείου.

- Πολύ ωραία. Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

- ...Παράγοντες είναι στο οικογενειακό, στο κοινωνικό και στο σχολικό περιβάλλον.

- Ωραία. Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Είναι οι μαθητές που δείξαν αδιαφορία από το δημοτικό.

- Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

- Εεε . κοιτάζτε αυτό δεν είναι απόλυτο.

-Επιδρά ή δεν επιδρά;

- Για κάποιους επιδρά. Για κάποιους όχι.

-Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων έχετε στο σχολείο; Συμμετέχουν οι γονείς;

-Συμμετέχουν.

-Έρχονται στο σχολείο;

-Ναι έρχονται. Έρχονται.

-Τι ποσοστό γονιών έρχονται στο σχολείο;

-Όλοι.

-Σχολικά συμβούλια κάνετε;

-Ναι.

-Έχετε κάνει;

-Ναι

-Με τι θέματα;

-Εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Τίποτα. Εξασφάλιση κλίματος ηρεμίας.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-Από τα δελτία.

-Από τα δελτία μόνο;

-Και από τη βαθμολογία.

-Τέλος τετραμήνου δηλαδή;

-Εγώ ή οι καθηγητές;

-Εσείς. Μιλώ με τον διευθυντή του σχολείου.

-Ως εκπαιδευτικός; Γιατί κάνω και μάθημα..

-Ως διευθυντής..Εσείς ως διευθυντής..

-Με συζητήσεις. Και με τους συναδέλφους που διδάσκουν

- Και το τελευταίο: Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας; Αν έχετε προγραμματίσει.

-Η σχολική αποτυχία. Αν εννοείτε τη μαθησιακή αποτυχία, αυτό που προσπαθούμε εμείς είναι να δημιουργήσουμε κλίμα τέτοιο που με σειρά από προγράμματα εκ καινοτόμες δράσεις

-Μάλιστα. Γενικόλογο. Ευχαριστώ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ14)

-Ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

- Η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ.; Είναι διπλή. Το ένα σκέλος είναι να προετοιμάσει τους μαθητές στην τριτοβάθμια στα ΤΕΙΑ και στα Πανεπιστήμια γιατί μας έδωσε και το 1% από τις εξετάσεις που δίνουν εδώ να περνάνε από τα ΕΠΑ.Λ στα Πανεπιστήμια εκτός απ' τα ΤΕΙ, ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα και ...ένας δεύτερο βασικό σκέλος είναι επειδή δίνει απολυτήριο λυκείου το ΕΠΑ.Λ. και πτυχίο ειδικότητας είναι η προετοιμασία επαγγελματική των μαθητών να βγουν στην αγορά εργασίας.

- Πάρα πολύ ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- ...Για εμένα δεν υφίσταται αυτός ο όρος.

-Τι εννοείτε;

-Δηλαδή εννοώ με διαρκή προσπάθεια στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο αυτό που λέμε ο μαθητής που αποτυγχάνει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αίρεται αυτό από τα σχολεία που μπορούν να κάνουν τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πλέον να περάσει στο πλαίσιο των επιτυχόντων. Δηλαδή η σχολική αποτυχία σήμερα είναι απαράδεκτη.

-Απαράδεκτη για τα επαγγελματικά λύκεια; Μάλιστα. Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Όταν λέτε το προφίλ, τι εννοείτε;

-Το προφίλ των μαθητών του σχολείου σας που έχουν χαμηλές επιδόσεις. Εκτός αν εσείς στο ΕΠΑ.Λ. Φ.... έχετε καλούς μαθητές..

-Όχι αριστούχοι δεν είναι. Είναι ένα επαγγελματικό λύκειο που έχει κάνει επαγγελματική δουλειά είναι πολύ καλό το επίπεδό τους. Έχουμε 14 επιτυχίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το προηγούμενο χρονικό διάστημα, το προηγούμενο σχολικό έτος και... γενικά το προφίλ των μαθητών στο σχολείο αυτό είναι μαθητές που προέρχονται από μεσαία και κατώτερα κοινωνικά στρώματα της κοινωνίας της περιοχής της... έχουμε αρκετούς αλλοδαπούς, κυρίως αλβανικής καταγωγής, βορειοηπειρώτες..αρκετούς.. σχετικά με το δυναμικό των μαθητών. 96 μαθητές.

-Πόσοι μαθητές εγκατέλειψαν πέρυσι το σχολείο; Δεν έφτασαν στον τελικό προορισμό;

-Όχι δεν έχουμε τέτοιες περιπτώσεις.

-Ανεπαρκή φοίτηση δεν είχατε καθόλου;

-Όχι δεν είχαμε.

- Πιστεύετε ότι η σχολική αποτυχία επιδρά στην μετέπειτα πορεία του μαθητή;

-Βέβαια επιδρά.

-Θετικά ή αρνητικά;

-Αρνητικά. Αρνητικά

-Πώς επιδρά;

-Επιδρά στην ... εε παραιτείται ο μαθητής στο να διερευνήσει μια απασχόληση στην αγορά εργασίας.

-Μάλιστα. Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-

-Σύλλογο έχετε στο σχολείο;

-Όχι δεν έχουμε. Είναι δύσκολο γιατί τα π είναι κυρίως από χωριά της περιοχής.

-Δεν έρχονται στο σχολείο οι γονείς;

-Ναι οι γονείς έρχονται στο σχολείο αλλά δεν υπάρχει σύλλογος γονέων.

-Σχολικά συμβούλια κάνετε καθόλου;

-Ναι σχολικά συμβούλια έχουμε. Και πενταμελή έχουμε. Εκλέξαμε. Και 15μελές εκλέξαμε αυτό το διάστημα.

-Μάλιστα. Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

Οικονομικοί, κοινωνικοί. Οικογενειακοί κυρίως.

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους; Εσείς ως διευθυντής.

- Εγώ προσπαθώ να εφαρμόσω ορισμένα προγράμματα, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα που αφορά τη μαθητεία. Έεεε ορισμένα προγράμματα ευρωπαϊκά, όπως το πρόγραμμα ERASMUS για να δώσω κίνητρα στους μαθητές.

-Εσείς ως διευθυντής το εφαρμόζετε; Εγώ ρωτάω εσείς σαν διευθυντής τι κάνετε; Όχι σαν Σύλλογος. Θα το βάλω μετά αυτό το ερώτημα.

-Έεε ...εγώ προσωπικά; Εγώ τα κάνω αυτά τα προγράμματα. Γι αυτό τα αναφέρω.

-Εντάξει. Εκτός από διευθυντής είστε κι εκπαιδευτικός. Σαν διευθυντής τι κάνετε; Έχετε 96 μαθητές. Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας.

-Ναι υπάρχουν συγκεκριμένοι καθηγητές χρεωμένοι σε τμήματα που παρακολουθούν τις επιδόσεις. Ενημερώνουν τους γονείς για τις επιδόσεις για την παρουσία των μαθητών εεε ενημερώνονται οι μαθητές για τις νέες αλλαγές στο νομοθετικό σύστημα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενημερώνουμε για τα επαγγελματικά δικαιώματα των ειδικοτήτων. Εγώ προσωπικά, δηλαδή. Και προσπαθούμε να ενισχύσουμε θετικά και να ανεβάσουμε την ψυχολογία των μαθητών. Και ενημέρωση για την ειδικότητα που σπουδάζουν. Και για την Δευτέρα και για την Τρίτη τάξη που σπουδάζουν.

- Τώρα θα πάω στους καθηγητές του σχολείου: Ποιες είναι οι δράσεις του σχολείου σας που έχουν προγραμματιστεί και που θα συμβάλλουν στη μείωση της σχολικής αποτυχίας;

- Δράσεις; Ναι προσπαθούμε να εφαρμόσουμε τα προγράμματα που μας δίνει τη δυνατότητα η ευρωπαϊκή ένωση. Ένα αυτό. Που να εκμεταλλευτούν το νομοθετικό

σύστημα που αφορά την πρόσβαση των μαθητών στην αγορά εργασίας. Εφαρμόζουμε το πρόγραμμα της μαθητείας για πρώτη φορά Έχουμε τρία τμήματα. Γενικά κάνουμε μια προσπάθεια να ενημερώνονται οι μαθητές για τα επαγγελματικά δικαιώματα τα οποία αλλάζουν διαρκώς. Και θα προσπαθήσουμε το επόμενο διάστημα να επεκτείνουμε τη δραστηριότητα του σχολείου και σε άλλες ειδικότητες. Εκτός απ' τους τρεις τομείς που έχουμε δηλαδή να δημιουργήσουμε κι άλλους τομείς. Εμείς έχουμε εδώ το τμήμα οικονομίας, το τμήμα γεωπονίας και το τμήμα ηλεκτρολογίας- ηλεκτρονικής.

-Πολύ ωραία. Είχατε αύξηση ή μείωση μαθητών;

-Στα ίδια επίπεδα. Διατηρήσατε τη δύναμή μας.

- Είσαστε ο μόνος που μου το λέτε..

-Επειδή καταργήθηκαν τμήματα και ειδικότητες έχουμε αύξηση μαθητών στην τρίτη τάξη από την Πρέβεζα.

-Μάλιστα. Ευχαριστώ πολύ. Εύχομαι καλή συνέχεια.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (Δ15)

-Πάμε στην πρώτη ερώτηση: ποια είναι η σημερινή αποστολή του ΕΠΑ.Λ., του σχολείου που διοικείτε;

-Ναι να σας πω. Τι εννοείτε με αυτό; Να μάθει τους μαθητές να αποκτήσουν τεχνικές δεξιότητες.

-Πολύ ωραία. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «σχολική αποτυχία»;

- Δεν.. Τίποτα.

-Ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία των μαθητών του σχολείου σας;

-Τι εννοείτε αποτυχία; Το ακούω και με τρελαίνει.

-Γιατί σας τρελαίνει; Αποτυγχάνει ένας μαθητής στο σχολείο. Τι σημαίνει για εσάς ως διευθυντής;

-Τι σημαίνει αποτυχία ενός μαθητή;

-Εσείς θα μου πείτε.

-Δεν υπάρχει όρος. Δεν υπάρχει λέξη αποτυχία σε κάποιο επαγγελματικό και σε γενικό λύκειο.

-Δεν υπάρχει σχολική αποτυχία; Τι ποσοστό μαθητικής διαρροής είχατε πέρυσι;

-Καθόλου. Κανένας.

-Είχατε μαθητές που ενεγράφησαν και δεν αποφοίτησαν;

-Όχι

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Δεν αποτυγχάνουν..

-Όχι;

-Όχι.

-Σχολικά συμβούλια κάνετε;

-Ναι.

-Πόσα κάνετε τον χρόνο;

-Ανάλογα των περιπτώσεων

-Έχετε σύλλογο κηδεμόνων; Συμμετέχουν; Έρχονται στο σχολείο;

-Ναι

- Ποιο είναι το προφίλ των μαθητών σας που εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις ή που αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-....

- Ποιες ενέργειες κάνετε ως διευθυντής για την παρόθηση, ενθάρρυνση, κινητροδότηση των μαθητών του σχολείου σας ώστε να μην αποτυγχάνουν στους μαθησιακούς στόχους;

-Στα ..ασχολούμαστε με το ERASMUS. Οι μαθητές μας πηγαίνουν στη Γερμανία να ανοίξει το μυαλό τους

-Αρα αυτές είναι οι συλλογικές δράσεις του σχολείου. Εκτός από τα ERASMUS ποιες άλλες δράσεις έχετε προγραμματίσει;

-Άλλες δράσεις ... επισκέψεις σε διάφορους φορείς από νοσοκομείο μέχρι επιχειρήσεις κάτι άλλο δεν μου έρχεται στο μυαλόνα γίνετε πιο καλύτερα το μάθημα.

-Με ποιους τρόπους παρακολουθείτε την πρόοδο των μαθητών σας;

-Με ειδικές παιδαγωγικές συνεδριάσεις.

-Πόσες κάνετε το χρόνο; Ειδικές παιδαγωγικές μου είπατε;

-Ναι. Ανάλογα. Οι περισσότερες γίνονται λόγω της συμμετοχής των μαθητών στις πανελλαδικές εξετάσεις.